

Grzyby Cieszyna

Piotr Chachuła

Aleksander Dorda

Marek Fiedor

Ryszard Rutkowski

Piotr Chachuła

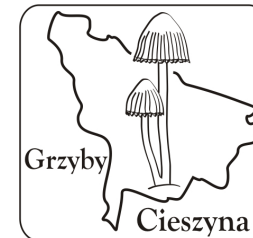
Aleksander Dorda

Marek Fiedor

Ryszard Rutkowski

Grzyby Cieszyna

Natura Teschinensis

Cieszyn 2015

Redakcja: Marek Fiedor i Aleksander Dorda

Autorzy tekstu:

Piotr Chachuła, Aleksander Dorda, Marek Fiedor, Ryszard Rutkowski

Autorzy fotografii wykorzystanych w książce:

Aleksander Dorda [AD], Alicja Mikołajczyk [AM], Jakub Dorda [JD],
Marek Fiedor [MF], Piotr Chachuła [PCh], Piotr Mleczko [PM], Ryszard
Rutkowski [RR]

Projekt okładki: Anna Pluta. Wykorzystano zdjęcia Marka Fiedora

Skład: Anna Pluta

Konsultacja naukowa: dr hab. Piotr Mleczko

Wydawca:

Urząd Miejski w Cieszynie

Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa

Rynek 1, 43-400 Cieszyn

ochrona@um.cieszyn.pl

ISBN 978-83-89835-80-2

Spis treści:

1. Wstęp.....	7
2. Gdzie rosną cieszyńskie grzyby, czyli środowiskowe uwarunkowania Cieszyna.....	10
3. Nie tylko „nóżka i kapelusz”, czyli co nieco o budowie grzybów.....	17
4. Jeść czy nie jeść – oto jest pytanie.....	23
5. Grzyby siedlisk wszelakich.....	26
6. Jak odżywiają się grzyby.....	31
7. Jak chronić grzyby.....	34
8. Grzybowe różnorodności.....	38
9. Nieco grzybowej statystyki.....	41
10. Przegląd gatunków.....	47
11. Słowniczek wybranych pojęć.....	178
12. Indeks nazw gatunkowych.....	180
13. Piśmiennictwo.....	193

OD AUTORÓW

Rozpoczynając w 2013 r. badania mające w zamyśle poznanie różnorodności grzybów zwanych wielkoowocnikowymi na terenie Cieszyna, nie spodziewaliśmy się, że ich efektem będzie tak wiele fascynujących obserwacji i odkryć. Część z nich staraliśmy się zawrzeć na stronach niniejszej książki, mając nadzieję, że dla wielu jej Czytelników będzie to pierwsza okazja do poznania czy to przedziwnego świata grzybów podziemnych, których całkiem spore bogactwo występuje w lasach Pogórza Cieszyńskiego, w tym również w Cieszynie, czy też dostrzeżenia gatunków rosnących na bardzo specyficznych podłożach – np. na szyszkach, żdźbłach traw, liściach drzew, odchodach zwierzęcych, ciałach owadów. Przede wszystkim mamy nadzieję, że dla wielu będzie to impuls do zwrócenia uwagi na niezwykle bogactwo grzybowych kształtów, kolorów i zapachów. A jest to świat doprawdy zaskakujący swym zróżnicowaniem – w naszym sąsiedztwie występują bowiem grzyby, których owocniki wyglądają niczym koralowce lub kandelabry, jeszcze inne przypominają gwiazdy, maczugi, puchary, galaretowate żelki, ludzkie lub ośle uszy, kopyta koni, czy też różnego rodzaju kolczaste bądź zębowate twory.

Grzyby o zapachu kiszonych ogórków, ropy naftowej, anyżu, rzodkiewki, ryb, a nawet odchodów lub padliny – to tylko niektóre z propozycji wonnych doznań, jakie oferują grzyby rosnące w cieszyńskich lasach i na łąkach. Spotkać tu można okazy wydzielające „krople potu”, „ociekające mlekiem”, „krwawiące” po zranieniu, bądź też po przecięciu wyglądające niczym... kawał krwistego mięsa lub wątroby. Jakby tego było mało, wśród cieszyńskich grzybów są gatunki, które w specyficznych warunkach potrafią świecić, a także takie, które wystrzelivując swoje zarodniki, w ciągu jednej milionowej części sekundy rozpędzają je do prędkości 25 m/s, co jest absolutnym rekordem w świecie żywych organizmów! Jeśli dołożymy do tego całą paletę kolorów różnych gatunków, a w szczególności wielobarwne niczym tropikalne papugi owocniki grzybów z rodzaju wilgotnica, to łatwiej zrozumiemy, co tak naprawdę znaczy termin bioróżnorodność i dlaczego grzyby stanowią odrębne i specyficzne królestwo w świecie przyrody.

Niewielka lesistość, postępująca urbanizacja i duża antropopresja obejmująca cały obszar Cieszyna pozwalały przypuszczać, że lokalna mykobiota nie będzie prezentować się szczególnie imponująco. Niemniej ponad 400 stwierdzonych gatunków grzybów, w tym wiele nie notowanych dotąd w województwie śląskim, a nawet w skali całej Polski, pozwala z satysfakcją spojrzeć na czas spędzony w terenie, jak również przy mikroskopie i nad klawiaturą komputera. Oddając Szanownym Czytelnikom książkę poświęconą grzybom Cieszyna liczymy, że przybliży ona ten niebywale bliski i zarazem tak mało znany fragment otaczającej nas przyrody.

* * *

Opracowanie mykobioty Cieszyna spotkało się z życzliwością i pomocą wielu osób i instytucji. Pragniemy serdecznie podziękować wszystkim, których informacje, sugestie, wypowiedzi i wskazówki przyczyniły się do pełniejszego rozpoznania i opracowania tego zagadnienia.

Własnymi obserwacjami na temat występowania grzybów w interesującym nas rejonie podzielili się Anna Mrógała-Głasek, Tomasz Jonderko, dr Tomasz Beczała i dr Leszek Bernacki.

Swój czas na konsultacje i weryfikacje oznaczeń niektórych gatunków poświęcili Grzegorz Dubiel, dr Błażej Gierczyk, dr Dariusz Karasiński oraz dr hab. Piotr Mleczko, który również dokonał analizy i przekazał swoje uwagi do pierwotnej wersji maszynopisu niniejszej publikacji.

Szczególne podziękowania składamy Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, który udzielił wsparcia finansowego, umożliwiającego opracowanie i wydruk niniejszej książki.

Dziękujemy również Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za możliwość przeprowadzenia części prac badawczych na obszarach objętych formami ochrony przyrody.

1. WPROWADZENIE

Borowik, koźlarz, maślak, kania, pieczarka, podgrzybek, gołąbek, rydz, boczniak, opieńka, muchomor i może jeszcze „huba” – to często jedyne grzyby, jakie zna nie tylko przeciętny człowiek, ale również wielu grzybiarzy ograniczających swe zainteresowania wyłącznie do grzybów jadalnych. W szkole uczymy się sporo o drzewach, roślinach zielnych i paprociach, natomiast wiedza na temat grzybów i umiejętność ich rozpoznawania – w porównaniu do ogromnej różnorodności tego królestwa istot żywych – jest albo pobieżna, albo wręcz żadna. To mniej więcej tak, jakby z całej gromady ptaków ktoś umiał rozpoznać jedynie bociana białego, wróbla oraz gołębia miejskiego, a jego wiedza na temat drzew ograniczała się do umiejętności rozróżniania świerka czy też jodły, jako najpopularniejszych drzewek bożonarodzeniowych. Świat grzybów – najczęściej po prostu niezauważanych, chociaż mijanych w codziennej drodze do pracy lub szkoły, spotykanych podczas leśnych spacerów czy wędrówek górskimi szlakami – jest niezwykle kolorowy i bogaty w kształty oraz formy. Książka, którą autorzy oddają w ręce Czytelnika, ma za zadanie przybliżyć prawdziwe bogactwo tej grupy organizmów, ukazane przez pryzmat grzybów zaobserwowanych na terenie Cieszyna. Zastrzec przy tym należy, że nie jest to podręcznik mykologii, ani nawet wstęp do tego typu publikacji. Z pewnością nie jest to również przewodnik dla osób, które chciałyby swoje pierwsze udane i obfite w zdobycze grzybobranie odbyć na terenie gminy.

Aby tekst niniejszej książki był przystępny i czytelny dla jak największej grupy odbiorców, zrezygnowano z podawania obok polskich nazw gatunków grzybów, nazw łacińskich, za wyjątkiem tych przypadków, kiedy dany gatunek nie posiada własnej, obowiązującej nazwy polskiej. Ponadto łacińskie nazewnictwo przytoczone zostało w przypadkach odnoszących się do nazw określonych grup grzybów (np. klas, rodzajów). Ze względu na przygraniczne położenie Cieszyna, przy opisach gatunków podano również nazwy czeskie, a stosowne zestawienie nazw (polskich, łacińskich oraz czeskich) wraz ze wskazaniem strony, na której omówiono dany gatunek, zamieszczone zostało w rozdziale „*Indeks nazw gatunkowych*”. Wybiórczo wskazano w tekście pozycje literatury, z których informacje i dane zostały przytoczone; natomiast wykorzystane i polecane publikacje wyszczególniono w rozdziale „*Piśmiennictwo*”.

Głównym celem badań nad różnorodnością grzybów Cieszyna, przeprowadzonych w latach 2013-2015, było poznanie występujących na obszarze miasta taksonów z grupy tzw. grzybów wielkoowocnikowych (*macromycetes*), których owocniki są na tyle duże (na ogół większe niż 2 mm), że do ich obserwacji nie zachodzi potrzeba stosowania przyrządów optycznych, takich jak np. lupy. W publikacji odnotowano również występowanie kilku gatunków zaliczanych do grzybów mikroskopijnych, których odnalezienie

i obserwacja była możliwa np. dzięki większym ich skupieniom. Podczas terenowych poszukiwań uwagę skupiono na grzybach workowych (*Ascomycota*) i na grzybach podstawkowych (*Basidiomycota*), jednak ze względu na spotykane ciekawe formy owocników na grzybów sprężniowych (*Zygomycota*), postanowiono również zaprezentować kilka gatunków z tej grupy grzybów.

* * *

Szacuje się, że na świecie istnieje co najmniej 1,5 miliona gatunków grzybów, spośród których zaledwie około 100 000 zidentyfikowano i opisano (Stevani i in. 2013). Z terenu Polski obecnie podawanych jest ok. 10 000 gatunków grzybów. W ostatnich latach, na podstawie szeregu badań, do królestwa grzybów zalicza się również porosty, określając je jako grzyby zlichenizowane (żyjące w symbiozie z glonami).

Na obszarze Cieszyna spotykamy duże zróżnicowanie siedlisk, co sprzyja występowaniu wielu ciekawych organizmów z różnych grup systematycznych, preferujących zarówno tereny leśne (buczyny, łęgi, grądy), jak i te związane z działalnością człowieka, m.in. łąki, pastwiska, pola uprawne, parki i sady. Również panujący w tym regionie stosunkowo łagodny klimat, pagórkowata rzeźba terenu i wapienne podłoże powodują, że można tu zaobserwować niejedną mykologiczną rzadkość, zarówno w skali regionalnej (województwo śląskie, Karpaty), jak i w skali całego kraju. Rozpoczęte w 2013 r. poszukiwania grzybów na terenie Cieszyna są niemal pionierskie, gdyż z tego obszaru w literaturze naukowej znane są zaledwie dwa doniesienia o występowaniu włóknouszka szczotkowatego (Szczepka i Bernacki 1988) i purchawicy olbrzymiej (Kujawa i Gierczyk 2011). Odnalezienie 417 taksonów to relatywnie dobry wynik, zważywszy na niewielką i w znacznej mierze zurbanizowaną powierzchnię miasta. Należy podkreślić, że z pewnością nie jest to pełna lista gatunków, gdyż biologia grzybów jest tak złożona, iż szereg taksonów jest trudnych do zaobserwowania np. z powodu wyrastania owocników tylko co kilka lat, albo też ich bardzo krótkiej egzystencji, w skrajnych przypadkach wynoszącej ledwie kilka bądź kilkanaście godzin. Wpływ na efemeryczność pojawiania się owocników mają również warunki atmosferyczne, panujące w danym sezonie wegetacyjnym – długotrwałe letnie upały i susze mogą całkowicie zahamować wytwarzanie owocników. Niemniej niniejsze opracowanie z pewnością oddaje potencjał cieszyńskiej mykobioty, co powinno zachęcić do bardziej szczegółowych i specjalistycznych badań tej grupy organizmów.

Od pewnego czasu można zaobserwować wzrost zainteresowania grzybami nie tylko w środowiskach naukowych. Niezwykle dynamicznie rozwija się amatorski ruch osób szukających i poznających grzyby, a nie tylko je zbierających ze względu na walory kulinarne. Odnajdowanie, obserwowanie i rozpoznawanie grzybów staje się powoli tak samo fascynującym i przyciągającym uwagę hobby, jakim od wieków było obserwowanie ptaków.

Powyższe zdjęcia, wykonane w lesie Bielowiec na przestrzeni ok. 1 tygodnia, prezentują szybko następujące przemiany, jakim ulegają owocniki pochwiaka okazałego

Dzięki temu coraz częściej informacje dotyczące nowych, nie podawanych dotąd z terenu naszego kraju gatunków grzybów, w pierwszej kolejności ukazują się nie na łamach czasopism naukowych lub popularno-naukowych, ale w formie doniesień na różnych stronach i forach internetowych poświęconych grzybom (adresy kilku najpopularniejszych zostały podane w rozdziale „Piśmiennictwo”). Dynamiczny napływ danych publikowanych w internecie powoduje szybką dezaktualizację słowa drukowanego, dlatego czytając zawarte w niniejszej publikacji informacje, że jakiś gatunek jest nowym dla mykobioty Polski lub ma dosłownie kilka stanowisk na terenie kraju, należy mieć na uwadze, że odnoszą się one do okresu redagowania książki i dostępnych w tym czasie źródeł publikowanych.

2. GDZIE ROSNĄ CIESZYŃSKIE GRZYBY, CZYLI ŚRODOWISKOWE UWARUNKOWANIA CIESZYNA

Zróżnicowanie świata grzybów danego obszaru zależy od szeregu czynników, z których najistotniejszym są jego naturalne uwarunkowania środowiskowe. Środowisko przyrodnicze Cieszyna, rozumiane jako szereg ściśle ze sobą powiązanych komponentów, takich jak położenie geograficzne, budowa geologiczna, rzeźba terenu czy warunki klimatyczne, zostało szerzej omówione m.in. w monografii Cieszyna (Dorda 2010) oraz w książce poświęconej ornitofaunie miasta (Jagiello i Linert 2010), do których może sięgnąć zainteresowany Czytelnik. Podstawowe informacje znaleźć można również w internetowym serwisie informacyjnym miasta pod adresem www.cieszyn.pl. Poniżej zamieszczono wyłącznie podstawowe informacje z tego zakresu.

Położenie, powierzchnia i sposób użytkowania gruntów

Usytuowany nad rzeką Olzą Cieszyn, pod względem administracyjnym przynależy do powiatu cieszyńskiego, znajdującego się w południowo-zachodniej części województwa śląskiego. Powierzchnia miasta wynosi 28,61 km², a największy odsetek gruntów stanowią grunty użytkowane rolniczo (ok. 53%). Choć w krajobrazie Cieszyna zdają się przeważać tereny otwarte i biologicznie czynne (tereny zielone), to z mykologicznego punktu widzenia bardzo niekorzystny jest nikły udział terenów leśnych – zarówno samych lasów (w rozumieniu ewidencji gruntów), jak i terenów zadrzewionych i zakrzewionych, stanowiących łącznie niewiele ponad 9,0% całkowitej powierzchni miasta. Większe obszary leśne położone są na wschodnich i północnych krańcach miasta. Znikomy jest natomiast odsetek ogólnodostępnych terenów zieleni, mających charakter zieleni urządzonej (m.in. parki, skwery, inne tereny o funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej).

Pod względem fizycznogeograficznym Cieszyn położony jest w obrębie Pogórza Ślą-

skiego (zaliczanego do Pogórza Karpackiego), na jego zachodnim krańcu zwyczajowo zwanym Pogórzem Cieszyńskim.

Budowa geologiczna

Podłoże geologiczne tego regionu budują skały osadowe tzw. fliszu karpackiego, złożone z naprzemianległych warstw piaskowców i łupków oraz zlepieńców, mułowców i iłowców, tworzące tzw. płaszczowiny. Na terenie Cieszyna występują dwie płaszczowiny – podśląska (na niewielkim obszarze) i cieszyńska, zbudowane przez trzy rodzaje utworów skalnych: łupki cieszyńskie dolne, wapienie cieszyńskie oraz łupki cieszyńskie górne. Przypowierzchniowo łupki cieszyńskie dolne pojawiają się przede wszystkim we wschodniej i południowej części miasta, budując m.in. garby oddzielające doliny potoków Boguniówka i Krasna, fragmentarycznie tworząc lewy brzeg doliny Bobrówki oraz niższe partie wzniesień pomiędzy Cieszynem a Goleszowem (rejon Gułdów). Wapienie cieszyńskie spotyka się głównie na wschodzie (rejon Gułdów, na pograniczu z gminą Goleszów), na południu (w rejonie niewielkiego fragmentu granicy pomiędzy Cieszynem a Czeskim Cieszynem, przebiegającego poza korytem rzeki Olzy) oraz w części północno-wschodniej (wzniesienia rozdzielające rejon źródłiskowy Piotrówki i doliny cieków: Sarkander, Sarkandrowiec i Boguniówka). Łupki cieszyńskie górne występują na całym obszarze Cieszyna, za wyjątkiem wschodniej części (Krasna, Gułdowy). W łupkach tych charakterystyczna jest obecność intruzji skał pochodzenia magmowego – cieszynitów, które najłatwiej dostrzec w kilku dawnych wyrobiskach.

Na skałach tworzących płaszczowinę cieszyńską występują utwory czwartorzędowe, m.in. gliny pylaste, piaski i żwiry oraz lessy i gliny zwierzelinowe (zalegające płatami na stokach wielu wzgórz), a także osady rzeczne – gruboziarniste żwiry z otoczkami przykryte madami, czyli piaskami, mułami mineralnymi i organicznymi (występujące w dnach dolin rzek: Olzy i jej dopływów – Bobrówki i Puńcówki).

Charakterystyczna dla Pogórza Cieszyńskiego budowa geologiczna – naprzemianległe warstwy wapieni i łupków cieszyńskich

Wody podziemne i powierzchniowe

Utwory fliszowe płaszczowiny cieszyńskiej są ubogie w wody podziemne z uwagi na niewielką retencyjność łupków i wapieni. Niska wodonośność cechuje również utwory czwartorzędowe, za wyjątkiem obszaru położonego w rejonie Krasna-Bielowiec.

Cały obszar Cieszyna leży w zlewni Olzy, wyznaczającej zachodnią granicę gminy na odcinku o długości 8,9 km. Ciekami odwadniającymi największą część Cieszyna jest Bobrówka, której zlewnia obejmuje ponad 50% powierzchni miasta. Cechą charakterystyczną zlewni Bobrówki jest wyraźna asymetria – liczne są prawobrzeżne dopływy (Sarkander, Sarkandrowiec, Boguniówka, Krasna z Bielowcem), podczas gdy lewy brzeg jest odwadnianym jedynie przez nieliczne, najczęściej okresowo płynące bezimienne ciek. Jedynie górny odcinek Bobrówki na terenie Cieszyna zachował swój naturalny charakter ciek małowniczo meandrującego pośród wzgórz i pagórków pogórza. Nie wielki, południowy fragment Cieszyna położony jest w zlewni prawobrzeżnego dopływu Olzy – Puńcówki. Przez centrum Cieszyna przepływa także sztuczny kanał – Młynówka Cieszyńska, której przynajmniej pewne odcinki powstały najprawdopodobniej już w XVI wieku.

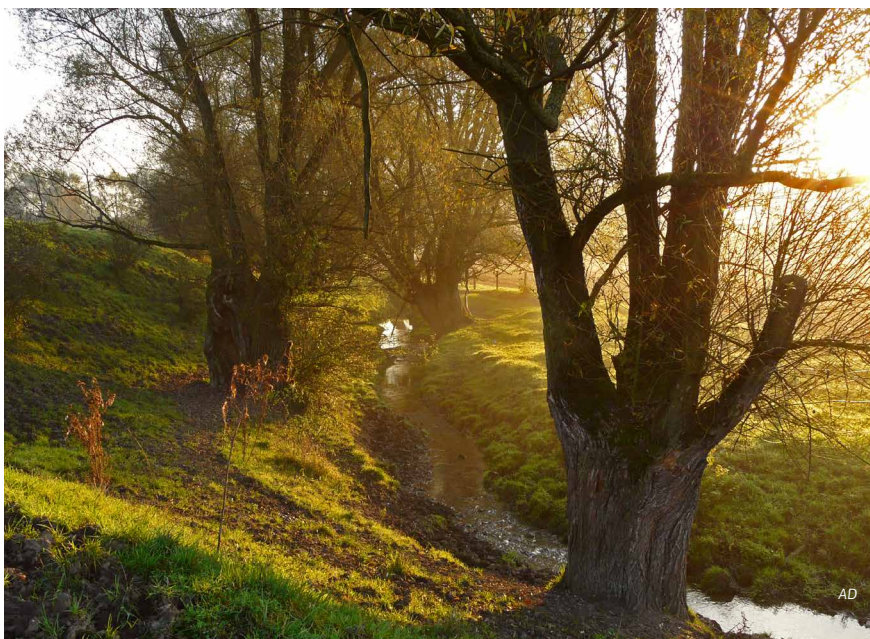
Wody stojące na obszarze Cieszyna nie odgrywają większej roli w krajobrazie miasta, a stanowią je zbiorniki sztuczne – stawy hodowlane. Największy kompleks stawów, o powierzchni ok. 7 ha, położony jest we wschodniej części miasta, w dolinie potoku Krasna.

Kompleks stawów hodowlanych na Gutdowach - u zbiegu dolin Krasnej i Bielowca

Ukształtowanie powierzchni

Cieszyn ma bardzo zróżnicowaną rzeźbę terenu, o charakterze wyżynno-pagórkowatym, z pasmami łagodnych i szerokich, zwykle wypłaszczonych w części szczytowej wzgórz, o niewielkich wysokościach względnych (rzędu 70-130 m) oraz dość łagodnych i długich zboczach. Pasma te poprzedzielane są mocno rozgałęzionymi i głębokimi dolinami rzek i potoków. Płaskie dna dolin – oprócz doliny Olzy – posiadają jedynie dolne odcinki Bobrówki i Puńcówki, natomiast pozostałe ciek prawie na całej swej długości charakteryzują się dolinami V-kształtnymi.

Małownicza dolina Boguniówki – prawobrzeżnego dopływu Bobrówki

Pagórkowaty krajobraz wzgórz nad doliną Boguniówki w Krasnej

Klimat

Cieszyn położony jest w strefie klimatu umiarkowanego przejściowego, którego charakterystyczną cechą jest duża nieregularność stanów pogody i znaczne wahania temperatury, zarówno w skali roku, jak i w następujących po sobie latach. Średnia roczna temperatura powietrza w Cieszynie wynosi 8°C, a średnia roczna suma opadów jest stosunkowo wysoka i wynosi ok. 900 mm. Na terenie miasta przeważają wiatry wiejące z kierunku południowego oraz południowo-zachodniego i zachodniego. W rejonie Cieszyna termiczne poru roku zaczynają się najczęściej: wiosna – między 26 marca a 2 kwietnia, lato – między 25 maja a 8 czerwca, jesień – między 1 a 8 października, zima – między 2 a 9 grudnia.

Gleby

Najbardziej rozpowszechnione na terenie Cieszyna są gleby brunatne (ok. 34% wszystkich zidentyfikowanych typów gleb na terenie gminy), wśród których dominują gleby kwaśne. Zbliżony udział procentowy mają rędziny, zawierające duże ilości wapnia i na ogół cechujące się odczynem zasadowym. Mady należą do najżyźniejszych gleb na obszarze miasta i wykształciły się na terenach zalewanych, w dolinach rzek. Natomiast bielice, których udział powierzchniowy wynosi ok. 10%, to gleby ubogie i suche, kwaśne lub bardzo kwaśne, występujące głównie w miejscach porośniętych lasami iglastymi.

Szata roślinna

Cechą charakterystyczną szaty roślinnej Cieszyna jest daleko posunięte odlesienie, co jest wynikiem długiej i silnej antropopresji – przekształcania środowiska przyrodniczego przez człowieka. Generalnie zbiorowiska leśne stanowią ok. 12% powierzchni biologicznie czynnych na terenie Cieszyna, zbiorowiska łąkowe – ok. 7,5%, a blisko 80% tej powierzchni zajmują zbiorowiska synantropijne (segetalne na polach uprawnych, nieużytkach czy na terenach zieleni urządzonej; ruderalne na nieużytkach i terenach zieleni nieurządzonej).

Wielowiekowe użytkowanie i zagospodarowanie obszaru współczesnego Cieszyna zniszczyło pierwotnie rosnące tu lasy: żyzną buczynę karpacką porastającą wyżej położone tereny, lasy grądowe występujące na stokach wzniesień oraz nadrzeczne łągi jesionowo-olchowe rosnące w dolinie Olzy i przyujściowych fragmentach dolin Bobrówki i Puńcówki, a także podgórskie łągi jesionowe w dolinach niektórych mniejszych cieków.

Współcześnie cieszyńskie lasy to zazwyczaj rozproszone i niewielkie powierzchniowo kompleksy, z których największe są położone na wschodnim (las Strzeblin, las Bielowiec) lub północnym (las Szczypie, rezerwat „Kopce”) krańcu Cieszyna. Pozostałe

las i zadrzewienia to w zasadzie izolowane i pozbawione wzajemnych przestrzennych i funkcjonalnych powiązań leśne „wyspy” pośród pól lub obszarów zabudowanych. Bardzo często tego typu zbiorowiska roślinne rosną wzdłuż koryt cieków wodnych i na stromych zboczach (np. rezerwat „Lasek Miejski nad Olzą”), które to tereny nie nadają się pod zabudowę lub inną, nieprzyrodniczą formę zagospodarowania i użytkowania. Niekorzystnymi cechami większości cieszyńskich lasów jest ich niewielka powierzchnia oraz zazwyczaj wydłużony kształt, co m.in. ułatwia wnikanie na ich teren gatunków roślin charakterystycznych dla zbiorowisk nieleśnych (w tym synantropijnych).

Istotne znaczenie dla bioróżnorodności obszaru Cieszyna mają także zbiorowiska o charakterze muraw i łąk ciepłolubnych, występujące na terenie użytku ekologicznego „Łąki na Kopcach” oraz zbiorowiska o charakterze łąk kośnych, występujące na Gułdowach, na zboczach o ekspozycji zachodniej.

Kompleksy muraw, zarośli i ciepłych lasów liściastych, jak ten przy ul. Majowej, to jedna z wizytówek szaty roślinnej Pogórza Śląskiego

***

Poszukiwania grzybów na terenie Cieszyna prowadzono z uwzględnieniem zróżnicowania siedlisk tego terenu. Głównymi rejonami obserwacji były tereny objęte ochroną obszarową – rezerваты przyrody: „Kopce” i „Lasek Miejski nad Olzą”, zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lasek Miejski w Błogocicach” oraz użytek ekologiczny „Łęg nad Puńcówką”, a także wszystkie większe kompleksy leśne Cieszyna – Szczypie, Strzeblin, Bielowiec i Wierzbiną (w Markłowicach). Poszukiwania grzybów prowadzono również w szeregu niewielkich zadrzewień, położonych głównie w rejonie Gułdów, Boguszowic, Kalembic i Krasnej, na terenach łąk i pastwisk w rejonie Chmielnika na

Gułdowach, w pobliżu ul. Rolnej w Krasnej oraz ul. Dzikiej w Boguszowicach. Uzupełnieniem powyższych obszarów były m.in. dawne sady położone przy ul. Pikiety i ul. Kościelnej, a także tereny zurbanizowane z dominującą zielenią urządzoną o charakterze parkowym (park Pod Wałką) lub osiedlowych trawników (osiedle Banotówka), czy alei przydrożnych. Szczegółowe rozmieszczenie głównych obiektów środowiska przyrodniczego Cieszyna przedstawia poniższa mapa.

3. NIE TYLKO „NÓŻKA I KAPELUSZ”, CZYLI CO NIECO O BUDOWIE GRZYBÓW

Początkujący i mało doświadczeni grzybiarze w trakcie grzybobrań poszukują niemal wyłącznie grzybów o „klasycznej” budowie, w postaci kapelusza umieszczonego na „nóżce” (czyli trzonie). Grzybiarze z dłuższym stażem i większym bagażem wiedzy niejednokrotnie zbierają i konsumują grzyby, których owocniki dalece odbiegają od rozpowszechnionych wyobrażeń o grzybach. Trudno bowiem w świecie żywych organizmów znaleźć większe bogactwo kształtów, niż to spotykane właśnie u grzybów. Już nawet bardzo pobieżny przegląd mykobioty Cieszyna potrafi uzmysłowić niezwykle wręcz zróżnicowanie form, jakie mogą przybrać grzyby, a w zasadzie ich owocniki, które zazwyczaj obserwujemy. To właśnie zewnętrzna budowa owocnika, jego makrocechy widoczne gołym okiem, takie jak kształt, struktura, barwa, zapach i smak pozwalają w wielu przypadkach na określenie przynależności gatunkowej.

Makrocechy: kształt, barwa, zapach i smak

Chociaż większość gatunków grzybów stwierdzonych na terenie Cieszyna budową swych owocników nie odbiega od schematu *nóżka + kapelusz*, to i tak już samo zróżnicowanie form kapelusza może zadziwić. Odnajdujemy tu bowiem grzyby o kapeluszach wypukłych, spłaszczonych, z czubkiem, wklęsłych bądź lejkowatych. Powierzchnia kapelusza może być gładka i sucha (borowik ceglastopory), stale wilgotna i pokryta śluzem (wilgotnica papuzia), ozdobiona kropkami, łatkami czy „krostami” (muchomor czerwieniejący) lub łuskami (żagiew łuskowata). Jednak dopiero widok owocników grzybów o nietypowych kształtach potrafi zaskoczyć i pobudzić naszą wyobraźnię. W Cieszynie spotkać bowiem możemy grzyby przypominające swoją budową małe czarki lub miseczki (czarka austriacka), organy pieszczakowe „zainstalowane” na pniach drzew (kolcówka jabłoniowa), wieloramienne kandelabry wyrastające z powalonych kłód (świecznica rozgałęziona), soplowe kaskady zwisające z pni (soplówka bukowa), maczugi sterzące wprost z runa leśnego (buławka pałeczkowata, próchnilec długotrzonkowy), różnokolorowe żelki i galaretowate grudki „przyklejone” do powierzchni gałęzi (trzęsak pomarańczowożółty, trzęsak kulistozarodnikowy, galaretnica mięsista), poroża wystające z pni (próchnilec gałęzisty, pięknoróg największy), kolczaste piłeczki lub jeżowce spoczywające w leśnej ściółce (purchawka chropowata, purchawka jeżowata), wypalone zapałki (lipnik lepki) lub nitki makaronowe wyrastające z leżących kłód (pięknoróg szydłowaty), a nawet ludzkie i zwierzęce uszy wystające z podłoża (uszak bżowy, uchówka cytrynowa), tudzież inne ludzkie i zwierzęce organy (sromotnik smrodliwy, mądział malinowy, mądział psi). W świetle tego czymś banalnym wydają się

być grzyby przypominające fragmenty skóry słonia (drewnowiec popękany), grudy zaschniętej smoty (zgliszczak pospolity), zamarłe w bezruchu glisty (goździeniec), czy też watę cukrową (*Laetisaria fuciiformis*).

Kolokwialnymi określeniami „farby” oraz „tapety” nazywane bywają bardzo ciekawe, choć rzadko zauważane i tym samym słabiej poznane gatunki grzybów, wytwarzające owocniki beztrzonowe – płaskie, rozpostarte na powierzchni gałęzi lub pni. Jedne bywają tak cienkie, że przypominają powierzchnię pomalowaną farbą, inne są nieco „tęższe”, przypominając kilkumilimetrowej grubości tapety. Do tej grupy należą niektóre gatunki grzybów workowych z rodzin: *Diatrypaceae* i próchnilcowatych, a także grzyby podstawkowe z rodzin: drewniczkowatych, korownicowatych, miękuszwatych, piórniczkowatych, powłocznicowatych, powłocznikowatych, skórnikowatych, stocznicowatych, ząbkowcowatych i żagwiowatych. Relatywnie często na terenie Cieszyna spotykać można grzybowe „farby”: drzewkostrzępkę klonową, porastającą korę klonów polnych, jabłoni i wierzb, a także drzewkostrzępkę wąskozarodnikową, obserwowaną na korze wiązu szypułkowego. Spośród „tapet” ciekawe owocniki wytwarzają m.in.: skórniczek szarobrązowy, powłocznik różowy wyrastający na korze wierzb oraz żylak promienisty. Mimo jakże odmiennego i „niegrzybowego” wyglądu, grzyby te w swojej budowie również posiadają warstwę miąższu i warstwę hymenialną, w której powstają zarodniki, a która u grzybów kapeluszowych ma postać blaszek, rurek bądź kalców na spodzie kapelusza.

Szczególnie interesująco wyglądają grzyby z rodzaju *Pilobolus*, których sporangiofory, czyli strzępki zakończone zarodnią, przypominają... gałki oczne. Inną zaskakującą strukturą (nie będącą owocnikiem) są czarne, sznurowate ryzomorfy opieńki, które niczym wyrosłe pod korą korzenie dosłownie oplatają martwe kłody lub pnie drzew. Dzięki ryzomorfom opieńki są w stanie zmagazynować nieco substancji odżywczych, przez co nie muszą corocznie na nowo kiełkować z zarodników i mogą wytworzyć owocniki nawet przy mało korzystnych warunkach atmosferycznych.

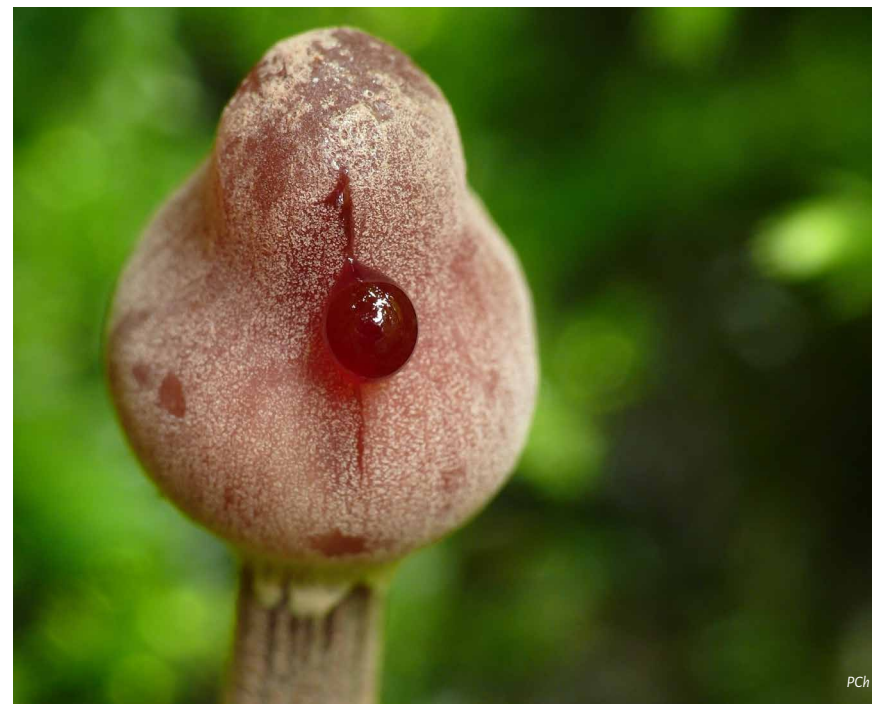
| Sznurowate ryzomorfy opieńki

| Igielkowane Ozonium czernidłaka

Ciekawym tworem jest również tzw. *Ozonium* – rudawe strzępki grzybowe, wyglądające niczym zrudziałe mchy, rozpostarte na leżących pniach lub gałęziach. W sprzyjających warunkach wyrastają z nich kapeluszowe owocniki czernidłaka.

Owocniki grzybów mogą się poszczycić całą gamą barw, które często są na tyle charakterystyczne dla danego gatunku, że pozwalają na jego szybka identyfikację. Zdecydowana większość grzybów ma owocniki w różnych odcieniach brązów, bieli i szarości, dość powszechnie kojarzona jest również intensywna barwa kapelusza muchomora czerwonego, jednak rzeczywiste bogactwo grzybowych kolorów jest daleko większe. W granicach Cieszyna spotkać można żółte lub żółtawo-żółte kapelusze gnojanki żółtawej, niemal lazurowej barwy pierścieniaka niebieskozielonego, pomarańczowo-żółte pałeczki goździeniewca pięknego lub wachlarze żółciaka siarkowego. Barwa owocnika może zmieniać się wraz z wiekiem owocnika – u rycerzyka czerwonożłotego młode kapelusze są purpurowo-fioletowe, a starsze mogą być całkowicie żółte. Oprócz widocznej na pierwszy rzut oka zewnętrznej barwy owocnika, grzyby charakteryzują się także przebarwieniami (np. sinieniem) miąższu, następującymi po ich dotknięciu lub uszkodzeniu. Ciekawą cechą diagnostyczną jest również wydzielanie przez niektóre gatunki określonego koloru soku, tzw. mleczka. Taką cechę wykazują m.in. mleczajce, co zresztą znajduje odzwierciedlenie w ich nazwie rodzajowej. Kolorowy sok mają również m.in. niektóre kustrzebki, grzybówki i skórniki. Grzybówka szafranowa oraz grzybówka krwawiąca swoje nazwy zawdzięczają właśnie barwie wydzielanego soku.

| Sok wydzielający się z uszkodzonej powierzchni kapelusza grzybówki krwistej łądząco przypomina krwawienie

PCh

PCh

Wysyp barwy białej – zarodniki grzyba z rodzaju czubajka (u góry) | Wierzchnia strona kapelusza maślanki trującej (w środku) i wysyp brązowej barwy zarodników tego gatunku (u dołu)

Różne barwy owocników bądź ich części czasami ujawniają się dopiero po potraktowaniu odczynnikami chemicznymi. Na przykład wodorotlenek potasu (KOH) naniesiony na powierzchnię lub miąższ grzyba zmienia czasami jego zabarwienie, co pomaga w jego oznaczeniu. Dodanie określonego odczynnika ułatwia również proces mikroskopowania, zabarwiając bezbarwne zazwyczaj struktury w sposób umożliwiający ich dokładną obserwację i identyfikację gatunkową. Taką substancją jest m.in. odczynnik Melzera (wodny roztwór jodu, jodku potasu i wodzianu chloralu), który barwi np. zarodniki niektórych grzybów na kolor fioletowy lub czarny (tzw. reakcja amyloidalna) bądź na kolor winnoczerwony (tzw. reakcja destrynoidalna).

Niezwykle istotną cechą, pomocną przy identyfikacji wielu gatunków grzybów jest barwa wysypu zarodników, określana również jako „odcisk kapelusza”. W celu określenia barwy wysypu odcina się kapelusz dojrzałego grzyba i kładzie na kartce papieru, zgodnie z pozycją w jakiej rósł (czyli blaszkowatym lub rurkowatym hymenoforem skierowanym w dół). Następnie pozostawia się go tak na kilka godzin, w miejscu pozbawionym przeciągów, co pozwala na swobodne wysypanie się zarodników na powierzchnię kartki. Wysypujące się zarodniki układają się na powierzchni

kartki we wzór odpowiadający budowie spodniej strony kapelusza, tworząc z czasem dość wyraźną warstwę, o charakterystycznym dla danego rodzaju zabarwieniu. Po zdjęciu kapelusza i obejrzeniu w świetle dziennym powstałego wysypu, można ustalić jego barwę, a tym samym przynależność gatunkową grzyba.

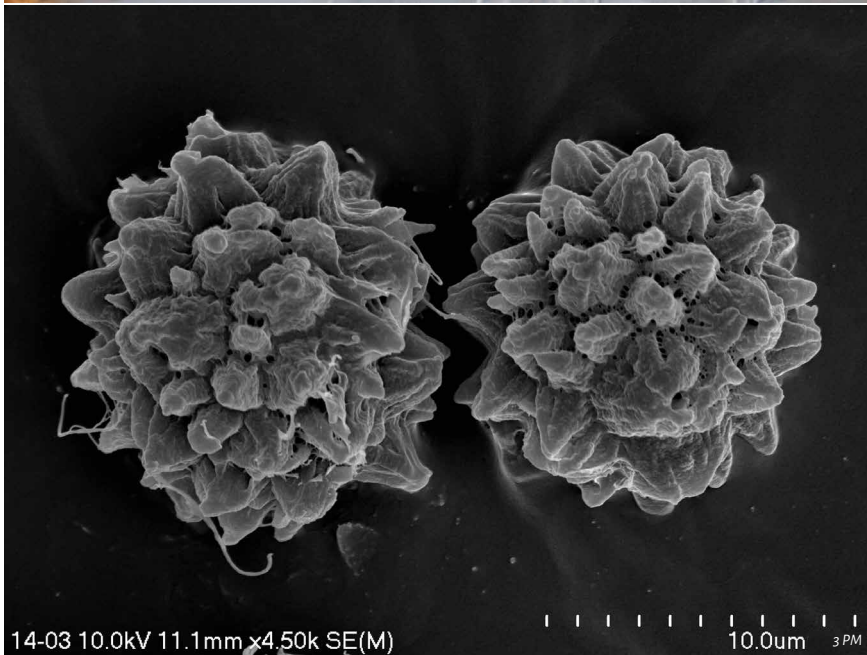
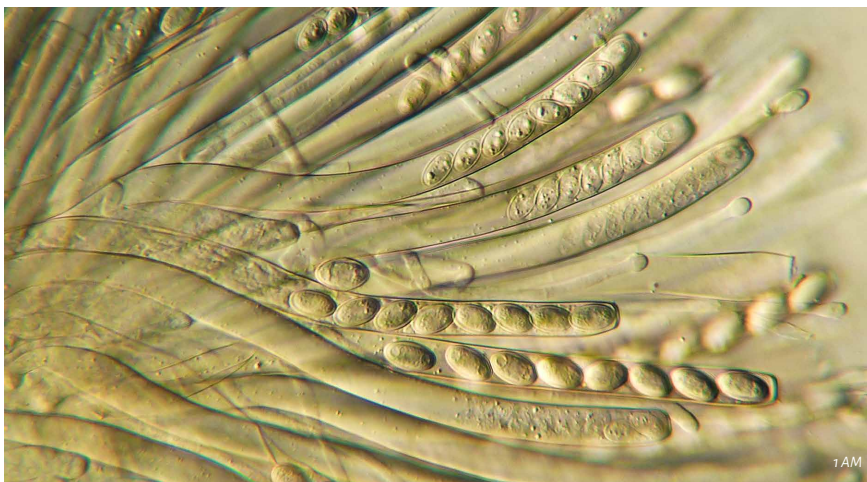
Klucze do oznaczania gatunków grzybów korzystają z cech, które bywają nieraz zaskakujące. W procesie identyfikacji gatunków możemy wspomóc się zmysłami powonienia i smaku, pamiętając jednak, aby kosztowanie owocników ograniczyć do niezbędnego minimum. Grzyby z rodziny sromotnikowatych wydzielają zapach przypominający padlinę bądź ekskrementy, aby zwabić muchy roznoszące ich zarodniki. Niektóre grzyby pachną migdałami, inne orzechami. Zapachy te mogą być także względne, w zależności od predyspozycji i wrażliwości zapachowej danej osoby. Przykładowo rosnący w lesie Bielowiec grzyb mięsichówka ogórkowonna dla jednych ma zapach ogórków, a dla innych... śledzi. Smak jest również dobrą cechą pomocną w rozpoznawaniu gatunków grzybów. Zmysł ten może być wykorzystywany przy oznaczaniu np. grzybów z rodzaju mleczaj. Smak wydzielającego się po zranieniu owocnika mleczka może być – w zależności od gatunku – ostry, palący, słodki, gorzki lub cierpki. Czasem bywa tak, że odczucia smakowe zmieniają się w miarę upływu czasu od skosztowania danego grzyba.

Mikrocechy

Najnowsza systematyka grzybów została stworzona w oparciu o budowę cech mikroskopowych, wspomaganych badaniami genetycznymi, dlatego nie należy dziwić się, że zarówno mikroskop, jak i bardzo skomplikowane i kosztowne badania laboratoryjne są niezbędne do identyfikacji wielu gatunków grzybów.

Do obserwacji cech mikroskopowych zazwyczaj używa się mikroskopu świetlnego, którym można powiększyć obraz maksymalnie 2 000 razy (najczęściej używane są powiększenia w granicach 400-1 000 razy). Do obserwacji i pomiaru części grzyba – mających wielkość około 0,1 mm – używamy powiększenia rzędu 400-600 razy, natomiast do obserwacji i dokładnego pomiaru obiektów typu zarodniki, podstawki, a także do pomiaru grubości ścian poszczególnych elementów, trzeba użyć tysiąckrotnego powiększenia, do czego służy np. okular 10x i obiektyw 100x, wspomagany z reguły cieczą immersyjną, poprawiającą właściwości optyczne układu.

Obserwując w powiększeniu tysiąckrotnym, można dostrzec cechy mikroskopowe różniące gatunki, które morfologicznie (makroskopowo) nie różnią się między sobą. Inną, doskonalszą metodą jest obserwacja cech mikroskopowych przy pomocy elektronowego mikroskopu skaningowego (SEM). Metoda ta – dająca możliwość powiększenia nawet do 3 000 000 razy – w mykologii używana jest najczęściej do obserwacji powierzchni zarodników.

14-03 10.0kV 11.1mm x4.50k SE(M) 10.0um 3 PM
 1 Warstwa hymenialna kustrzełki bukowej z widocznymi workami wypełnionymi zarodnikami - widok spod mikroskopu optycznego
 2 i 3 Zarodniki podziemki gwiaździstozarodnikowej widziane przy użyciu mikroskopu optycznego i skaningowego

Badania genetyczne

Nierzadko zarówno cechy makro-, jak i mikroskopowe nie dają pewności w oznaczaniu gatunku grzyba. Wówczas konieczne staje się uzupełnienie charakterystyki badanego owocnika o jego cechy genetyczne. W tym celu sprawdza się sekwencyjność DNA i porównuje z gotowymi próbkami zdeponowanymi w bankach genów, w których przechowywany jest materiał DNA wielu gatunków grzybów. Spośród cieszyńskich grzybów tego typu badaniom został poddany narażony na wymarcie bocznik łyżkowany, stwierdzony m.in. na świerkowych kłodach w pobliżu pastwiska w rejonie ulicy Rolnej.

***

Oznaczanie wielu gatunków grzybów bynajmniej nie jest łatwe i proste. Owszem, czasem wystarczy korzystanie z internetowych lub książkowych atlasów grzybów, pozwalających na identyfikację wyłącznie na podstawie zdjęć. Często jednak należy użyć tzw. kluczy do oznaczania, umożliwiających identyfikację danego grzyba poprzez porównawczą analizę wybranych jego cech. Z uwagi na dużą liczbę gatunków i rozbudowaną systematykę grzybów, nierzadko do oznaczania potrzeba kilku kluczy – na podstawie jednego określimy rząd, do którego grzyb należy, w kolejnym dowiemy się z jaką rodziną mamy do czynienia, a następny doprowadzi nas do rodzaju i gatunku. W rozpoznawaniu gatunków pomocne bywają również wszelkiego rodzaju tematyczne fora internetowe – zamieszczając na nich zdjęcia znalezione grzyba, możemy liczyć na pomoc wielu bardziej zaawansowanych grzybiarzy i mykologów.

4. JEŚĆ CZY NIE JEŚĆ – OTO JEST PYTANIE

Jedną z najstarszych dziedzin nauk biologicznych jest systematyka, próbująca – wedle przyjętych kryteriów – opisać, sklasyfikować i uporządkować wszystkie znane organizmy żywe. Współcześnie gatunki łączone są w rodzaje i wyższe jednostki (grupy) systematyczne przede wszystkim w oparciu o ich domniemane pokrewieństwo i pochodzenie. Jednak zdecydowanie bardziej zrozumiałe i popularne, wręcz intuicyjne są nieco mniej naukowe podziały, z których najpowszechniejszy, oparty o przydatność spożywczą grzybów, dzieli je na gatunki jadalne, niejadalne i trujące.

Do grzybów jadalnych zaliczamy grzyby cenione ze względu na swe walory smakowe, które po odpowiednim przyrządzeniu (duszenie, smażenie, gotowanie, marynowanie itp.) bywają konsumowane przez człowieka, nie powodując żadnych problemów zdrowotnych. W grupie grzybów niejadalnych znajdują się natomiast gatunki, których spożycie nie jest dla człowieka szkodliwe, jednakże ze względu na niskie walory smako-

we i zapachowe, twarde albo łykowaty miąższ, bądź też niewielkie rozmiary, nie są one zbierane i nie podlegają konsumpcji. Z kolei do grzybów **trujących** zalicza się taksony, których owocniki zawierają w swoim składzie substancje toksyczne dla ludzi, w ilościach powodujących różne dolegliwości, a nawet śmierć.

Wśród grzybów stwierdzonych w Cieszynie 85 gatunków to grzyby jadalne, 305 uważanych jest za niejadalne, 21 uznaje się za trujące, natomiast status 4 gatunków nie jest jasno określony, gdyż grzyby te są różnie traktowane w zależności od regionu – borowik ceglastopory i borowik ponury uważane są w niektórych rejonach Polski za jadalne, ale dopiero po obróbce termicznej, natomiast krowiak podwinięty i czubajka czerwieniejąca w niektórych rejonach Polski są uważane za jadalne, a w niektórych za trujące.

Do grzybów **jadalnych** występujących na terenie Cieszyna należą grzyby dobrze znane i spożywane również w innych regionach Polski, m.in.: koźlarz grabowy, maślaki, pieczarka łąkowa, gąsówka fioletowawa, białokrowiak okazały, lakówka ametystowa i lakówka pospolita, wodnica biała, wodnica złocista i wodnica modrzewiowa, kolczak obłączasty, wilgotnica łąkowa i bocznik ostrygowaty. Do gatunków jadalnych należą również muchomor czerwieniejący i łuskwiak zmienny, których jednak nie zaleca się spożywać, gdyż łatwo można je pomylić z innymi podobnymi, acz bardzo trującymi grzybami. Należy jednak pamiętać, że kryterium „jadalności” ograniczone czasem bywa wyłącznie do młodych osobników danego gatunku – przykładem takich gatunków są m.in. czernidłak błyszczący i czernidłak kołpakowaty, czasznica oczkowata i czasznica workowata, purchawica olbrzymia (do niedawna gatunek prawnie chroniony), purchawka chropowata i sromotnik smrodliwy (który w postaci „jajka” smakuje jak rzodkiewka). Status gatunku jadalnego może się zmieniać na przestrzeni lat, zwłaszcza w oparciu o wyniki badań składu chemicznego ich owocników – np. w owocnikach płomiennicy zimowej, uważanej za jadalną i smaczną, stwierdzono obecność flammutoksyn, które mogą zaburzyć pracę serca lub uszkodzić jego mięśnie (Tadjibaeva i in. 2000).

Pośród grzybów **niejadalnych** obserwowanych na terenie Cieszyna, szczególnie interesującym gatunkiem jest trufla wydrążona. W Polsce rośnie kilkanaście gatunków grzybów z rodzaju trufla, ale tylko o kilku z nich można mówić, że mają wartość kulinarną. Wałory smakowe krajowych trufla jadalnych odbiegają jednak od szeroko znanych trufla włoskich lub francuskich, rosnących w cieplejszym klimacie, w którym dojrzewając nabierają tak bogatego i cenniego aromatu i smaku.

Pośród grzybów **trujących** obserwowanych w Cieszynie najgorsze skutki zdrowotne może mieć spożycie owocników hełmówki jadowitej, strzępiaka ziemistoblaszkowego w odmianie typowej i liliowej, a także maślanki trującej. Są to gatunki, które nawet w miarę doświadczony grzybiarz może łatwo pomylić z innymi, jadalnymi grzybami,

dlatego też najlepiej zachować zdrowy rozsądek i działać zgodnie z najlepszą i zapewne najzdrowszą zasadą:

nie znam = nie zbieram!

Do najbardziej niebezpiecznych dla zdrowia grzybów Cieszyna należą: hełmówka jadowita (u góry), maślanka trująca (z lewej) oraz strzępiak ziemistoblaszkowy (z prawej).

5. GRZYBY SIEDLISK WSZELAKICH

Inne zwyczajowe kryterium podziału grzybów oparte jest o rodzaj siedliska, w który występują. Blisko 90% gatunków grzybów odnalezionych w Cieszynie to **grzyby leśne**. Są to taksony związane głównie z martwym drewnem oraz grzyby mykoryzowe (mykorytyczne), czyli żyjące w symbiozie z korzeniami przede wszystkim drzew i krzewów. Wiele gatunków grzybów, które licznie występują w lasach, nierzadko może wyrastać również na obszarach nieleśnych i pozbawionych drzew (np. gąsówka fioletoawą), ale są i takie, które do swojego rozwoju w zasadzie bezwzględnie wymagają substancji odżywczych i specyficznego mikroklimatu, jaki kształtuje się w głębi lasu (np. świecznica rozgałęziona). W lesie wilgotność powietrza jest wyższa i bardziej stabilna, mniejsze są również wahania temperaturowe w ciągu doby. Stwarza to dogodne warunki do rozwoju m.in. grzybów bardzo rzadkich, jak np. drobnokolec żółty, drobnokolec biały, kutnerka brązowoniebieskawa, czubajeczka niebieskozielonawa i czubajeczka zamiszowata.

„Grzybowej” uwagi warte są nie tylko lasy, ale również łąki i pastwiska, czyli tereny mniej lub bardziej regularnie koszone, bądź spasane przez zwierzęta. Na tego rodzaju siedliskach, a w szczególności na występującym w Cieszynie wapiennym podłożu, spotkać można bardzo ciekawe i specyficzne gatunki grzybów. Na pastwisku w rejonie ul. Łanowej stwierdzono owocniki wilgotnicy żółtostopej – gatunku dotąd z Polski nie podawanego, a także wilgotnicy łąkowej w odmianie typowej.

Wnętrze lasu w rezerwacie „Kopce” oferuje dostępność materii organicznej i stabilne warunki dla rozwoju grzybów

Łąki w Chmielniku obfitują w wiele rzadkich gatunków grzybów

Na pastwisku w rejonie ul. Rolnej obserwowano bardzo ciekawego, bo wyrastającego wprost ze źdźbeł trawy rzęsostopka źdźbłowego, a także wilgotnicę stożkową. Na łące w Krasnej, położonej na wschód od ul. Zamarskiej, występował łęgot śluzowaty, wilgotnica żółtknąca, wilgotnica łąkowa w odmianie jasnej i lakówka ametystowa. Murawy w rejonie ul. Dzkiej to jak dotąd jedyne w Polsce stanowisko łęgota brązowoparafizowego, a także łęgota jasnoparafizowego znanego w naszym kraju zaledwie kilku

Spasana łąka na miedzy rozdzielającej grunty orne w rejonie ul. Łanowej stanowi siedlisko kilku gatunków wilgotnic

| Stary sad jabłoniowo-śliwowy przy ul. Pikiety

miejsc. Szczególnie barwnie prezentuje się mykobiota grzybów łąkowych na eksten-
sywnie użytkowanej łące na Gułdowach, na wschód od ul. Gospodarskiej, gdzie rośnie
kilka kolejnych gatunków wilgotnic: papuzia, śnieżna, kwaskowata, wypukła i żółknąca.

Grzyby łąkowe i pastwiskowe to jeden z najbarwniejszych elementów przyrody, z ja-
kim możemy spotkać się podczas letnich bądź jesiennych spacerów. Niestety, od wielu
lat szybko postępuje proces gwałtownego kurczenia się arealu potencjalnie dogodnych
dla nich siedlisk. Coraz więcej terenów dotąd użytkowanych jako łąki i pastwiska zosta-
je zabudowana lub zarasta w wyniku zaniechania. Innym, również groźnym zjawiskiem
dla grzybów łąkowych, jest intensywne użytkowanie – nawożenie i podsiewanie gatun-
kami traw pastewnych, co powoduje, że grzyby te coraz częściej obserwowane bywają
wyłącznie na okrajkach lub na miedzach pomiędzy pastwiskami i łąkami kośnymi.

Stosunkowo nieliczną i bardzo specyficzną grupę grzybów, stanowią **gatunki zwią-**
zane ze starymi drzewami owocowymi. Z reguły, poza porą dojrzewania owoców, nie
zwracamy większej uwagi na drzewa owocowe. Tymczasem bywają one miejscem wy-
stępowania kilku bardzo rzadkich gatunków grzybów. Przeprowadzone badania po-
twierdziły, że w krajobrazie Cieszyna wciąż znaleźć można całkiem sporo starych sadów
z drzewami owocowymi, na których zaobserwować można np. owocniki wymierającej
jamkówki jabłoniowej, rzadkiej kolcówki jabłoniowej, a także czyrenia jabłoniowo-ol-
szowego.

Niewątpliwie jedną z najciekawszych pod względem preferowanego siedliska grupą
grzybów są **grzyby podziemne**, zwane **hypogeicznymi**. To bardzo zróżnicowana pod

| Trufla wydrążona – krajowy przedstawiciel rodziny truflowatych, występujący na terenie rezerwatu „Kopce”

względem systematyki i budowy grupa, której wspólną cechą jest wytwarzanie kuli-
stawych owocników w glebie. Ich rozmiary mieszczą się z reguły w przedziale od kilku
milimetrów do kilku centymetrów. W zależności od gatunku grzyba i charakteru gleby,
owocniki grzybów hypogeicznych możemy spotkać w wierzchniej warstwie gruntu – na
pograniczu ściółki i ziemi, ale mogą się one również rozwijać głębiej, nawet na głębo-
kości przekraczającej 20 cm.

Grzyby podziemne należą do grzybów mykoryzowych, wspomagających rozwój
drzew poprzez współżycie strzępków grzyba z korzeniami drzew. We wnętrzu grzybów
hypogeicznych rozwijają się bakterie, drożdże i grzyby strzępkowe, które wpływają na
dojrzwanie ich owocników i wydzielany przez nie zapach. Intensywny aromat dojrze-
łych grzybów podziemnych przywabia zwierzęta leśne (m.in. jelenie, dziki, nornice,
wiewiórki), które zjadając grzyby przyczyniają się do rozsiewania zarodników. Wśród
grzybów podziemnych najbardziej znane są gatunki z rodziny truflowatych, czyli bar-
dzo cenione z uwagi na walory kulinarne trufle.

Chyba dość oczywistym jest stwierdzenie, że grzyby hypogeiczne, wytwarzające
owocniki pod powierzchnią gruntu, sprawiają pewne trudności mykologom zaintere-
sowanym ich poznaniem. Nie ma prostych metod skutecznego poszukiwania grzybów
podziemnych – niewątpliwie przydatna bywa wiedza dotycząca biologii tych organi-
zmów i doświadczenie, które umożliwiają wskazanie potencjalnie dogodnego miej-
sca ich występowania. Potem pozostaje jedynie łut szczęścia, najczęściej nazywany
grzybiarskim nosem lub intuicją grzybiarza. Warto zaznaczyć, że Pogórze Cieszyńskie,

„Czarci krąg” utworzony przez pieczarkę polną na osiedlowym trawniku

w tym obszar Cieszyna ze swym dogodnym, stosunkowo łagodnym i wilgotnym klimatem oraz wapiennym podłożem, stanowi jeden z ciekawszych w skali kraju obszarów występowania tej grupy grzybów. Podczas badań terenowych prowadzonych na potrzeby niniejszej publikacji, na terenie Cieszyna udało się odnaleźć siedem gatunków grzybów podziemnych, w tym kilka rzadkich w skali kraju: trufkę plamistą i trufkę wydrążoną, jeleniaka nastroszonego, czarnobruszka drobnozarodnikowego, podziemkę gwiazdzystozarodnikową, hydnobolitesa mózgowkształtnego oraz *Macowanites candidus*.

Analizując różnego rodzaju siedliska występowania grzybów należy również wyróżnić **gatunki siedlisk antropogenicznych**, takich jak osiedlowe trawniki czy przydomowe ogrody, zazwyczaj blisko związane z towarzyszącymi im roślinami drzewiastymi. Jednym z takich gatunków jest pieczarka łąkowa, nierzadko wyrastająca w przydomowych ogrodach w postaci tzw. czarcich kręgów, a także mleczaj omszony licznie występujący np. na osiedlu Podgórze, gdzie prowadzi mykoryzę z rosnącymi tam brzożami. Warto zaznaczyć, że na owocniku wspomnianego mleczaja zaobserwowano pasożytniczego innego grzyba – *Hypomyces aurantius*.

Grzyby rosną w przeróżnych siedliskach, czasem dalece odbiegających od powszechnych wyobrażeń o miejscach dobrych na grzybobranie. Symbolicznym przykładem takiego mało grzybowego miejsca jest kamienny murek w sąsiedztwie budynku Sądu Rejonowego w Cieszynie i więzienia, na którym znaleziono dorodny okaz borowika ponurego.

Grzyby siedlisk antropogenicznych kojarzą nam się również z niekochanymi i zwalczanymi z różnym skutkiem pleśniami, pokrywającymi ściany i sufity zawilgoconych

Borowik ponury wyrastający z kamiennego murku przy Sądzie Rejonowym w Cieszynie

budynków. Sporym jednak zaskoczeniem podczas prowadzonych badań nad różnorodnością grzybów Cieszyna było odnotowanie klasycznie zbudowanych, kapeluszowych owocników tropikalnego czubnika cytrynowego, wyrastających... u podstawy renesansowej kolumny w holu cieszyńskiego Ratusza.

6. JAK ODŻYWIĄJĄ SIĘ GRZYBY

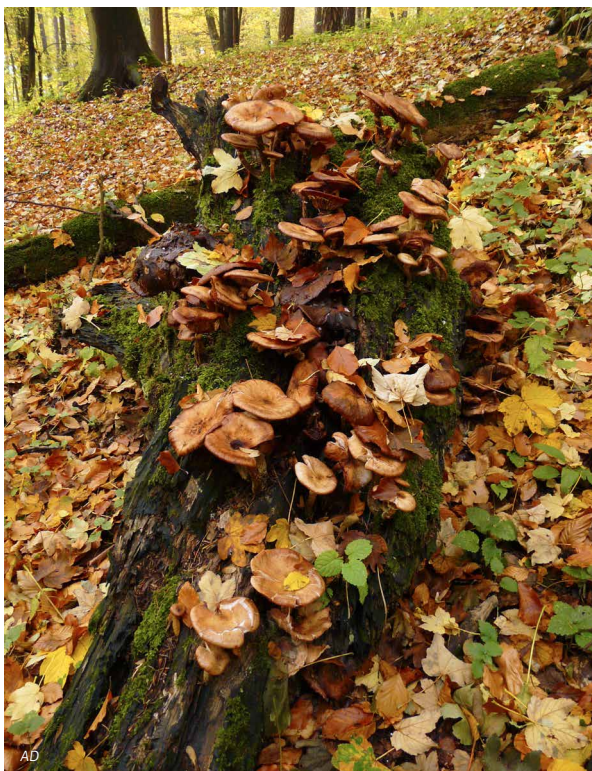
Wspomniana powyżej ratuszowa, kamienna kolumna z pewnością nie należy do typowych podłoży, na których rosną grzyby. Jak jednak widać i w takim miejscu zarodniki grzyba znalazły dogodne warunki, aby „zakiełkować”, rozwinąć grzybnię i w końcu wytworzyć owocniki. Grzyby należą do organizmów cudzożywnych – nie są w stanie samodzielnie produkować potrzebnych im substancji pokarmowych, a podstawowe składniki niezbędne do życia muszą czerpać ze swego otoczenia. Odpowiedź na pytanie „*Jak i czym odżywiają się grzyby?*” pozwala podzielić cały cieszyński grzybowy świat na grzyby saprotroficzne, grzyby mykoryzowe i grzyby pasożytnicze.

Grzyby saprotroficzne to najliczniejsza grupa wśród grzybów odnotowanych na obszarze Cieszyna – należy do niej 76% zaobserwowanych gatunków. Najistotniejszą rolą tych grzybów – często zwanych saprotrofami – jest rozkład martwej materii organicznej do związków prostych, co stanowi jeden z najważniejszych procesów w przyrodzie, o znaczeniu m.in. glebotwórczym. Zdecydowana większość makroskopijnych grzybów

saprotroficznych, to grzyby związane z rozkładem martwego drewna. Do najczęściej spotykanych należą między innymi: rozszczepka pospolita, gruzełek cynobrowy, biało-porek brzozy i inne tak zwane huby (np. pniarek obrzeżony, hubiak pospolity i czyreń dębowy). Do grupy tej należą również specyficzne grzyby rozkładające spalone drewno, czyli tzw. grzyby pirofilne (antrakofilne), do których zalicza się m.in. zwijkę węglolubną i poduszczkę pomarańczową, obserwowane w Cieszynie w rejonie ul. Harcerskiej, w miejscu okresowego składowania drewna i spalania odpadów z wycinki drzew. Do saprotrofów należą również tzw. grzyby koprofilne, które odżywiają się materią organiczną zawartą w odchodach zwierzęcych. Tego rodzaju substrat szczególnie „bliski” jest grzybom z rodzaju czernidłak, kołpaczek, a także zrywka.

Dużo i długo można by opowiadać o znaczeniu grzybów saprotroficznych dla środowiska przyrodniczego. Wydaje się jednak, że rzecz całą można pozostawić wyobraźni Czytelników – wystarczy tylko uzmysłowić sobie jak wyglądałoby nasze otoczenie, a nawet cały świat, gdyby nie obecność grzybów nieustannie rozkładających opadłe liście, gałęzie, konary i kłody obumarłych drzew, biorą również udział w rozkładzie odchodów dzikich i hodowlanych zwierząt!

Spośród stwierdzonych na terenie Cieszyna grzybów 17% gatunków odżywia się za

| Grzyby saprotroficzne przyczyniają się do rozkładu nawet znacznych rozmiarów pni drzew

pośrednictwem **mykoryzy**. Pod tym terminem (który dosłownie i bardziej obrazowo przetłumaczyć można jako „grzybokorzeń”) kryje się niezwykle ścisły związek, w jaki z korzeniami roślin (najczęściej drzewiastych) wchodzi strzępki grzybni, m.in. oplatając je i wnikając do ich wnętrza. Dzięki takiemu połączeniu zarówno grzyby, jak i rośliny zwiększają możliwości pozyskania substancji pokarmowych i wody zawartej w glebie. W układzie tym rośliny „dają” grzybom substan-

cje pokarmowe, a w zamian „otrzymują” wodę, część niezbędnych makro- i mikroelementów, a także substancje o charakterze antybiotyków, chroniące częściowo rośliny przed chorobami. Z punktu widzenia grzybiarza, najistotniejszymi grzybami mykoryzowymi są m.in. borowiki, maślaki, koźlarze, podgrzybki i kurki. Dokładnie te same gatunki grzybów winny ucieszyć leśnika, gdyż ułatwiają one wzrost wielu gatunkom drzew budujących lasy. Znajomość roślin, z którymi **grzyby mykoryzowe** prowadzą symbiozę może ułatwić nam ich odszukanie – przykładowo maślaka żółtego spotkać można w zasięgu korzeni modrzewia, koźlarza grabowego w pobliżu grabu i leszczyzny, a borowika szlachetnego i jego bliskiego krewniaka borowika usiatkowanego pod bukami, a czasami także pod świerkami i jodłami. Obok wartości kulinarnych, grzyby mykoryzowe podnoszą zdrowotność drzew – im więcej tych grzybów, tym zdrowszy las. Istnieje również pogląd, że to właśnie dzięki zażytej współpracy roślin z grzybami, te pierwsze mogły stawić czoła trudnym warunkom na lądzie i „wyjść z wody”.

Wśród gatunków grzybów występujących na terenie Cieszyna 7% stanowią **grzyby pasożytnicze**, atakujące i zasiedlające żywe organizmy, takie jak np. rośliny, owady, śluzowce, ale również i inne gatunki grzybów. Z naszego, ludzkiego punktu widzenia, największe kontrowersje budzą te, które uważa się za przyczynę zamierania drzew, jak np. opieńka oraz korzeniowiec wieloletni. W rzeczywistości te gatunki zaliczyć należy do tzw. patogenów słabości, gdyż infekują i rozkładają one chore drzewa, będąc częścią procesu nieustannego zamierania i odradzania się nowych pokoleń drzew. Niestety, w miejscach gdzie na dużych obszarach posadzono jednogatunkowe lasy, w sposób nie uwzględniający warunków siedliskowych, drzewa najczęściej chorują masowo, co powoduje równie masowy „atak” grzybów, będących przecież naturalnymi czynnikami samoregulacji w środowisku przyrodniczym.

Do grzybów pasożytniczych należą również grzyby zasiedlające grzyby innych gatunków, a wśród nich m.in. wspomniany już *Hypomyces aurantius*. Jego owocniki (perytecja) wyrastają w miejscach, w których na owocniku mleczają miał powstać hymenofor. W ten sposób pasożyt wykorzystuje dogodny sposób na rozsiewanie, bez potrzeby wytwarzania owocników na trzonkach unoszących się ponad leśnią ściółkę, czy osiedlowy trawnik.

Bardzo interesującymi pasożytami są także grzyby atakujące owady, zwane **grzybami entomopatogennymi** (choć bardziej obrazowa jest ich inna nazwa – owadomorki). Grzyby te atakują swych żywicieli wykorzystując różnicę ciśnienia wytworzoną podczas przelotu owada nad grzybem, co powoduje wystrzelenie zarodników w jego kierunku. Takie strzelanie zarodnikami jest najczęściej celne, zarodniki przylepiają się do chitynowych pancerzy i skórek, a strzępki grzybni szybko opanowują całe ciało owada. W Cieszynie zaobserwowano m.in. *Tilachlidiopsis nigra*, czyli formę niedoskonałą (anamorfę)

„Ondraszkowa Dziura” – jaskinia w rezerwacie „Kopce”, w której występują komary porażone grzybem *Erynia aquatica*

grzyba o nazwie *Cordyceps enthomorrhiza*, który wyrastał na pluskwiaku z rodziny tasznikowatych, a także grzyb *Erynia aquatica*, licznie rozwijający się na komarach z rodzaju *Culiseta*, odnalezionych w „Ondraszkowej Dziurze”, czyli w jaskini w rezerwacie „Kopce”.

Do grupy grzybów pasożytniczych należą również niektóre trzęsaki, które występują głównie na drewnie, a rzadziej na grzybach powłocznicowatych i skórnikowatych.

7. JAK CHRONIĆ GRZYBY

Rzadkie i zagrożone oraz z różnych powodów cenne gatunki grzybów – podobnie jak roślin i zwierząt – są objęte ochroną gatunkową (ściłą lub częściową). Wykaz tych gatunków określa stosowne rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej grzybów¹, co w praktyce oznacza m.in. zakaz ich umyślnego niszczenia, zrywania, uszkodzenia, pozyskiwania lub zbioru oraz niszczenia siedlisk, w których grzyby te występują.

I właśnie zachowanie siedlisk, stanowiących ostoje rzadkich i chronionych gatunków grzybów, uznaje się za najskuteczniejszą metodę ochrony tej przebogatej grupy organizmów. W niektórych przypadkach zachowanie siedlisk polega na wstrzymaniu się od podejmowania jakichkolwiek działań, w celu utrzymania stanu istniejącego, dogodnego dla rozwoju grzybów, w innych przypadkach wręcz przeciwnie – niezbędne

są czynne zabiegi, powodujące utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania jakiegoś terenu (np. koszenie łąk lub wypas pastwisk). W warunkach Cieszyna za najważniejsze sposoby ochrony grzybów, ich siedlisk i ostoi, należy uznać w szczególności zabezpieczenie i zachowanie na terenie miasta:

- drzew (żywych i martwych) w odpowiednim wieku i gatunku,
- rozkładającego się drewna w odpowiednim wieku i gatunku,
- użytkowanych ekstensywnie kompleksów łąkowo-pastwiskowych.

Blisko połowa gatunków grzybów stwierdzonych w Cieszynie, to grzyby rozwijające się na drewnie. I chociaż niektóre preferują drobne patyki i gałęzie, to zdecydowana większość do swojego istnienia potrzebuje drewna wielkowsmiarowego w postaci leżących kłód, bądź stojących martwych drzew. Co równie istotne dla właściwego przebiegu cyklu rozwojowego grzybów, ten gruby materiał drzewny musi mieć swoją ciągłość – w lesie stanowiącym ostoję grzybową winien on zalegać przez wiele lat, pozostając na różnym etapie rozkładu. Takie siedlisko, którego opis może na pierwszy rzut oka przypominać opis warunków panujących w puszczy, jest niezbędne, aby mogła w sposób niezaburzony przebiegać mykologiczna sukcesja. W tym procesie jedne gatunki grzybów częściowo rozkładają drewno i dają możliwość zasiedlenia przez grzyby, które kontynuują proces jego rozpadu. Spośród grzybów stwierdzonych w Cieszynie, do tej ostatniej grupy zaliczyć można szereg bardzo rzadkich gatunków – m.in. grzyb workowy *Camarops lutea*, który poza Cieszynem nie był dotąd notowany w Polsce, a także cylindrowiec białawy, drobnokolec białawy i drobnokolec żółty posiadające nieliczne stanowiska w kraju.

W każdym lesie nieustannie zamierają i spadają w warstwę runa całe drzewa bądź ich części – kłody, gałęzie i konary (zamierają także korzenie drzew). Dzieje się tak na skutek chorób, sędziwego wieku drzewa, bądź zjawisk klimatycznych. W zdecydowanej większości przypadków lasów użytkowanych gospodarczo martwe drewno z lasu jest usuwane. Jedynie w miejscach trudnodostępnych, jak również na terenach objętych ochroną obszarową (np. w rezerwach przyrody, parkach narodowych), powalone drzewa lub zamarte i obłamane konary i gałęzie pozostają na miejscu, umożliwiając rozwój całej rzeszy organizmów z nim związanych, nie tylko grzybów, ale m.in. chrząszczy, motyli, śluzowców, mszaków. Wiele z nich to gatunki bardzo rzadkie i objęte ochroną w Polsce. Im większy jest obszar, na którym tego typu naturalne siedlisko może przez dłuższy czas funkcjonować, tym stabilniejsze warunki w nim panują, a tym samym bardziej skuteczna jest ochrona związanych z nim istot żywych. Doskonałym przykładem ilustrującym powyższe rozważania jest najstarszy cieszyński obszar objęty ochroną – utworzony w 1953 r. rezerwat „Kopce”, który z uwagi na zachowany w wielu miejscach charakter lasu naturalnego, niewątpliwie stanowi lokalne centrum grzybowej

¹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408)

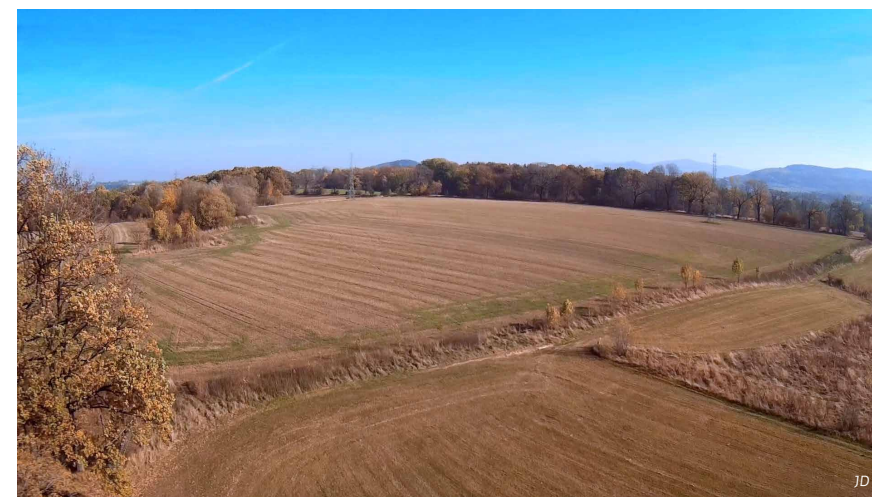
Rezerwat „Kopce” stanowi najistotniejsze centrum mykologicznej bioróżnorodności na terenie Cieszyna

MF

różnorodności gatunkowej. Warto to szczególne miejsce otoczyć swego rodzaju strefą buforową – otuliną, w której zdecydowanie ograniczone byłyby możliwości np. zabudowy bądź ingerencji w istniejące stosunki wodne. Istotne znaczenie w ochronie wielu rzadkich gatunków grzybów jest także przynajmniej częściowe pozostawianie martwego drewna, w szczególności grubych konarów i kłód, na terenie nawet małych powierzchniowo zadrzewień śródpolnych lub drzewostanów parkowych. Tego typu substrat odgrywa ważną rolę w retencjonowaniu wód opadowych, stanowi schronienie wielu gatunków zwierząt związanych z rozkładającym się drewnem, a jego długotrwały rozkład stwarza odpowiednie warunki dla rozwoju wielu rzadkich grzybów.

Wartym szczególnej opieki i troski jest również kompleks łąk i zadrzewień śródpolnych, położony pomiędzy ul. Wiślańską, lasem Strzeblin, Bobrówką i ul. Gospodarską, gdzie w szczególności należy utrzymać powierzchnię łąkowo-pastwiskową, będącą miejscem występowania bardzo rzadkich grzybów m.in. z rodzajów: wilgotnica, włośnojęzyk czy goździeniowiec. Preferowanym przez te grzyby siedliskiem są nawapienne, ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska, których areal jest bardzo ograniczony w skali całej Polski. W rosnących na tym obszarze niewielkich laskach, w których drzewostanie dominują wiekowe dęby szypułkowe i okazałe klony polne, odnaleziono m.in. bardzo rzadką w Polsce purchawkę łątkowatą oraz objęte częściową ochroną: lakownicę żółtawą i ozorka dębowego.

Z uwagi na występowanie na terenie Cieszyna niektórych rzadkich gatunków związanych ze starymi drzewami owocowymi, głównie dawnymi odmianami jabłoni, pożądane jest utrzymanie przynajmniej niektórych starych sadów, połączone z promocją nasadzeń drzew owocowych w oparciu o lokalny materiał szkółkarski.

Malowniczy kompleks łąk i zadrzewień śródpolnych na zachód od lasu Strzeblin jest ważnym rezerwuarem grzybowego bogactwa Cieszyna

JD

* * *

Istotnym elementem systemu ochrony grzybów, uwzględnionym we wspomnianym rozporządzeniu o ochronie gatunkowej grzybów, jest inwentaryzowanie, ocena stanu zachowania i monitorowanie stanowisk, siedlisk, ostoi i populacji grzybów oraz prowadzenie i udostępnianie baz danych dotyczących ich stanowisk i ostoi. Autorzy niniejszego opracowania mają nadzieję, że przedstawione w książce wyniki badań cieczyńskiej mykobioty są przynajmniej częściowym wypełnieniem tego obowiązującego w Polsce prawa. Wspomniane powyżej działania o charakterze naukowo-badawczym są również elementem edukacji przyrodniczej w zakresie właściwej kultury grzybiarskiej. Dlatego zakończeniem niniejszego rozdziału niechaj będzie nieustająco aktualna uwaga „do sztambucha” wszystkim przypadkowym, okazijnym i „niedzielnym” grzybiarzom – niszczenie owocników grzybów uważanych za niejadalne i trujące, w żaden sposób nie przyczynia się do pojawu grzybów jadalnych, a wręcz może prowadzić do eliminacji wielu rzadkich gatunków. Pamiętajmy, że to co dla nas niejadalne, może stanowić istotny składnik pokarmowy dla wielu gatunków zwierząt lub być po prostu przyrodniczą ozdobą lasu.

8. GRZYBOWE ROZMAITOŚCI

Rozprzestrzenianie się grzybów

Powszechnie hasło „owocniki grzybów” kojarzy się z „kapeluszami” wyniesionymi na trzonkach ponad podłoże, z którego wyrastają. Również rozpowszechniony jest pogląd, że od spodu grzybowe kapelusze mają blaszki lub rurki (rzadziej kolce), tworzące tzw. hymenofor, czyli ten fragment owocnika, w którym wytwarzane są zarodniki. Niemal u wszystkich gatunków grzybów wysypujące się z hymenoforu zarodniki są roznoszone przez wiatr (zjawisko to nosi nazwę anemochorii), nieraz na znaczne odległości. Zdarzają się jednak wyjątki od tego schematu. Jednym z ciekawszych sposobów wykształconych w toku ewolucji jest entomochoria, czyli przenoszenie zarodników przez owady. Grzyby z rodziny sromotnikowatych – spośród których na obszarze Cieszyna występują sromotnik smrodliwy, mądziałak psi i mądziałak malinowy – wytwarzają zarodniki w masie śluzu, zwanej glebą. Gleba pokrywa stożkowatego kształtu główki owocników tych grzybów i jest zjadana przez muchy. Aby skutecznie zwabić jak najwięcej much, grzyby te wytwarzają nieprzyjemny dla ludzkiego nosa zapach gnijącego mięsa. Po przejściu przez układ pokarmowy muchy, zarodniki są wydalane bez szkody zarówno dla owada, jak i zarodników.

Wypełniony perydiolami kubecznik pospolity w lesie Bielowiec

Innym sposobem rozprzestrzeniania się grzybów jest wykorzystanie gryzoni, dzięki którym zarodniki grzybów podziemnych, bez „wychylania się” owocnika na powierzchnię gruntu, również mogą być przenoszone w nowe miejsca. Rzecz jasna ma to miejsce w wyniku zjadania owocników, smakowicie i kusząco pachnących dla tych zwierząt.

Ciekawy sposób rozprzestrzeniania się mają także grzyby z rodziny gniazdnicowatych, wśród nich spotykane w Cieszynie: kubecznik pospolity, kubek prążkowany i kubek ołowianoszary. Grzyby te mają owocniki w kształcie małych miseczek, tygielków lub pucharów, wypełnionych dyskowatego lub soczewkowatego kształtu tworami zwanymi perydiolami, niekiedy zaopatrzonymi w nitkowaty twór. To właśnie w perydiolach wytwarzane są zarodniki, jednak do ich rozprzestrzenienia nie jest potrzebny wiatr, ale deszcz i... na przykład krowa. Pod wpływem spadającej kropli deszczu wyrzucane zarodnie z kubka przyklejają się do traw, owijając je wspomnianą nitką. Wisząc na trawie zarodnia czeka, aż zostanie zjedzona przez jakieś trawożerne zwierzę, które przemieści ją w inne miejsce i wywali wraz z kałem.

Bioluminescencja – świecące grzyby

Zdolność do bioluminescencji, czyli wytwarzania światła przez żywe organizmy stwierdzono dotychczas u ponad 70 gatunków grzybów (Desjardin i in. 2010). Najczęściej tego rodzaju efekty obserwowane są w strefie tropikalnej. W Polsce zdolności te posiada jedynie opieńka, a właściwie jej grzybnia przerastająca spróchniałe fragmenty drewna. Efekt ten można zaobserwować w ciepłe, jesienne noce, gdy temperatura powietrza w porze dnia bliska jest 20°C (optimum 25°C). Jednak aby zobaczyć tego typu zjawisko, trzeba uzbroić się w cierpliwość i przyzwycząić wzrok do ciemności, gdyż wydzielane światło nie jest zbyt intensywne. Co ciekawe, czasem mocniejsze światło zaobserwować można w przypadku skonsumowania przez dżdżownicę większej ilości próchna z grzybnią, co prowadzić może do efektywnego świecenia całej dżdżownicy. Zjawisko bioluminescencji u grzybów nie jest do końca zbadane, uważa się, że jest to uboczny skutek procesów chemicznych, zachodzących w procesie degradacji ligniny pod wpływem enzymów (Stevani i in. 2013).

Grzyby stela

Grzyby, jak mało która grupa organizmów, posiadają bardzo rozbudowane nazewnictwo, zarówno to naukowe, jak i zwyczajowe – regionalne. Niewątpliwie wpływ na to ma ich wielowiekowe kulinarne wykorzystanie przez ludzi, na które nakładają się różnice językowe pomiędzy poszczególnymi regionami, a także zmiany zachodzące w obrębie danego języka lub dialektu na przestrzeni lat. Istotne znaczenie mają również modyfikacje zachodzące w oficjalnej systematyce grzybów, będące efektem badań nad ich filogenezą (pochodzeniem i pokrewieństwem). W rezultacie nie należą do rzadkości przypadki gatunków grzybów, które są znane pod nawet kilkudziesięcioma synonimami naukowymi i mają podobną ilość zwyczajowych nazw regionalnych.

Śląsk Cieszyński, z jego specyficzną i dobrze zachowaną, bo wciąż używaną gwara, nie jest w tym zakresie wyjątkiem. Mimo iż grzybobrania ograniczają się tu z reguły do kilku lub kilkunastu „bezpiecznych” gatunków, wykształciło się wokół nich specyficzne, regionalne nazewnictwo. Czasem jest ono tak mocno zakorzenione, że spore trudności napotyka próba porozmawiania z cieszyńskimi o kozłarzach, skoro na Śląsku Cieszyńskim od zawsze rosły „kozoki”. Część z niżej wymienionych gatunków odnaleziona została w samym Cieszynie, inne spotykane są częściej w okolicznych gminach, niemniej zaprezentowane nazewnictwo regionalne pozostaje dla nich wspólne.

Niewątpliwie jednym z ulubionych przez grzybiarzy gatunków jest borowik szlachetny, który w okolicach Cieszyna nazywany bywa *prawokiem*. Do innych cenionych gatunków należą: kozłarz babka nazywany *brzeziokiem* lub *brzoziokiem* oraz kozłarz grabowy, czyli *kozok* lub *ciymny brzeziok*. Z kolei powszechną w regionie nazwą kozłarza czerwonego jest *polok*. *Sinolem* albo *siniokiem* nazywany bywa borowik ceglstopory, niemniej nazwą tą określane bywa także borowik ponury oraz podgrzybek brunatny. Co ciekawe – ten ostatni gatunek bywa również na Śląsku Cieszyńskim nazywany *podbuczkiem* lub *półprawdziwką*. Podgrzybek zajączek to po prostu *zajónc*, opieńka to po prostu *podpiyńka*, natomiast różne gatunki maślaków określane są wspólną nazwą *maślak*. W granicach administracyjnych Cieszyna nie został wprowadzony grzybiec purpurowozarodnikowy, niemniej spotykany bywa on na Śląsku Cieszyńskim, występując pod nazwą *kamiyniok* bądź *kamiyniorka*. Terminem *biyl* określane bywa natomiast pieprznik jadalny, czyli popularna żółta kurka.

Zdecydowanie mniej regionalnych określeń posiadają na Śląsku Cieszyńskim grzyby trujące, czyli *trujojki* bądź *gadówki*. Wszelkie muchomory, zwłaszcza te o czerwonym zabarwieniu kapelusza, określane są mianem *muszorka*.

9. NIECO GRZYBOWEJ STATYSTYKI

W wyniku prowadzonych w latach 2013-2015 badań, na terenie Cieszyna stwierdzono występowanie łącznie 417 taksonów grzybów, w tym 84 grzyby workowe (*Ascomycota*), 328 grzybów podstawkowych (*Basidiomycota*) i 5 grzybów sprzężniowych (*Zygomycota*). W obrębie rozpoznanej mykobioty Cieszyna ok. 100 gatunków (czyli blisko 1/4 ogółu) należy uznać za szczególnie cenne, gdyż wśród nich:

- 6 gatunków jest objętych częściową ochroną gatunkową,
- 68 to gatunki rzadkie i zagrożone wymarciem, zamieszczone na czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych Polski (Wojewoda, Ławrynowicz 2006), w tym 11 wymierających (ka-

tegoria E), 17 narażonych na wymarcie (kategoria V), 38 rzadkich (kategoria R) oraz 2 o nieokreślonym stopniu zagrożenia (kategoria I),

• 25 gatunków to grzyby wielkoowocnikowe zagrożone w Karpatach Polskich (Wojewoda 1990), w tym 1 posiadający status wymarłego (Ex), 4 wymierające (E), 18 rzadkich (R), a 2 są zaliczane do kategorii o nieokreślonym stopniu zagrożenia (I).

Ponadto zaobserwowano również 19 gatunków mających nieliczne stanowiska w Polsce, a także 6 gatunków nie podawanych dotąd z terenu kraju.

Grzyby objęte ochroną gatunkową

Aktualnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej grzybów obejmuje wykaz 117 gatunków, w tym 54 objętych ochroną ścisłą i 63 ochroną częściową. Na terenie Cieszyna zaobserwowano 6 gatunków objętych ochroną częściową: występująca w lasach o charakterze naturalnym buławka pałeczkowata (odnotowana w rezerwacie „Kopce”), nadrewnne gatunki – soplówka bukowa (las Szczypie), lipnik lepki (rezerwa t „Kopce” oraz zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lasek Miejski w Błogocicach”), ozorek dębowy, związany ze starymi okazami dębów (śródpolny las w Gułdowach) i lakownica żółtawa, której owocniki wyrastają u podstawy pni wiekowych drzew liściastych (zadrzewienie śródpolne na Gułdowach), a także rosnący na łąkach włośnojęzyk szorstki (łąki w Chmielniku).

Gatunki rzadkie zamieszczone na czerwonych listach

W Cieszynie występuje 68 gatunków grzybów o różnym stopniu zagrożenia, zamieszczonych na czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych Polski:

- grzyby wymierające (kategoria E) – 11 gatunków: włośnojęzyk szorstki, różnoporek dwuwarstwowy, jamkówka jabłoniowa, woszczyńka purpurowa, gwiazdosz potrójny, czubajeczka niebieskozielonawa, czubajeczka zamszowata, żagiew wielkopora (morwowa), gąbczak piankowy, kielbica dwubarwna oraz trzęsak kulistozarodnikowy;
- grzyby narażone na wymarcie (kategoria V) – 17 gatunków: woszczyńka różowawa, buławka pałeczkowata, świecznica rozgałęziona, dzwonkówka popielatofioletowa, lakownica brązowoczarna, soplówka bukowa, wilgotnica kwasowata, purchawka łątkowata, twardzioszek bukowy, grzybówka niebieskoszara, lejkwonka nadrzewna, boczniczek pomarańczowy, bocznik łyżkowaty, chropiatka kwiatowa, chropiatka pędzelkowata, drewnowiec popękany, *Mycoacia uda*;
- grzyby rzadkie (kategoria R) – 38 taksonów (gatunków i odmian): łągot śluzowaty, hydnobolites mózgokształtny, trufla plamista, jamkówka różnokształtna, grzybo-

lubka purchawkowata, gnojanka usiatkowana, borowik klinowotrzonowy, goździe-
niec zaostrozony, włochatka ciemna, ciżmówka płaska, drzewkostrzępka klonowa,
drzewkostrzępka wąskozarodnikowa, ząbczak kruchy, gwiazdosz frędzelkowy,
mokronóżka bukowa, wilgotnica żółknąca, wilgotnica łąkowa w odmianie typowej
i w odmianie jasnej, wilgotnica papuzia, wilgotnica wypukła, błyskoporek szczot-
kowany, purchawka jeżowata, twarżniak cuchnący, grzybówka oszroniona, grzy-
bówka szafranowa, krowiak olszowy, żylak czerwony, łuskiak tłustawy, drob-
nołuszczyk kosmaty, skórnicek szarobrązowy, gęstoporek cynobrowy, kolcówka
jabłoniowa, porokolczak strzępiasty, biały czerniejący, lakownica czerwona,
lakownica żółtawa oraz ozorek dębowy;

- grzyby o nieokreślonym stopniu zagrożenia (kategoria I) – 2 gatunki: jamkóweczka
półrozpostarta oraz grzybówka gołębia.

Poza listą ogólnopolską opracowana została również regionalna czerwona lista
grzybów wielkoowocnikowych zagrożonych w polskich Karpatach. Na terenie Cie-
szyna, wyznaczającego zachodni kraniec Pogórza Śląskiego, wchodzącego w skład
Zewnętrznych Karpat Zachodnich, odnotowano 25 gatunków grzybów rzadkich i za-
grożonych wymarciem w skali polskich Karpat:

- gatunek uważany za wymarły (kategoria Ex) – na terenie Cieszyna dwukrotnie ob-
serwowano (w rezerwacie „Kopce” i na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego
„Lasek Miejski w Błogocicach”) włochatkę ciemną – gatunek, który w latach 90. ubie-
głego wieku uważany był przez W. Wojewodę za wymarły na terenie polskich Kar-
pat;
- gatunki wymierające (kategoria E) – 4 gatunki: gwiazdosz potrójny, purchawka łą-
kowata, czubniczka cuchnąca i czubajka gwiazdzista;
- gatunki rzadkie (kategoria R) – 18 gatunków m.in.: włośnojęzyk szorstki, jamkówka
jabłoniowa, woszczyńka purpurowa, jamkóweczka półrozpostarta, jamkówka róż-
nokształtna, grzybolubka purchawkowata, błyskoporek szczotkowany, gęstoporek
cynobrowy, biały czerniejący, buławka pałeczkowata, purchawica olbrzymia, ozo-
rek dębowy, mądziak psi, czyreń rdzawy, wodnica modrzewiowa oraz soplówka
bukowa;
- gatunki o nieokreślonym stopniu zagrożenia (kategoria I) – 2 gatunki: pieprznik
jadalny w odmianie ametystowej i trzęsak kulistozarodnikowy.

Gatunki rzadkie o małej liczbie stanowisk w Polsce

Ponadto na cieszyńskiej liście grzybów wyróżnia się grupa gatunków rzadkich, po-
siadających nieliczne stanowiska w Polsce, które jednak z różnych przyczyn nie zostały

zamieszczone na wymienionych powyżej czerwonych listach (najczęściej z powodu
ich odnalezienia na terenie kraju bądź w regionie karpackim już po opublikowaniu
list zawierających gatunki rzadkie i zagrożone). Do grupy grzybów bardzo rzadko ob-
serwowanych w Polsce należy 19 taksonów stwierdzonych na terenie Cieszyna, m.in.:
Macowanites candidus – grzyb podziemny, o kulistym owocniku, po którego przekroje-
niu można zobaczyć szczytkowo wykształcony trzon; pokryta brązowymi łuszczykami
ciżmówka *Crepidotus crocophyllus*; czarnorzęska drobna o owocnikach w formie drob-
nych, czerwonych talerzyków z czarną obwódka; czubajeczka winna rosnąca w pobliżu
jaskini „Ondraszkiowa Dziura” na terenie rezerwatu „Kopce”; wyrastające na martwym
drewnie: cylindrowiec biały, drobnokolec biały i drobnokolec żółty; podziemna
trufla wydrążona oraz rosnąca na korze dębów i jesionów grzybówka *Mycena coryne-
phora*. Występowanie w Polsce tego ostatniego gatunku nie zostało do tej pory zawarte
w żadnej publikacji, a dane o jej stanowiskach pochodzą z informacji ustnej (Waldemar
Czerniawski). Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku *Macowanites candidus* i *Myc-
ocia nothofagi*, których stanowiska znane są między innymi z Pienin.

Gatunki nowe dla Polski

Bogactwo i różnorodność mykobioty Pogórza Cieszyńskiego potwierdza również
odnalezienie na terenie Cieszyna gatunków grzybów, które nie były dotąd podawane
z Polski. Podczas prac inwentaryzacyjnych odnaleziono 6 gatunków nowych dla myko-
bioty kraju. Trzy z nich to grzyby workowe: mający cytrynowożółtą grzybnie i wyrasta-
jący na martwym drewnie *Camarops lutea*, grzyb pastwiskowy z rodziny łęgotowatych
– *Geoglossum vleugelianum* i wyrastający na kłęczkach kokoryczki *Stromatinia rapulum*.
Kolejne trzy gatunki należą do grzybów podstawkowych: rosnąca na gałązkach jesionu
ciżmówka *Crepidotus stenocystis*, preferująca ciepłe stanowiska muchomornica winno-
czerwona *Limacella vinosorubescens* oraz występująca na nienawożonych pastwiskach
wilgotnica żółtostopa *Hygrocybe flavipes*.

Odnalezienie nowych dla mykobioty kraju gatunków grzybów wielkoowocnikowych
świadczy nie tylko o dużym potencjale grzybowym regionu Pogórza Cieszyńskiego,
ale również pokazuje, jak wiele intrygujących odkryć czeka jeszcze w tej dziedzinie na
wszystkich tych, którzy zechcą bliżej poznać przedziwny świat grzybów.

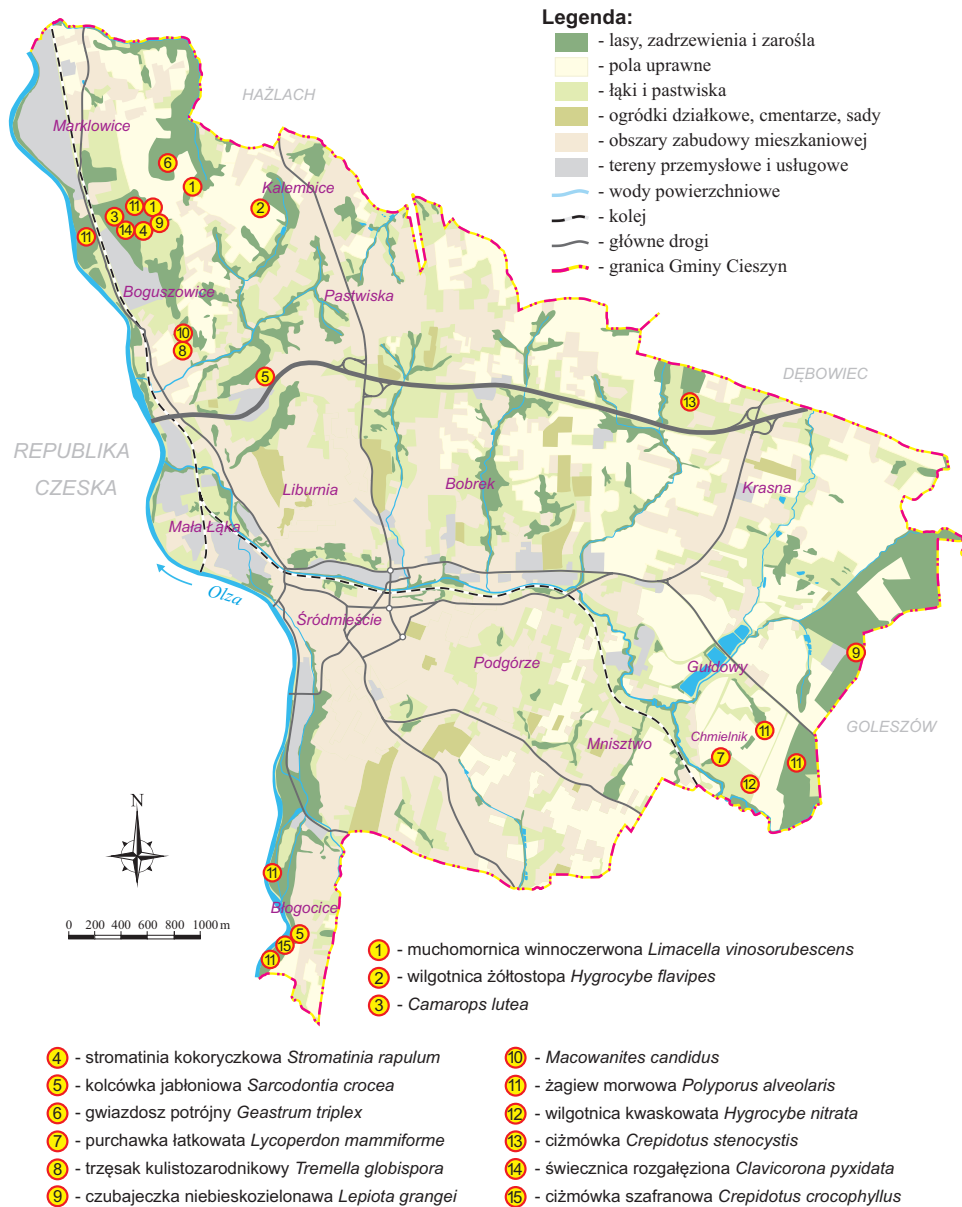
***

Układ systematyczny, nazwy łacińskie i polskie grzybów podstawkowych przyjęto
za Wojewodę (2003), workowych za Chmiel (2006) i Świdarska-Burek (2008). W przy-
padku gatunków niepodawanych dotąd z Polski bazowano na Index Fungorum publi-
kowanym przez CABI Bioscience.

10. PRZEGLĄD GATUNKÓW

Wybrane gatunki grzybów rzadkich bądź nienotowanych dotąd w Polsce, stwierdzone na terenie Cieszyna:

Użyte symbole i oznaczenia:

Ⓢ gatunek objętych ochroną częściową

Kategorie zagrożeń gatunków zamieszczonych na czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych Polski:

Ⓟ gatunek wymierający

Ⓟ-V gatunek narażony na wymarcie

Ⓟ-R gatunek rzadki

Ⓟ-I gatunek o nieokreślonym stopniu zagrożenia

Kategorie zagrożeń gatunków zamieszczonych na czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych zagrożonych w polskich Karpatach:

Ⓟ-Ex gatunek uważany za wymarły

Ⓟ-E gatunek wymierający

Ⓟ-R gatunek rzadki

Ⓟ-I gatunek o nieokreślonym stopniu zagrożenia

Symbole zastosowane dla oznaczenia przydatności kulinarnej grzybów:

🍄 gatunek jadalny

🚫 gatunek niejadalny

☠️ gatunek trujący

GRZYBY WORKOWE (*Ascomycota*)

Dermataceae

Mollisia cinerea – Terčenka popelavá
Gatunek pospolity w Polsce, często spotykany również w Cieszynie (m.in. rezerwat „Kopce”, lasy Strzeblin i Bielowiec). Wytwarza szaro-niebieskie owocniki w formie miseczek o średnicy 1-3 mm. Grzyby te można spotkać przez cały rok, rosną najczęściej gromadnie w lasach liściastych i mieszanych, na martwym drewnie drzew liściastych (saprotrof).

Mollisia melaleuca – Terčenka černobílá
Gatunek częsty, zbliżony pod względem budowy, wyglądu i warunków siedliskowych do opisanego powyżej *M. cinerea*. W Cieszynie obserwowany na terenie rezerwatu „Kopce” i w lesie Bielowiec. Saprotrof, wyrastający najczęściej gromadnie, na drewnie drzew liściastych.

Łęgotowate (*Geoglossaceae*)

Łęgot brązowoparafizowy – *Geoglossum vleugelianum* – Pazoubek Vleugelův
Gatunek nie podawany dotąd z terenu Polski. Wyrasta jesienią na łąkach i pastwiskach. W Cieszynie obserwowany na łące w rejonie ul. Dzikiej (26.10.2014 r.) – niewielkie owocniki, ok. 3 cm długości, koloru czarno brązowego; parafizy brązowe, podzielone, długości worków, z gruszkowatymi zakończeniami, zarodniki brązowe 50-60 µm długie, podzielo-

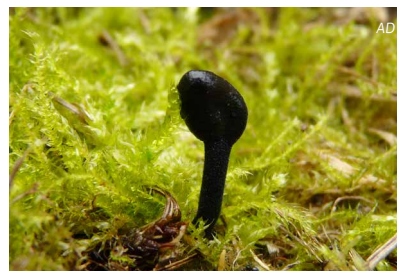

Łęgot brązowoparafizowy (*Geoglossum vleugelianum*) na łące w rejonie ul. Dzikiej

ne 5-7 septami. Jest saprotrofem – żywi się rozkładającymi się szczątkami roślinnymi.

Łęgot jasnoparafizowy – *Geoglossum fallax* – Pazoubek klamný
Gatunek bardzo rzadki, znany z niewielkiej liczby stanowisk w Polsce. Wytwarza owocniki wielkości 3-6 cm, wyrastające od kwietnia do grudnia na łąkach i pastwiskach. W Cieszynie zaobserwowany na łące w rejonie ul. Dzikiej. Saprotrof, rozwija się na szczątkach roślinnych.

Łęgot śluzowaty – *Geoglossum glutinosum* – Pazoubek mazlavý
Owocniki do 7 cm, rosną od września do listopada na łąkach i pastwiskach. W Cieszynie stwierdzony na łąkach w Krasnej – na wschód od ul. Zamarskiej. Saprotrof, żywi się rozkładającymi się szczątkami roślinnymi.

Włosojęzyk szorstki na łące w Chmielniku

Włosojęzyk szorstki – *Trichoglossum hirsutum* – Jazourek srstnatý
Grzyb wyrasta wśród traw, na ekstensywnie użytkowanych łąkach. W Cieszynie odnotowany na koszonej łące w rejonie Chmielnika, na zachód od lasu Strzeblin. Odżywia się rozkładającymi się szczątkami roślinnymi (saprotrof).

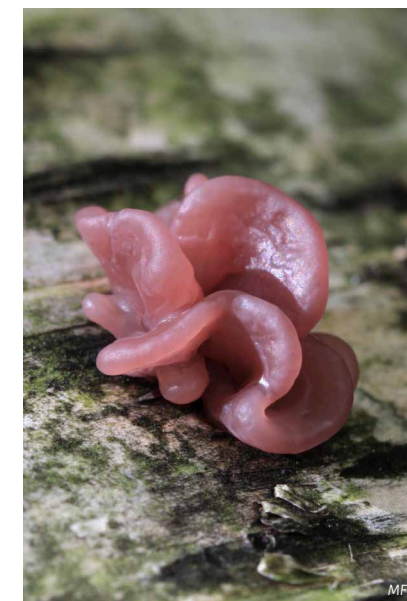
Tocznikowate (*Helotiaceae*)

Dwuzarodniczka cytrynowa – *Bisporella citrina* – Voskovička citronová
Gatunek często spotykany zarówno w skali kraju, jak i w gminie Cieszyn (m.in. rezerwat „Kopce”, las Strzeblin, las Bielowiec, łąka nad Olzą w Markłowicach – las Wierzbina). Wytwarza intensywnie żółto wybarwione miseczki, o średnicy 2-6 mm, wyrastające w dużych skupieniach od maja do listopada. Najczęściej spotykany na powierzchni kłód i gałęzi drzew liściastych, w lasach liściastych i mieszanych, którymi się odżywia (saprotrof).

Dwuzarodniczka cytrynowa w łące nad Olzą w Błogocicach.

Galaretnica mięsista – *Ascocoryne sarcoides* – Čihovitka masová
Gatunek częsty w Polsce i w Cieszynie. Wytwarza mięsistej barwy miseczki o średnicy 5-20 mm. Owocniki wyrastają od maja do listopada w lasach liściastych i mieszanych. Jest saprotrofem, żywi się rozkładającym się martwym drewnem, najczęściej porasta pniaki i kłody drzew liściastych, zwłaszcza na powierzchni ich cięć.

Galaretnica mięsista w rejonie ul. Majowej

Lipnik lepki w rezerwacie „Kopce”. Gatunek występuje w dwóch formach – niedoskonałej (tzw. konidialnej), przypominającej czarną maczużkę z białą główką i generatywnej – w postaci odwróconego, miseczkowato wgłębionego stożka

Lipnik lepki – *Holwaya mucida* – Voskovička černavá (S) (P)

Gatunek obserwowany zaledwie na kilkunastu stanowiskach w Polsce, rzadki również w Europie. Owocniki wyrastają od września do marca w lasach

liściastych, najczęściej w dolinach rzek i potoków. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”, a także w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”, gdzie obserwowano liczne owocniki na kłodach drzew liściastych (buk i lipa). Gatunek związany z drzewostanami o charakterze naturalnym. Szersze informacje na temat stanowiska tego gatunku w rezerwacie „Kopce” przedstawiają Dorda i Fiedor (2013).

Kustrzebianka grabowa – *Pezicula carpinea* – Vyklenutka habrová (P)

Gatunek znany z nielicznych stanowisk w Polsce. Owocniki drobne ok. 2-3 mm średnicy, tworzące dobrze widoczne, żółto-pomarańczowe skupienia wyrastające od maja do października w lasach liściastych. W Cieszynie grzyb zaobserwowano w lesie położonym na

zachód od ul. Rolnej. Saprotof żywiący się rozkładającym się drewnem (kłody i gałęzie grabów).

***Pezicula ocellata* – Vyklenutka věčenaá** (P)

Gatunek pospolity. Owocniki drobne do ok. 2 mm średnicy, wyrastają od wiosny do jesieni w lasach liściastych. W Cieszynie stwierdzony na gałęzi wierzbowej (saprotof) w zaroślach wierzbowych nad potokiem na południe od ul. Pikiety.

***Phaeohelotium umbilicatum* – Voskovička pupkovitá** (P)

Gatunek znany zaledwie z kilku stanowisk w Polsce. Owocniki (średnica 2-5 mm) zewnętrzną budową przypominają pospolitą dwuzarodniczkę cytrynową, ale istotne różnice dotyczą cech mikroskopowych

– *P. umbilicatum* ma zarodniki nie podzielone i o rozmiarach około 15-17 x 3,5-4,5 μm, natomiast dwuzarodniczka cytrynowa wytwarza znacznie mniejsze zarodniki (ok. 5 x 2,5 μm), podzielone septą. Wyrasta na martwym drewnie (saprotof) od wiosny do jesieni w lasach, w dolinach potoków. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie przyrody „Kopce” i w lesie Strzeblin.

Toczek białawy – *Hymenoscyphus albidus* – Voskovička bělavá (P)

Grzyb częsty, zarówno w kraju, jak i na terenie Cieszyna. Owocniki pucharkowate, w górnej części miseczkowato-lejkowate o średnicy 1-3 mm, z krótkim trzonkiem (1-2,5 mm długości). Saprotof – wyrasta od czerwca do listopada na opadłych ogonkach liściowych, głównie jesionów, ale i innych drzew liściastych.

Kustrzebianka grabowa w rejonie ul. Rolnej

Toczek owocowy rozwijający się gromadnie na opadłej bukwi. Rezerwat „Kopce”

| *Arachnopeziza aurata* na murszejącej kłodzie dębowej w Błogocicach

Toczek kielichowaty – *Hymenoscyphus calyculus* – Voskovička číškovitá

Grzyb częsty w Polsce. Owocniki kremowożółte, miseczkowate o średnicy 2-5 mm, wyrastają na krótkich trzonkach w okresie od marca do listopada na martwym drewnie (saprotrof). W Cieszynie stwierdzony w lesie Bielowiec.

Toczek owocowy – *Hymenoscyphus fructigenus* – Voskovička plodová

Grzyb pospolity. Owocniki 2-6 mm średnicy wyrastają gromadnie od maja do października w lasach liściastych i mieszanych, głównie na opadłych i rozkładających się owocach drzew liściastych, np. na żołądkach, bukwi, orzechach leszczyny itp. (saprotrof). W Cieszynie obserwowany na terenie rezerwatu przyrody „Kopce”.

Przeźroczkowate (*Hyaloscyphaceae*)

Arachnopeziza aurata – Pavučinovka zlatavá

Gatunek znany z nielicznych stanowisk w Polsce. Owocniki – gwiazdziste miseczki o średnicy do 4 mm – wyrastają od wiosny do jesieni w lasach liściastych, na opadłych fragmentach drzew liściastych (saprotrof). W Cieszynie odnotowany w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”, na kłodzie dębowej.

Hyalopeziza millepunctata

Gatunek niezbyt często notowany w Polsce. Owocniki o średnicy do 2 mm wyrastają wiosną w lasach liściastych. Jest saprotrofem, wyrasta głównie na kłodach i gałęziach lipowych. W Cieszynie stwierdzony w lesie Bielowiec (29.03.2015 r.).

Polydesmia pruinosa – Ojíněnka houbo-milná

Grzyb niezbyt często notowany w Polsce. Drobne, białawe miseczki, wyrastają jesienią w lasach liściastych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”. Grzyb pasożytniczy – atakuje grzyby z rodziny próchnilcowatych *Xylariaceae*.

Tarczka brązowiejąca – *Lachnum virgineum* – Chlupáček bělostný

Gatunek pospolity. Drobne miseczki, do 1,5 mm średnicy, wyrastają cały rok w lasach liściastych, na konarach i gałęziach drzew (saprotrof). W Cieszynie notowany w rezerwacie „Kopce” i w lesie Szczypie.

Lachnum niveum – Chlupáček sněžný

Gatunek pospolity. Drobne, białe miseczki do 2 mm średnicy wyrastają cały rok w lasach liściastych; saprotrof tworzący wieloowocnikowe skupienia głównie na butwiejących fragmentach drewna dębowego i bukowego (również wewnątrz próchniejących pni). W Cieszynie stwierdzony m.in. w lesie Bielowiec.

Patyczkowate (*Leotiaceae*)

Patyczka lepka – *Leotia lubrica* – Patyčka rosolovitá

Gatunek pospolity. W okresie od lipca do listopada wytwarza żółto- bądź pomarańczowo-oliwkowej barwy owocniki, osięgające wysokość do 7 cm,

kształtem przypominające pofałdowaną główkę na trzonku. Rośnie w lasach liściastych i iglastych, zarówno na zasadowych, jak i kwaśnych glebach, o różnym stopniu żyzności. W Cieszynie obserwowany m.in. w rezerwacie „Kopce” i w lesie Bielowiec. Saprotrof wyrastający na szczątkach roślinnych ściółki leśnej.

Twardnicowate (*Sclerotiniaceae*)

Kubianka talerzykowata – *Ciboria batshiana* – Jehnědka Batschova

Gatunek umiarkowanie częsty zarówno w kraju, jak i na terenie Cieszyna. Owocniki w postaci talerzyka o średnicy do 15 mm na trzonku, wyrastają od marca do listopada w lasach i parkach. W Cieszynie stwierdzona m.in. w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową, w rezerwacie „Kopce” oraz w lesie Bielowiec. Gatunek jest pasożytem, występuje w towarzystwie dębów, przerastając opadłe żołądki, które stają się bazą pokarmową grzyba i jednocześnie jego formą przetrwalnikową (sklerotą).

Orzechówka mączysta – *Encoelia furfuracea* – Kornice otrubičnatá

Gatunek nieczęsty w Polsce, natomiast relatywnie częsty w Cieszynie. Owocniki (zwykle w małych skupieniach) spotkać można w ciągu całego roku, w lasach, parkach, ogrodach, zadrzewieniach śródpolnych, wyrastające na gałęziach leszczyny i osły (grzyb pasożytniczy). Młode osobniki przypomina-

| 1 Kubianka talerzykowata w lesie Bielowiec | 2 Orzechówka mączysta w lesie Strzeblin

| 3 i 4 Stromatinia kokoryczkowa (*Stromatinia rapulum*) w rezerwacie „Kopce”. Zgrubiała, czarna struktura, z której wyrasta grzyb, to fragment podziemnego kłącza kokoryczki

ją kształtem ziarna kawy, obsypane na zewnętrznej powierzchni cynamonowej barwy „otrębami”. W trakcie rozwoju otwierają się gwiazdźście, ukazując gładkie, czekoladowe wnętrze z warstwą zarodnikonośną. W Cieszynie spotykany m.in. w lesie Strzeblin, w zaroślach nad Bobrówką, w rezerwacie „Kopce”, w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”, w rejonie ul. Barteczka, a także w Markłowicach.

Stromatinia kokoryczkowa – *Stromatinia rapulum* – Hlízenka kokoříková Gatunek bardzo rzadki w Polsce i Europie. Owocniki w postaci talerzyków o średnicy ok. 2-3 cm na trzonku, wyrastają wiosną na kłęczach roślin z rodzaju kokoryczka (grzyb pasożytniczy) w parkach, w lasach i ich obrzeżu, na glebach z dużą zawartością wapnia. W Cieszynie gatunek stwierdzono w rezerwacie „Kopce” (12.04.2015 r.).

Twardnica bulwiasta – *Dumontinia tuberosa* – Hlízenka sasanková Gatunek niezbyt częsty. Owocniki o zmiennym kształcie (od beczułkowatego w początkowym stadium rozwoju, przez pucharowaty, miseczkowaty, aż do talerzykowatego), spotkać można na wiosnę w lasach i parkach. Wyrastają na długim trzonku z przetrwalnikowej skleroty, zawsze w towarzystwie zawilca, którego jest wyspecjalizowanym pasożytem. W Cieszynie stwierdzony w lesie Wierbina nad Olzą w Markłowicach.

Włosoweczkowate (*Vibrisseaceae*)

Guziczka – *Orbilbia coccinella*

Grzyb nieczęsty. Owocniki w postaci drobnych talerzyków o średnicy do 2-3 mm spotkać można przez cały rok, w lasach i parkach. W Cieszynie odnotowany w rezerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem, wyrasta na martwym drewnie – na kłodach i gałęziach drzew liściastych.

Łuszczeńcowate (*Rhytismataceae*)

Propolis farinosa – Vnořenka obecná

Grzyb nieczęsty. Owocniki białe, wydłużone, nieco zagłębione w drewnie, osiągające rozmiar ok. 3x5 mm, spotkać można przez cały rok, w lasach i parkach. W Cieszynie stwierdzony w rejonie ulicy Kościelnej, na jabłoni. Saprotrof wyrastający na kłodach i gałęziach drzew liściastych.

Rzutkowate (*Ascobolaceae*)

Rzutka zielona – *Ascobolus viridis* – Hovník zelený

Grzyb znany z nielicznych stanowisk w Polsce. Owocniki talerzykowate o średnicy do 6 mm, wyrastają od maja do października, w lasach i zaroślach, na wilgotnych, gliniastych glebach, zwłaszcza nawapiennych. W Cieszynie zaobserwowana w rezerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem – owocniki wyrastają na odchodach zwierząt, czasem można spotkać je na szczątkach roślinnych.

Rzutka zielona w rezerwacie „Kopce”

Kraźkownica wrębiasta wyrastająca z pniaka świerkowego w lesie Bielowiec

Kraźkownicowate (*Discinaceae*)

Kraźkownica wrębiasta – *Discina ancilis* (= *Discina perlata*) – Destice chřápáčová

Grzyb częsty. Owocniki kraźkowate o średnicy 4-10 cm, wyrastają wczesną wiosną najczęściej w lasach zlokalizowanych w dolinach potoków. W Cieszynie obserwowany m.in. w lesie Bielowiec oraz w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”. Wyrasta na rozkładających się gałęziach, a także na murszejących pniakach lub kłodach świerkowych (saprotrof).

Piestrzycowate (*Helvellaceae*)

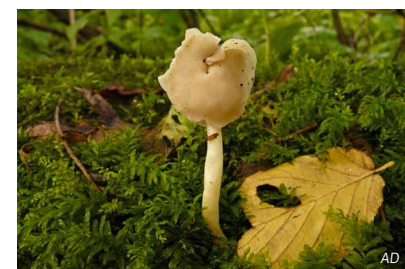
Piestrzyca czarna – *Helvella atra* – Chřápáč tmavý

Synonim: siodłówka czarna. Grzyb pospolity. Kilkucentymetrowe owocniki, barwy brązowo-czarnej, szaro-czarnej lub czarnej, tworzą kapelusz w formie powyginanej na kształt siodła miseczeki, osadzonej na gładkim trzonie. Wyrastają od wiosny do jesieni, w lasach, zaroślach i poza nimi, zwłaszcza

w wilgotnych miejscach. W Cieszynie obserwowana w rezerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem, wyrasta na glebie i na rozkładającej się ściółce, czasami także na próchniejącym drewnie.

Piestrzyca giętka – *Helvella elastica* – Chřápáč pružný

Synonim: siodłówka giętka. Grzyb częsty w Polsce. Owocniki wysokości 3-10 cm, tworzące kapelusz w formie wygiętej jak siodło miseczeki, osadzonej na białym, gładkim trzonie, wyrastają od wiosny do jesieni w lasach i zaroślach, zwłaszcza w wilgotnych miejscach. W Cieszynie stwierdzona m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową oraz w lesie Bielowiec. Saprotrof wyrastający na glebie i na rozkładającej się ściółce. W zależności od regionu uważana za grzyb jadalny, bądź niejadalny.

Piestrzyca giętka w lesie Wierbina

Piestrzyca kędzierzawa – *Helvella crispa* –
Chřapáč kadeřavý 🍄

Owocniki wysokości 5-15 cm, tworzą kapelusz w formie wygiętej i pofałdowanej miseczki, osadzonej na białym, podłużnie żebrowanym trzonie. Wyrasta na glebie i na rozkładającej się ściółce (saprotof), od czerwca do października w lasach i parkach, w miejscach wilgotnych. Preferuje gleby wapienne. W Cieszynie obserwowana m.in. w rezerwacie „Kopce”, w rejonie ul. Rolnej i w lesie Bielowiec. Grzyb jadalny, aczkolwiek wymagający odpowiedniego przyrządzenia.

Kustrzebkwate (*Pezizaceae*)

Hydnobolites mózgowkształtny – *Hydnobolites cerebriformis* – Podzemnik mozgowity 🍄 (PL-R) 🚫

Owocniki o średnicy 1-2 cm wyrastają latem i jesienią w lasach liściastych i mieszanych, zwykle tuż pod powierzchnią gruntu lub bezpośrednio pod warstwą butwiejących liści. W Cieszynie znaleziony w lesie bukowym przy ul. Dzikiej. Tworzy mykoryzę z korzeniami drzew. Grzyb jadalny, aczkolwiek bez większego znaczenia kulinarnego.

| Kustrzebka bukowa w runie bukowym lasu Szczypie

Kustrzebka azotolubna – *Peziza natriophila* 🍄

Grzyb bardzo rzadki w Polsce. Wyrasta od lata do jesieni w różnego typu siedliskach. Cieszyńskie stanowisko tego gatunku znajduje się w lesie Bielowiec. Jest saprotrofem, rośnie na glebie, która zawiera dużo azotu np. pochodzącego z odchodów zwierząt.

Kustrzebka bukowa – *Peziza arvernensis* – Řasnatka lesní 🍄 🚫

Grzyb częsty. Owocniki miseczkowate o średnicy do 12 cm wyrastają od marca do listopada w lasach liściastych. Na terenie Cieszyna gatunek występuje w rezerwacie „Kopce” i w lesie Szczypie. Saprotof żywiący się szczątkami roślinnymi.

Kustrzebka drobotrzonowa – *Peziza micropus* – Řasnatka krátkonohá 🍄 🚫

Grzyb częsty w Polsce. Owocniki miseczkowate o średnicy do 10 cm, wyrastają od lata do późnej jesieni w lasach, parkach, a także w miejscach ruderalnych, kompostownikach. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”. Jako saprotrof rośnie na murszejącym drewnie.

| Kustrzebka soczysta w rezerwacie „Kopce”

Kustrzebka fioletowawa – *Peziza violacea* – Řasnatka nařialovělá

Grzyb pospolity w kraju. Owocniki miseczkowate o średnicy do 5 cm, wyrastają od lata do jesieni w lasach, parkach, a także w miejscach ruderalnych i na wypaleniskach. W Cieszynie odnotowana została w lesie Bielowiec.

Kustrzebka soczysta – *Peziza succosa* – Řasnatka síromlěčná

Grzyb dość częsty. Owocniki miseczkowate o średnicy 2–6 cm, po uszkodzeniu wydzielają mleczny sok. Wyrasta na glebie od marca do listopada w lasach, parkach, odżywia się rozkładającymi się szczątkami roślinnymi (saprotrof). W Cieszynie stwierdzona w rezerwacie „Kopce”.

Kustrzebka wygięta – *Peziza repanda* – Řasnatka měnlivá

Grzyb umiarkowanie częsty. Owocniki miseczkowate o średnicy 2–10 cm, wyrastają od lata do późnej jesieni, głównie w lasach liściastych, na butwiejącym drewnie drzew liściastych – jest saprotrofem. W Cieszynie odnaleziona w lesie Strzeblin.

Zwijka węglolubna – *Plicaria carbonaria* – Řasnatka uhlíková

Grzyb rzadki. Owocniki miseczkowate o średnicy do 3 cm, wyrastają od lata do późnej jesieni w lasach i poza lasami, na

wypaleniskach – jest to saprotrof żywiący się spalonym drewnem. W Cieszynie obserwowana w lesie Bielowiec.

Pyronemataceae

Czarnorzęska drobna – *Melastiza flavorubens* – Mistička žlutočervená

Grzyb znany z nielicznych stanowisk w Polsce. Owocniki o średnicy około 5 mm, wyrastają od wiosny do jesieni w lasach liściastych. W Cieszynie gatunek stwierdzony w rezerwacie „Kopce”. Czarnorzęski podobne są do grzybów z rodzaju włośniczka, ale w budowie makroskopowej różnią się bardzo krótkimi, tępo zakończonymi i gęsto ułożonymi szczecinkami wyrastającymi na obwodzie miseczki. Czarnorzęska drobna jest saprotrofem, rosnącym na glebie i rozkładającym szczątki roślinne.

Czarnorzęska większa – *Melastiza cornubiensis* (= *M. chateri*) – Mistička oranžová

Grzyb znany z niewielkiej liczby stanowisk w Polsce. Czerwonawo-pomarańczowe owocniki, o średnicy do 25 mm, wyrastają od lata do jesieni w lasach liściastych, parkach, ogrodach. W Cieszynie stwierdzony w parku Pod Wałką. Saprotrof – rośnie na glebie i żywi się rozkładającymi się szczątkami roślinnymi.

1 AD

2 AD

3 AD

| Gralowiec większy w łęgu nad Olzą w Markłowicach

Gralowiec większy – *Tarzetta catinus* – Zvonkovka žlutavá

Grzyb umiarkowanie często spotykany w kraju. Owocniki kubeczkowate bądź miseczkowate, o średnicy 1,5–5 cm, wyrastają na glebie od kwietnia do października w lasach liściastych i iglastych, na podłożu bogatym w roślinne szczątki organiczne (saprotrof). W Cieszynie obserwowana w łęgu nad Olzą w Markłowicach (las Wierzbina).

Poduszczyca pomarańczowa – *Pulvinula convexella* – Poduškovka vyklenutá

Grzyb dość częsty. Owocniki talerzykowate o średnicy do 2–12 mm, wyrastają od czerwca do listopada, na terenach otwartych – bezpośrednio na ziemi, pośród niskich mszaków bądź na dawnych wypaleniskach. W Cieszynie odnotowana w lesie Bielowiec. Saprotrof wykorzystujący rozkładające się szczątki roślinne.

***Trichophaea gregaria* (= *T. hybrida*) – Bělokosmatka pospolitá**

Grzyb dość częsty. Owocniki miseczkowate o średnicy do 10 mm, biało-kremowe, pokryte brązowymi, szpecinkowa-

| Uchówka cytrynowa w lesie Bielowiec

tymi włoskami na zewnętrznej stronie miseczki i na jej krawędzi. Wyrastają od czerwca do listopada, na wilgotnej, nagiej lub porośniętej mchami ziemi, w lasach, na przydrożach, czasem również na wypaleniskach. Żywi się rozkładającymi się szczątkami roślinnymi. Na terenie Cieszyna grzyb posiada stanowiska w Chmielniku i w lesie Strzeblin.

Uchówka cytrynowa – *Otidea concinna* (= *O. cantharella*) – Ouško citronové

Grzyb znany z kilku stanowisk w Polsce. Owocniki do 5 cm długości, uchowate, z cytrynowym zabarwieniem zewnętrznej ścianki miseczek, wyrastają od lipca do października w lasach liściastych i iglastych na glebie humusowej (jest saprotrofem – żywi się rozkładającymi się szczątkami roślinnymi). W Cieszynie obserwowany w lesie Bielowiec oraz w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej.

Uchówka ośla – *Otidea onotica* – Ouško kornoutovité

Grzyb dość częsty. Owocniki uchowate, o wymiarach do 5 cm, wyrastają od lipca do listopada w lasach liściastych i igla-

| Włośniczka tarczowata w rezerwacie „Kopce”

stych. W Cieszynie stwierdzony w lesie Bielowiec i w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej. Jest saprotrofem, rośnie na glebie, żywi się rozkładającymi się szczątkami roślinnymi.

Włośniczka szorstkozarodnikowa – *Scutellinia trechispora* – Kosmatka drsnovýtrusá

Grzyb nieczęsty. Owocniki talerzykowate o średnicy do 10 mm, wyrastają na glebie w lasach liściastych i mieszanych usytuowanych w dolinach potoków. Żywi się rozkładającymi się szczątkami roślinnymi (saprotrof). W Cieszynie występuje w lesie Bielowiec.

Włośniczka tarczowata – *Scutellinia scutellata* – Kosmatka štítovitá

Grzyb pospolity. Owocniki talerzykowate o średnicy do 10 mm, z dosyć długimi

włoskami do 1,5 mm, wyrastają na glebie w lasach liściastych i mieszanych usytuowanych w dolinach potoków. W Cieszynie znajdujący w rezerwacie „Kopce” oraz w lasach: Strzeblin i Bielowiec. Jest saprotrofem – żywi się rozkładającymi się szczątkami roślinnymi, wyrastając na glebie oraz na kłodach i pniakach.

Ziemica półkulista – *Humaria hemisphaerica* – Bělokosmatka polokulovitá

Grzyb pospolity. Owocniki kubeczkowate o średnicy do 30 mm, brązowe na zewnątrz z białym hymenium w środku, wyrastają na glebie i na martwym drewnie (saprotrof) od czerwca do listopada w lasach i na brzegach lasów. W Cieszynie obserwowany w lesie Bielowiec oraz w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową.

1 i 2 Czarka austriacka w Lasku Miejskim w Błogocicach

Czarkowate (*Sarcoscyphaceae*)

Czarka austriacka – *Sarcoscypha austriaca* – Ohnivec rakouský

Grzyb częsty. Owocniki w kształcie czarek lub miseczek o średnicy do 5-6 cm, wyrastają w cieplejsze dni od zimy do wczesnej wiosny, na rozkładających się w runie gałęziach drzew liściastych (saprotrof), w lasach łęgowych i na brzegach lasów. W Cieszynie znajdowany w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” oraz nad Bobrówką na zachód od lasu Strzeblin.

Truflowate (*Tuberaceae*)

Trufła plamista – *Tuber maculatum* – Lanýž skvrnitý

Gatunek tworzy mykoryzę z korzeniami drzew. Kuliste owocniki wyrastają latem i jesienią w lasach liściastych

i mieszanych, blisko wierzchniej warstwy humusu. Dojrzały owocnik ma orzechowy smak i przyjemny zapach, który po przejrzaniu staje się zatęchle czosnkowy. Cieszyńskie stanowisko trufli plamistej znajduje się w śródpolnym lasku liściastym, powyżej ul. Gospodarskiej. Grzyb jadalny, aczkolwiek z racji rozmiarów i rzadkości występowania nie ma znaczenia kulinarnego.

Trufła wydrążona – *Tuber excavatum* – Lanýž vydutý

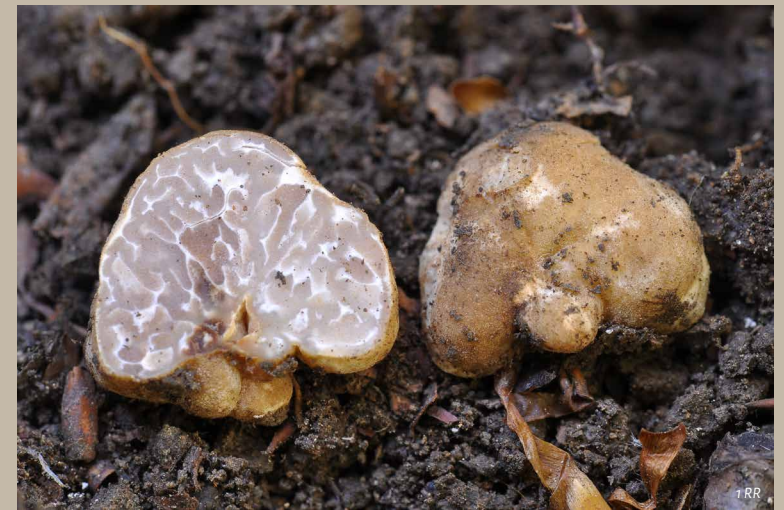
Grzyb znany z nielicznych stanowisk w Polsce. Zagłębione w ziemi, okrągławe owocniki, o średnicy 1-2,5 cm, w kolorze żółto-brązowym posiadają niewielkie wgłębienie u podstawy. Jest grzybem mykoryzowym, związanym z drzewami iglastymi, a owocniki rozwijają się od lipca do pierwszych przymrozków, czasem nawet do wiosny, w lasach iglastych i mieszanych, preferując gleby nawapienne. W Cieszynie odnaleziony w rezerwacie „Kopce”. Jeden z niewielu niejadalnych gatunków trufli.

Boliniaceae

Camarops lutea – Bolinka żłutá

Grzyb do tej pory nie podawany z terenu Polski². W Cieszynie zaobserwowany w rezerwacie „Kopce” (15.11.2014 r.) na martwym drewnie dębowym. Owocniki to perytecja zagłębione w cytry-

² Gatunek prawdopodobnie omyłkowo uwzględniony na liście grzybów Polski (Chlebicki 2008) z powołaniem się na Schroetera (1908), który podaje stanowisko zlokalizowane ok. 15 km od Zgorzelca – obecnie znajdujące się na terytorium Niemiec.

1 Trufła plamista - jeden z rzadszych przedstawicieli grzybów hypogecznych na terenie Cieszyna
2 i 3 *Camarops lutea* w rezerwacie „Kopce”

nowożytnej podkładce. Grzybnia tego gatunku nadaje cytrynowożółty kolor drewnu, w którym częściowo są zagłębiane podkładki. Jest saprotrofem - rośnie na butwiejącym drewnie drzew liściastych.

Jeleniakowate (*Elaphomycetaceae*)

Jeleniak nastroszony – *Elaphomyces muricatus* – Jelenka pestrá

Grzyb stosunkowo częsty, aczkolwiek pomijany głównie ze względu na podziemny tryb życia. Owocniki o średnicy do 5 cm wyrastają przez cały rok, w lasach liściastych i mieszanych, pojedynczo lub w skupieniach, a miejsca ich występowania są chętnie odwiedzane przez buchtujące dziki. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce” i w śródpolnym lasku na wschód od ul. Gospodarskiej. Grzyb mykoryzowy, współwystępuje z drzewami liściastymi, najczęściej z bukami i dębami.

Maczużnikowate (*Cordycipitaceae*)

Beauveria bassiana – Bovéria Bassova

Grzyb rzadko spotykany. Obserwować go w lasach można od wiosny do późnej jesieni – grzyb pasożytniczy, wyrastający na ciele owadów z rodziny ryjkowcowatych. W Cieszynie stwierdzony w lesie Strzeblin.

Gibellula leiopus

Grzyb nieczęsty na terenie kraju. Obserwować go można cały rok, w lasach i na ich obrzeżach. W Cieszynie odnotowany w rezerwacie „Kopce”. Grzyb pasożytniczy, wyrastający na ciele pająka, jest to stadium niedoskonałe (konidialne) maczużnika *Torrubiella arachnophila*.

Isaria sp.

Grzyb pasożytniczy, najprawdopodobniej stadium konidialne maczużnika *Cordyceps*. W Polsce dość częsty, od lata do jesieni w lasach i poza nimi. W Cieszynie obserwowany w lesie Bielowiec – wyrastał na larwie owada częściowo zakopanego w rozkładającym się drewnie.

Gruzelkowate (*Hypocreaceae*)

Gruzełek cynobrowy – *Nectria cinnabarina* – Rážovka rumělková

Grzyb pospolity. Owocniki drobne o średnicy do 0,4 mm, rosną w skupieniach dzięki czemu łatwiej je zauważyć. Występują przez cały rok, w lasach liściastych, w parkach i zadrzewieniach, na martwych gałęziach drzew liściastych. W Cieszynie znaleziony w rezerwatach „Kopce” i „Lasek Miejski nad Olzą”, w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”, w lasach Strzeblin i Bielowiec, w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej oraz w rejonie ul. Cichej.

| 1 Skupienie owocników jeleniaka nastroszonego w śródpolnym lesie na Gutdowach | 2 Ryjkowiec porażony grzybem *Beauveria bassiana* | 3 Pająk porażony grzybem *Gibellula leiopus* w rezerwacie „Kopce”

1 Pch

2 MF

3 MF

***Nectria galligena* – Rážovka rakovinová**

Grzyb pospolity. Drobne owocniki (o średnicy do 0,4 mm) rosną w skupieniach przez cały rok na martwych gałęziach drzew liściastych, w lasach liściastych, w parkach i zadrzewieniach. W Cieszynie obserwowany w lesie bukowym w rejonie ul. Dzikiej oraz w lesie Szczypie.

***Nectria peziza* – Rážovka kustřebková**

Grzyb nieczęsty. Owocniki w postaci bardzo drobnych, czerwonych „kulek” rosnących w skupieniach, występują przez cały rok, w lasach liściastych, w parkach i zadrzewieniach. W Cieszynie występował na pniu dęba w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej. Jest saprotrofem – rośnie na pniach i leżących kłodach drzew liściastych.

***Hypocrea citrina* – Masenka cytrónová**

Grzyb nieczęsty. Owocniki drobne, łezkowate, żółte (ciemniejsze punkty), zatopione w żółtawej podkładce, która wygląda jak rozlana farba. Wyrastają na martwym drewnie drzew liściastych (saprotrof) od maja do listopada w lasach liściastych, rzadko w iglastych. W Cieszynie zaobserwowany w rezerwacie „Kopce”.

Drobnokropka zieleniejąca – *Hypocrea gelatinosa* – Masenka rosolovitá

Grzyb nieczęsty. Owocniki podobne jak

u *H. citrina*, ale zatopione w poduszkowatych podkładkach o grubości do około 3 mm, wyrastają od kwietnia do października w lasach liściastych i mieszanych, na martwym drewnie drzew liściastych. W Cieszynie gatunek stwierdzony został w rezerwacie „Kopce”.

Drobnokropka czerwonawa – *Hypocrea rufa* – Masenka rezavá

Grzyb nieczęsty. Owocniki podobne jak u drobnokropki zieleniejącej, zatopione są w poduszkowatych, czerwonych podkładkach o szerokości do około 10 mm. Wyrastają cały rok, najczęściej od lipca do października w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem rozwijającym się na martwym drewnie drzew liściastych.

***Hypomyces aurantius* – Nedohub oranżový**

Grzyb niezbyt częsty, którego drobne, łezkowatego kształtu owocniki wyrastają na owocnikach innych grzybów, w lasach i poza lasami. W Cieszynie zaobserwowany na zieleńcu na terenie osiedla Podgórze. Jest pasożytem grzybów – cieszyński grzyb wyrastał na hymenoforze mleczajka omszonego.

Włosówka zielona – *Trichoderma viride* – Zelenatka obecná

Grzyb pospolity. Wyrasta przez cały rok, w lasach i poza lasami. W Cieszynie znaleziony w zaroślach w rejonie ulicy Bar-

teczka, na owocniku włóknouszka *Inonotus radiatus*. Jest saprotrofem, rośnie na martwym drewnie, czasami także na martwych owocnikach innych grzybów.

Ophiocordycipitaceae

Tilachlidiopsis nigra

Jest to bardzo rzadko odnotowywana forma niedoskonała (anamorfa) maczuznika *Cordyceps enthomorrhiza*. Drobny pasożytniczy grzyb wyrastający na pluskwiakach i występujący przez cały rok w różnego typu zbiorowiskach roślinnych. W Cieszynie obserwowany na łące w rejonie ul. Dzikiej, na pluskwiaku z rodziny *Myridae* (7.12.2014 r.).

Wielogłówkowiec śluzowcolubny – *Polycephalomyces tomentosus*

Grzyb bardzo rzadko notowany. Drobny, wyrastający przez cały rok, w lasach o różnym składzie gatunkowym drzew. W Cieszynie znajdowany w rezerwacie „Kopce”, na terenie użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką” oraz w sadzie w rejonie ul. Kościelnej, na śluzowcach z rodzaju kędzierek *Trichia*. Jest pasożytem, wyrasta na zarodniach śluzowców różnych gatunków.

Diatrypaceae

Diatrype disciformis – Korovitka terčovitá

Grzyb częsty. Owocniki to czarne, okrągławe perytecja zatopione w białawej

Wielogłówkowiec śluzowcolubny, którego drobne białe owocniki wyrastają na powierzchni śluzowców z rodzaju *Trichia*

masie podkładki, wyrastające przez cały rok w lasach na martwym drewnie drzew liściastych (saprotrof). W Cieszynie odnaleziony na drewnie grabu w lesie w rejonie ul. Dzikiej.

Diatrype stigma – Korovitka tečkovaná

Grzyb częsty. Owocniki to czarne perytecja zatopione w czarnej masie podkładki, wyrastają przez cały rok, w lasach liściastych. W Cieszynie stwierdzono występowanie gatunku na drewnie bukowym w rezerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem i rozwija się na martwym drewnie drzew liściastych.

Eutypa spinosa – Bradavkatka ostnitá

Grzyb częsty. Owocniki – czarne bro-

dawkowate perytecja, wyrastające na powierzchni martwego drewna drzew liściastych – obserwować można przez cały rok, w lasach liściastych. W Cieszynie stwierdzono w rezerwacie „Kopce” i w lesie Bielowiec, na drewnie bukowym.

| Drewniak kwiatowy

Eutypella quaternata (= *Libertella faginea*) – Bradavkatka čtyřčetná

Grzyb rzadki, o małej liczbie odnotowanych stanowisk w Polsce. Owocnikami są drobne perytecja zazwyczaj ukryte pod korą, z których na zewnątrz „wyptywiają” zarodniki w postaci pomarańczowych taśm. Można je obserwować przez cały rok, w lasach liściastych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem, rosnącym na martwym drewnie drzew liściastych.

Lasiosphaeriaceae

Lasiosphaeria ovina – Chlupatka ovčí

Grzyb częsty. Rosnące w skupieniach owocniki o średnicy około 0,5 mm są białe z czarnym perystomem, przez co wyglądają jak miniaturki gałek ocznych. Można je znaleźć na martwym drewnie drzew liściastych (saprotrof) przez cały rok, w lasach liściastych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”.

Lasiosphaeria spermoides – Chlupatka lysá

Grzyb rzadki. Owocniki o średnicy około 1 mm, całe czarne, wyrastają przez cały

rok, w lasach liściastych, na martwym drewnie. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Próchnilcowate (*Xylariaceae*)

Drewniak kwiatowy – *Hypoxylon howeanum* – Dřevomor Howeův

Grzyb nieczęsty. Owocniki (perytecja) zatopione w brązowej, kulistej podkładce o średnicy do około 10 mm; gatunek łatwy do identyfikacji po wyrastającej jednocześnie w pobliżu formie konidialnej. Rozwijają się przez cały rok, w lasach liściastych na martwym drewnie (saprotrof). W Cieszynie zaobserwowany m.in. w rezerwacie „Kopce”.

Drewniak szkarłatny – *Hypoxylon fragiforme* – Dřevomor červený

Grzyb pospolity. Owocniki (perytecja) zatopione w brązowej, kulistej podkładce o średnicy do około 10 mm, bez formy konidialnej, wyrastają przez cały rok, w lasach liściastych. W Cieszynie odnaleziony w rezerwacie „Kopce”, w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”, w lasach: Strzeblin, Szczypie, Bielowiec, Chmielnik nad

Bobrówką. Jest saprotrofem, rośnie na martwym drewnie drzew liściastych.

Hypoxylon multiforme – Dřevomor mnohotvárný

Grzyb pospolity. Owocniki w formie perytecjów, tworzących czarne skupienia o średnicy do około 15 mm. Wyrasta przez cały rok, w lasach liściastych. W Cieszynie obserwowany w lesie Strzeblin na drewnie olchowym. Saprotrof rosnący na martwym drewnie drzew liściastych.

Hypoxylon rubiginosum – Dřevomor rezavý

Grzyb pospolity. Owocniki w postaci rdzawych, rozpostartych i nieregularnych podkładek z perytecjami wewnątrz, osiągają rozmiary do kilkunastu centymetrów kwadratowych powierzchni. Wyrasta przez cały rok, w lasach liściastych na martwym drewnie. W Cieszynie stwierdzony w lesie Bielowiec i w lesie Strzeblin (na gałęzi olchy i na drewnie klonu polnego).

Nemania effusa (= *Hypoxylon serpens* var. *effusa*) – Dřevomor plazivý

Grzyb niezczęsty. Owocniki (perytecja) tworzą czarne, płaskie skupienia i występują przez cały rok w lasach łęgowych. W Cieszynie obserwowany w użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką”, na drewnie olchowym – jest to gatunek saprotroficzny, odżywiający się drewnem liściastym.

Próchnilec długotrzonkowy – *Xylaria longipes* – Dřevnatka dlouhonohá

Grzyb pospolity na terenie całego kraju. Owocniki (perytecja) zatopione w czarnej podkładce na trzonku o wysokości do 10 cm i grubości około 1 cm. Występuje przez cały rok w parkach i lasach liściastych, gdzie rozwijają się na martwym drewnie. W Cieszynie występuje m.in. w rezerwacie „Kopce”.

Próchnilec gałęzisty – *Xylaria hypoxylon* – Dřevnatka parohatá

Grzyb pospolity. Owocniki to perytecja tworzące się wewnątrz białej bądź czarnej łopatkowatej podkładki o wysokości do kilku centymetrów. Rozwijają się przez cały rok w parkach i lasach liściastych. W Cieszynie znajdujący m.in. w rezerwacie „Kopce”, w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” oraz w lasach: Strzeblin, Szczypie, Bielowiec. Saprotrof odżywiający się martwym drewnem drzew liściastych, rzadziej iglastych.

Próchnilec maczugowaty – *Xylaria polymorpha* – Dřevnatka mnohotvárná

Grzyb pospolity w całym kraju. Wielokształtne owocniki osiągają do 10 cm wysokości. Spotkać je można przez cały rok w parkach i lasach liściastych. W Cieszynie obserwowany m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lesie Bielowiec, w laskach w rejonie ul. Rolnej i ul. Zamarskiej. Jest to saprotrof wyrastający na martwym drewnie drzew liściastych.

Próchnilec maczugowaty w rezerwacie „Kopce”

Próchnilec owocolubny – *Xylaria carpophila* – Dřevnatka buková

Grzyb częsty. Owocniki tworzone są w cienkich, kilkucentymetrowych podkładkach, wyrastających od marca do listopada w lasach bukowych, gdzie rozwijają się na martwych ostłonkach bukwi (saprotrof). W Cieszynie odnotowany w rezerwacie „Kopce”.

Zgliszcak pospolity – *Kretzschmaria deusta* – Spálenka skořepatá

Grzyb pospolity w skali Polski. Owocniki to perytecja zatopione w szarej masie podkładki, która staje się czarna po obumarciu, przypominając zastygłą smołę. Wyrastają od marca do grudnia w lasach liściastych. W Cieszynie obserwowany m.in. w rezerwacie „Kopce” oraz w lesie Szczypie. Jest pasożytem lub saprotrofem, rośnie na początkowo lub saprotrofem, rośnie na początkowo żywych drzewach liściastych, a po ich

śmierci rozwija się również na drewnie martwym.

GRZYBY PODSTAWKOWE (Basidiomycota)

Pieczarkowate (Agaricaceae)

Czubajeczka cuchnąca – *Lepiota cristata* – Bedla hřebenitá

Grzyb pospolity, wyrasta od maja do października w różnego rodzaju lasach, zadrzewieniach, parkach, ogrodach, a czasem także na łąkach wśród traw. W Cieszynie zaobserwowany na terenie rezerwatu przyrody „Kopce” i w lesie Bielowiec. Jest grzybem saprotroficznym, rozwijającym się na szczątkach roślinnych. Grzyb niejadalny, ale według niektórych autorów zaliczany również do lekko trujących.

| Czubajeczka niebieskozielonawa w rezerwacie „Kopce”

Czubajeczka Boudiera – *Lepiota boudieri* – Bedla plavorezavá (☒)

Grzyb bardzo rzadki, znany z Polski zaledwie z kilku stanowisk, wyrasta od sierpnia do listopada na glebach zasadowych (np. wapiennych) i obojętnych, w lasach liściastych. W Cieszynie obserwowany na terenie rezerwatu „Kopce” (14.09.2014 r.). Jest grzybem saprotroficznym, rozwijającym się na szczątkach roślinnych.

Lepiota pilodes (☒)

Grzyb bardzo rzadki, znany z Polski jedynie z Puszczy Białowieskiej (Gierczyk i in. 2011), wyrasta jesienią na glebach zasadowych (np. wapiennych) i obojętnych, w lasach liściastych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce” (14.09.2014 r.). Saprotrof rozwijający się na szczątkach roślinnych.

Czubajeczka niebieskozielonawa – *Lepiota grangei* – Bedla Grangeova (PL-E) (☒)

Grzyb znany z niewielu stanowisk na terenie Polski. Wyrasta od sierpnia do listopada na glebach zasadowych i obojętnych, w lasach bukowo-jodłowych. W Cieszynie obserwowany na terenie rezerwatu „Kopce” i w lesie Bielowiec. Rozwija się na szczątkach roślinnych (saprotrof).

Czubajeczka ostrołuskowa – *Lepiota aspera* – Bedla ostrošupinná (☒)

Synonim: czubajka ostrołuskowata. Grzyb umiarkowanie częsty w Polsce. Saprotrof wyrastający na szczątkach roślinnych, od sierpnia do października w lasach mieszanych, zadrzewieniach, parkach i ogrodach, na różnego rodzaju glebach. W Cieszynie znaleziony w lesie Bielowiec.

| Czubajka czerwieniejąca

Czubajeczka tarczowata – *Lepiota clypeolaria* – Bedla vlnatá (☒)

Synonimy: bedłka tarczowata. Grzyb pospolity, wyrasta od czerwca do października przeważnie na glebach zasadowych lub obojętnych, w lasach liściastych i iglastych. W Cieszynie stwierdzony na terenie rezerwatu „Kopce”. Jest grzybem saprotroficznym, rozwijającym się na szczątkach roślinnych.

Czubajeczka winna – *Lepiota fuscovinacea* – Bedla hnědovínová (☒)

Grzyb bardzo rzadki, znany z Polski zaledwie z kilku stanowisk. Wyrasta od sierpnia do września na glebach zasadowych (np. wapiennych) i obojętnych, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany na terenie rezerwatu przyrody „Kopce” w pobliżu jaskini „Ondraszowa Dziura” (14.09.2014 r.). Jest to saprotrof, żywiący się szczątkami roślinnymi.

| *Echinoderma pseudoasperula* w rezerwacie „Kopce”

Czubajeczka zamszowata – *Lepiota tomentella* – Bedla plstnatá (PL-E) (☒)

Grzyb znany z Polski z niewielu stanowisk. Owocniki rozwijają się od sierpnia do października na glebach zasadowych (np. wapiennych) i obojętnych, w lasach mieszanych, na szczątkach roślinnych (saprotrof). W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce” (14.09.2014 r.).

Czubajka czerwieniejąca – *Macrolepiota rhacodes* – Bedla červenající (☒) (☒)

Grzyb dość częsty, wyrastający od lipca do listopada w lasach liściastych i iglastych. W Cieszynie obserwowany w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową. Jest grzybem saprotroficznym, rozwijającym się na szczątkach roślinnych. Grzyb jadalny, choć przez niektórych uznawany za trujący. Można odróżnić ten gatunek od podobnych po czerwieniejącym na skutek uszkodzenia miększu.

Czubajka gwiazdzista – *Macrolepiota konradii* – Bedla Konradova (K-E) (☒)

Grzyb w Polsce nieczęsty. Owocniki wyrastają na szczątkach roślinnych w lasach, najczęściej we wrześniu. W Cie-

szynie znaleziony na terenie rezerwatu przyrody „Kopce” (14.09.2014 r.).

Echinoderma pseudoasperula

Grzyb bardzo rzadki, znany z Polski jedynie w Wapienniku w Inwałdzie w Beskidzie Małym. Wyrasta jesienią na glebach wapiennych, w lasach mieszanych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”, w pobliżu „Ondaszkowej Dziury”. Jest grzybem saprotroficznym, rozwijającym się na szczątkach roślinnych.

Pieczarka bulwiasta – *Agaricus silvicola*

Pečárka hajní

Synonim: pieczarka zaroślowa. Gatunek w Polsce pospolity, owocniki można spotkać od lipca do października w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w lesie na zachód od ul. Rolnej. Rozwija się na szczątkach roślinnych (saprotrof). Grzyb jadalny, ale zbieranie do celów kulinarnych nie jest doradzane z uwagi na podobieństwo owocników do trujących gatunków pieczarek.

Pieczarka leśna – *Agaricus silvaticus*

Pečárka lesní

Synonim: pieczarka lśniąca. Występuje dość często od czerwca do października w lasach liściastych i iglastych, rozwija się na szczątkach roślinnych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie przyrody „Kopce”. Grzyb jadalny, ale gorszej jakości.

Pieczarka łąkowa nie stroni od przydomowych i osiedlowych trawników

Pieczarka łąkowa – *Agaricus campestris*

Pečárka polní

Synonim: pieczarka polna. Gatunek pospolity, wytwarzający owocniki od lata do jesieni, zwykle w grupach, często w tzw. czarcich kręgach. Błaszki początkowo różowe, po dojrzeniu czekoladowo-brązowe. Pierścień błoniasty, z wiekiem zanikający. W Cieszynie obserwowany w licznych miejscach, na trawnikach osiedlowych, w parkach i w ogrodach.

Gnojankowate (*Bolbitiaceae*)

Gnojanka usiatkowana – *Bolbitius reticulatus*

– Słzečník sítnatý

Owocniki występują od czerwca do listopada w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie odnaleziony w rezerwacie przyrody „Kopce”. Saprotrof – odżywia się martwym drewnem.

Gnojanka żółtawa – *Bolbitius titubans*

– Słzečník žlutkový

Synonimy: gnojanka chwiejna, gnojanka krucha. Grzyb bardzo pospolity w Polsce. Występuje od maja do wrze-

Cołdzieniec zaostrozony na mszystej łące w rejonie ul. Dzikiej | MF

śnia na pastwiskach, polach uprawnych, w parkach, w ogrodach, czasami także w lasach. W Cieszynie obserwowany w lasie Bielowiec, na pastwisku przy ul. Łanowej, a także na polu uprawnym na zachód od lasu Strzeblin. Jest saprotrofem, rozwija się na rozkładających się szczątkach roślinnych.

Goździeńcowate (*Clavariaceae*)

Goździeńiec zaostrowany – *Clavaria falcata* (= *C. acuta*) – Kyjanka špičatá

Owocniki wyrastają od sierpnia do października w lasach mieszanych, najczęściej wśród mchów, czasami też na brzegach lasów i na łąkach. W Cieszynie obserwowany na łące w rejonie ul. Dzikiej. Jest saprotrofem, rozwija się na rozkładających się szczątkach roślinnych.

Czernidłakowate (*Coprinaceae*)

Czernidłak błyszczący – *Coprinus micaceus* – Hnojník třpytivý

Gatunek pospolity, wyrasta od kwietnia do listopada w lasach mieszanych, w zadrzewieniach, parkach, ogrodach, na martwym drewnie drzew liściastych. W Cieszynie odnotowany z rezerwatu „Kopce”. Uwaga – jadalne tylko młode owocniki.

Czernidłak fałdowany – *Coprinus plicatilis* – Hnojník řasnatý

Synonim: bedłka fałdowana. Grzyb bardzo pospolity w Polsce. Owocniki można znaleźć w różnego rodzaju zbiorowiskach leśnych, łąkowych, w sadach, ogrodach od kwietnia do października. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie przyrody „Kopce” i na łące na zachód od lasu Strzeblin. Saprotrof rozwijający się na rozkładających się szczątkach roślinnych.

Czernidłak gromadny – *Coprinus disseminatus* – Hnojník nasetý

Synonimy: bedłka rozsiana, kołpaczek rozsiany, kołpaczek dziuplowy. Grzyb bardzo pospolity w Polsce, posiada liczne stanowiska także na terenie Cieszyna. Występuje gromadnie od maja do listopada, w różnego rodzaju zbiorowiskach leśnych, w sadach, ogrodach, parkach, gdzie rozwija się na martwym drewnie drzew liściastych (saprotrof).

Czernidłak kołpakowaty – *Coprinus comatus* – Hnojník obecný

Synonimy: bedłka kołpak, kołpak, czubajka, kołpaczek, sowa. Grzyb bardzo pospolity w parkach, ogrodach, czasami także w lasach liściastych, owocniki wyrastają od maja do listopada. W Cieszynie obserwowany w miejscu składowania drewna w lesie Bielowiec przy ul. Harcerskiej. Saprotrof żywiący się szczątkami roślinnymi. Jadalne młode owocniki.

Czernidłak pospolity – *Coprinus atramentarius* – Hnojnik inkoustový 🚫

Synonimy: bedłka czernidło, bedłka psia. Grzyb bardzo pospolity, wyrasta od kwietnia do grudnia, w lasach mieszanych, parkach, ogrodach, na trawnikach. W Cieszynie odnotowany na terenie rezerwatu „Kopce”. Saprotrof rozwijający się na szczątkach roślinnych. Kapelusze czernidłaków po dojrzeniu rozptywiają się, a zarodniki nadają cieczy kolor czarny, którą niegdyś używano zamiast atramentu – stąd wzięła się nazwa łacińska.

Czernidłak srokaty – *Coprinus lagopus* – Hnojnik zaječí 🚫

Grzyb dość częsty. W budowie owocnika wyróżniają się charakterystyczne gęste, szare kłaczki osłony, odpadające w miarę dojrzewania. Wyrasta od maja do listopada, w lasach, zadrzewieniach, parkach na szczątkach roślinnych (saprotrof). W Cieszynie znaleziony w lesie Bielowiec, w miejscu składowania drewna przy ul. Harcerskiej.

Kruchaweczka namakająca – *Psathyrella piluliformis* – Křehutka vodomilná 🍴

Synonimy: maślanka namakająca, kruchaweczka wilgotna. W Polsce gatunek częsty. Owocniki wyrastają na martwym drewnie drzew liściastych, od sierpnia do listopada, w lasach liściastych i mieszanych, w parkach, zadrzewieniach. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”.

Kruchaweczka twardotrzonowa – *Psathyrella conopilus* – Hnojnik kuželovitý 🚫

Synonim: kołpaczek stożkowaty. Grzyb nieczęsty. Saprotrof rozwijający się w na ściółce leśnej, w szczególności pod bukami, od sierpnia do listopada w lasach liściastych. W Cieszynie znaleziony w lesie bukowym w rejonie ul. Dzikiej.

Kruchaweczka zaroślowa – *Psathyrella candolleana* – Křehutka Candolleova 🍴

Grzyb pospolity, wyrasta od maja do grudnia w lasach łęgowych, zadrzewieniach, parkach, rowach przydrożnych. W Cieszynie występowanie odnotowano w rezerwacie „Kopce”. Jako saprotrof odżywia się szczątkami roślinnymi.

Kruchawica aksamitna – *Lacrymaria lacrymabunda* – Křehutka sametová 🍴

Synonimy: bedłka (maślanka) aksamitna, kruchaweczka omszona. Grzyb w Polsce niezbyt częsty. Owocniki rozwijają się na rozkładających się szczątkach roślinnych, od lipca do października w lasach i zaroślach (najczęściej łęgowych) oraz w parkach. W Cieszynie znaleziony w lesie Bielowiec oraz w parku Pod Wałką.

Zasłonakowate (*Cortinariaceae*)

Ciemnobocznik bukowy – *Simocybe centunculus* – Kržatka hnědoolivová 🚫

Grzyb nieczęsty. Można go znaleźć od czerwca do października w lasach liścia-

1 AD

2 AD

3 AD

| 1 Czernidłak srokaty w rejonie tzw. Andziotówki w lesie Bielowiec | 2 i 3 Ciżmówka szafranowa na stanowisku w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”

stych i mieszanych, w których rozwija się na martwym drewnie drzew liściastych (saprotrof). W Cieszynie obserwowany na terenie rezerwatu „Kopce”.

Ciżmówka szafranowa – *Crepidotus crocophyllus* – Trepkovitka šafránová

Grzyb bardzo rzadki, znany w Polsce z zaledwie kilku stanowisk. Wyrasta od maja do października w lasach liściastych, na martwym drewnie. W Cieszynie znaleziony w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” – owocniki miały kapelusz pokryty czerwono-brązowymi kosmkami, podobnego koloru miał krótki, zanikający trzonek; brak warstwy żelowej pod skórką kapelusza.

***Crepidotus stenocystis* – Trepkovitka smrková**

Grzyb bardzo rzadki, a cieszyńskie stanowisko jest jedynym znanym w Polsce. Rośnie jesienią w lasach liściastych na martwym drewnie drzew (saprotrof). W Cieszynie znaleziony w zadrzewieniu w sąsiedztwie pastwiska w rejonie ul. Rolnej (15.09.2014 r.), owocniki wyrastały na jesienią. Gatunek dość podobny do *C. applanatus*, który ma cheilocystydy główkowate, a u *C. stenocystis* są równowąskie.

Ciżmówka mchowa – *Crepidotus epibryus* – Trepkovitka běloučká

Gatunek znany z Polski z nielicznych stanowisk. Wyrasta od maja do listopada

w lasach liściastych – jest saprotrofem i rozwija się na martwym drewnie drzew liściastych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce” (15.09.2014 r.) – białe owocniki porastały drobne patyczki leżące na ziemi. Zarodniki elipsoidalne o wymiarach 8-10 x 5-6 µm.

Ciżmówka miękka odm. typowa – *Crepidotus mollis* var. *mollis* – Trepkovitka měkká

Synonimy: bedłka miękka, skórzak miękki, skórzak nieckowaty, obutek miękki. Grzyb nieczęsty. Jest saprotrofem, rozwija się na martwym drewnie drzew liściastych od kwietnia do stycznia następnego roku, w lasach liściastych, iglastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w lesie Wierzbina w Markłowicach.

Ciżmówka płaska – *Crepidotus applanatus* – Trepkovitka zploštělá

Synonimy: skórzak przyptaszczony, ciżmówka (bedłka) spłaszczona. Grzyb wyrasta od lipca do września w lasach, parkach i zadrzewieniach. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce” oraz w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej, na martwym drewnie drzew liściastych (saprotrof).

Ciżmówka zmienna – *Crepidotus variabilis* – Trepkovitka měnlivá

Synonim: bedłka śnieżysta. Gatunek bardzo pospolity na terenie kraju. Owocniki wyrasta od czerwca do grudnia w lasach liściastych, iglastych i mieszanych.

| Śmiertelnie trująca hełmówka jadowita w rezerwacie „Kopce”

W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce” i w lesie bukowym w rejonie ul. Dzikiej. Saprotrof odżywia się martwym drewnem drzew liściastych i iglastych oraz szczątkami roślin zielnych.

Hełmówka jadowita – *Galerina marginata* – Čepičatka jehličnanová

Synonimy: łuskwiak obrzeżony, hełmówka obrzeżona. Gatunek dość częsty, występuje w lasach iglastych i mieszanych, czasami również w liściastych, od czerwca do października. W Cieszynie

nie odnotowany na terenie rezerwatu „Kopce”. Jest saprotrofem, rozwija się na martwym drewnie drzew iglastych. Śmiertelnie trujący grzyb, zawierający toksyny zbliżone do muchomora sromotnikowego.

Strzępiak gwiazdzistozarodnikowy
– *Inocybe asterospora* – **Vláknice hvězdo-výtrusá** ☠

Synonim: strzępiak gwiazdkowaty. Gatunek w Polsce pospolity. Wyrasta od lipca do października w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony w lesie Strzeblin. Tworzy mykoryzę z korzeniami drzew liściastych.

Strzępiak malutki – *Inocybe petiginosa*
– **Vláknice pavučinková** ☠

Na terenie kraju gatunek nieczęsty. Wyrasta od lipca do listopada w lasach liściastych i mieszanych, w pobliżu buków lub dębów, z których korzeniami wchodzi w mykoryzę. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”.

Strzępiak plamisty – *Inocybe maculata*
– **Vláknice skvrnitá** ☠

Gatunek nieczęsty. Podobnie jak gatunek poprzedni – prowadzi mykoryzę z korzeniami dębów, a także brzoź, w lasach liściastych i mieszanych. Owocniki wyrastają od lipca do sierpnia. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”.

Strzępiak ziemistoblaszkowy odm. liliowa – *Inocybe geophylla* var. *lilacina*

– **Vláknice zemní fialová** ☠

Grzyb niezbyt częsty. Występuje od czerwca do października w lasach mieszanych, w mykoryzie z drzewami liściastymi. W Cieszynie znaleziony na terenie rezerwatu „Kopce”. Silnie trujący!

Strzępiak ziemistoblaszkowy odm. typowa – *Inocybe geophylla* var. *geophylla*
– **Vláknice zemní** ☠

Synonim: strzępiak ziemisty. Grzyb w kraju pospolity. Owocniki można spotkać od maja do listopada głównie w lasach liściastych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”. Prowadzi mykoryzę z korzeniami drzew liściastych. Silnie trujący!

Trąbka kłaczkowata – *Tubaria conspersa* – **Krżatka poprášená** ☠

Grzyb pospolity. Saprotrof wyrastający na martwym drewnie, jak również na szczątkach roślin zielnych, od września do listopada głównie w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie odnotowany w zadrzewieniach w rejonie ul. Dzikiej oraz w lesie Bielowiec.

Trąbka otrębiasta – *Tubaria furfuracea*
– **Krżatka otrubičnatá** 🍄

Synonim: trąbka zimowa. Grzyb bardzo pospolity, wyrasta w lasach, parkach i ogrodach, od kwietnia do grudnia. W Cieszynie obserwowany na licznych stanowiskach, m.in. w zaroślach przy ul. Barteczka oraz w lesie Bielowiec – na składowisku drewna przy ul. Harcer-

| Trąbka otrębiasta występuje miejscami w licznych skupieniach

skiej. Jest saprotrofem, rozwija się na martwym drewnie drzew, jak również na szczątkach roślin zielnych.

Włośnianka brunatna – *Hebeloma mesophaeum* – **Slzivka opášaná** ☠

Gatunek dość częsty na terenie Polski. Grzyb mykoryzowy – wchodzi w symbiozę z korzeniami brzozy lub sosny. Występuje od maja do października w lasach, parkach i ogrodach, w których rosną odpowiednie gatunki drzew. W Cieszynie stwierdzono jego występowanie na terenie zieleni osiedlowej na Banotówce.

Włośnianka gorzkawa – *Hebeloma sorde-scens* – **Slzivka zašpiněná** ☠

Gatunek nieczęsty. Wyrasta od lata do jesieni w lasach liściastych i mieszanych – grzyb mykoryzowy. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”.

Włośnianka wrzecionowatozarodnikowa – *Hebeloma edurum* – **Slzivka zatvrdlá** ☠

Gatunek nieczęsty. Grzyb mykoryzowy, do rozwoju potrzebuje brzozy lub sosny, wyrasta wczesną jesienią, m.in. w lasach iglastych. W Cieszynie znaleziony na trawniku pomiędzy blokami na osiedlu Banotówka.

Zasłonak gorzkawy – *Cortinarius infractus* – **Pavučinec olivový** ☠

Synonimy: zasłonak załamany, zasłonak złamany. Gatunek niezbyt częsty. Rozwija się od sierpnia do października w lasach liściastych i iglastych, gdzie prowadzi mykoryzę z korzeniami drzew, w szczególności z bukami bądź świerkami. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Wieruszkowate (*Entolomataceae*)

Brudniczek największy – *Clitopilus prunulus* – Mechovka obecna 🍄🚫

Synonimy: majówka, podsadka, sadówka, rumieniak podsadka, sadówka (bedłka) podsadka. Grzyb bardzo popularny. Można go spotkać od lipca do listopada w różnego typu lasach, szczególnie w pobliżu olchy, buka lub świerka. W Cieszynie obserwowany w lesie bukowym w rejonie ul. Dzikiej. Jest saprotrofem, do rozwoju potrzebuje rozkładających się szczątków roślinnych.

Dzwonkówka popielatofioletowa – *Entoloma mougeotii* – Ząvojenka Mougeotova 🍄🚫🇵🇱-V

Grzyb wyrasta jesienią w parkach, ogrodach, na trawnikach. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem – żywi się szczątkami roślinnymi.

Dzwonkówka wiosenna – *Entoloma vernum* – Ząvojenka jarni 🍄🚫

Grzyb nieczęsty. Owocniki rozwijają się wiosną, na rozkładających się szczątkach roślinnych (saprotrof), w lasach mieszanych i parkach. W Cieszynie stwierdzony w lesie Szczypie.

Piestróweczkowate (*Hydnangiaceae*)

Lakówka ametystowa – *Laccaria amethystea* – Lakovka ametystová 🍄🌿

Synonim: bedłka fioletowa. Gatunek w Polsce popularny. Od czerwca do listo-

pada owocniki rozwijają się w lasach, ogrodach i parkach, na drewnie lub na ziemi. W Cieszynie znajdujący w rezerwacie „Kopce” i w zadrzewieniach, na wschód od ul. Zamarskiej. Grzyb mykoryzowy – wchodzi w symbiozę z korzeniami drzew liściastych i iglastych.

Lakówka dwubarwna – *Laccaria bicolor* – Lakovka dvoubarvá 🍄🌿

Gatunek nieczęsty. Wyrasta od lata do zimy, w lasach i parkach na ziemi. W Cieszynie odnaleziony na łące w rejonie ul. Dzikiej. Prowadzi mykoryzę z korzeniami sosny.

Lakówka pospolita – *Laccaria laccata* – Lakovka laková 🍄🌿

Synonimy: bedłka mączysta, serojeszczkówka fioletowa, serojeszczkówka fiołkowa, lejkówka fioletowa. Gatunek bardzo popularny. Można go spotkać od lipca do listopada w lasach liściastych, iglastych i mieszanych, w parkach, ogrodach, sadach, gdzie wchodzi w mykoryzę z drzewami liściastymi i iglastymi. W Cieszynie występuje w rezerwacie „Kopce”.

Ozorkowate (*Fistulinaceae*)

Ozorek dębowy – *Fistulina hepatica* – Pstřeň dubový 🍄🌿🇸🇰🇵🇱-R🇰🇷

Synonimy: ozorek wątrobowy, grzyb wątrobowy, ozorek pospolity, cewiak wątrobowy. Wyrasta od lipca do stycznia u podstawy starych dębów, w lasach liściastych i mieszanych, w parkach, na cmentarzach. W Cieszynie obser-

| Rozwijający się u podstawy sędziwego dębu owocnik ozorka dębowego w rejonie ul. Gospodarskiej

wowany w śródpolnym lasku pomiędzy ul. Gospodarską a lasem Strzeblin. Jest pasożytem i saprotrofem.

Purchawkowate (*Lycoperdaceae*)

Czasznica oczkowa – *Calvatia utriformis* – Pýchavka dlabaná 🍄🌿

Synonimy: prochówka, purchawka oczkowana, purchawka macicowata, czasza oczkowa. Gatunek popularny w całym kraju. Owocniki wyrastają od maja do listopada głównie na łąkach i pastwiskach, czasami w lesie. W Cieszynie stwierdzony w lesie Bielowiec i na łące na zachód od lasu Strzeblin. Jest saprotrofem, rozwija się na rozkładających się szczątkach roślinnych. Jadalne tylko młode owocniki.

Czasznica workowata – *Calvatia excipuliformis* – Pýchavka palicovitá 🍄🌿

Synonimy: purchawka fioletowata, czasza workowata. Gatunek popularny. Rozwi-

| Maczugowate owocniki czaszniczki workowatej

Purchawica olbrzymia – *Langermannia gigantea* – Vatovec obrovský (PL-R) (U)

Synonimy: czasznica olbrzymia, kulica kurzawkowata. Wyrasta od sierpnia do października w zaroślach, ogrodach i w lasach. Występowanie w Cieszynie stwierdzono w 24.07.2008 r., przy ul. Łukowej (Kujawa i Gierczyk 2011). Jako saprotrof rozwija się na rozkładających się szczątkach roślinnych. Jadalne tylko młode owocniki.

Purchawka chropowata – *Lycoperdon perlatum* – Pýchavka obecná (U)

Synonimy: purchawka szorstka, purchawka brodawkowata, purchawka chropowa rozszerzona, purchawka perełkowata. Gatunek pospolity. Owocniki spotyka się od lipca do grudnia w lasach, a także na łąkach i pastwiskach. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”. Saprotrof żywiący się rozkładającymi się szczątkami roślinnymi. Młode owocniki jadalne.

Purchawka gruszkowata – *Lycoperdon pyriforme* – Pýchavka hruškovitá (U)

Gatunek bardzo pospolity na terenie całego kraju. Wyrasta na martwym drewnie drzew liściastych (saprotrof), od czerwca do grudnia w lasach mieszanych. W Cieszynie znajdowany w rezerwacie „Kopce” oraz w lesie Strzeblin.

Purchawka jeżowata – *Lycoperdon echinatum* – Pýchavka ježatá (PL-R) (U)

Synonim: purchawka najeżona. Ze-

wnętrzną okrywą owocnika stanowią gęste, długie i mocne kolce, dochodzące do 6 mm długości. Grzyb wyrasta od sierpnia do października w lasach liściastych i iglastych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem, rozwija się na rozkładających się szczątkach roślinnych.

Purchawka łatkowata – *Lycoperdon mammiforme* – Pýchavka závojová (PL-V) (K-E) (U)

Grzyb wyrasta od sierpnia do września, na rozkładających się szczątkach roślinnych (saprotrof), w lasach liściastych na glebach wapiennych. W Cieszynie obserwowany w zadrzewieniu na zachód od lasu Strzeblin.

Twardzioszkowate (*Marasmiaceae*)

Mięsichówka ogórkowonna – *Macrocyttidia cucumis* – Cystidovka rybovonná (U)

Synonimy: skórzak ogórkowy, bedłka ogórkowa, mięsicha ogórkowa, drobniak ogórkowy, nicówka ogórkowa. Grzyb nie rzadki i nie częsty. Owocniki rozwijają się na szczątkach roślinnych od czerwca do listopada, w lasach mieszanych, najczęściej w pobliżu potoków. W Cieszynie znaleziony w lesie Bielowiec. Aromat owocników określany jest jako ogórkowy lub śledziowy, a ową niejednoznaczność zapachową dobrze oddaje porównanie polskiej i czeskiej nazwy gatunkowej.

Opieńka miodowa – *Armillaria mellea*
– Václavka obecna 🍄

Gatunek zbiorczy, obejmujący kilka zbliżonych do siebie taksonów, od niedawna wyróżnianych jako odrębne gatunki. Młode osobniki barwy miodowo-żółtej, starsze oliwkowo-żółtawe. Wyrasta w licznych skupieniach na powierzchni żywych lub obumarłych pni, bądź u ich podstawy. Wywołuje tzw. białą zgniliznę drewna u zaatakowanych drzew. Grzyb początkowo prowadzi pasożytniczy tryb życia, a po śmierci drzewa staje się saprotrofem – rozkłada martwe drewno. Notowana we wszystkich większych kompleksach leśnych Cieszyna.

Opieńka żółtawa – *Armillaria lutea*
– Václavka hlíznatá 🍄

Grzyb prawdopodobnie pospolity, ale dopiero od niedawna wyróżniany z grupy podobnych gatunków, ujmowanych pod nazwą opieńka miodowa. Wyrasta od września do listopada, w lasach mieszanych i w parkach. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce” i rejonie łąki w Krasnej na wschód od ul. Zamarskiej. Grzyb początkowo prowadzi pasożytniczy tryb życia, a po śmierci drzewa staje się saprotrofem – rozkłada martwe drewno.

Pieniążkówka gładkotrzonowa – *Xerula radicata*
– Penízovka ocasatá 🍄
Synonimy: pieniążkówka korzeniasta, monetka korzeniasta. Grzyb w Polsce

bardzo pospolity. Owocniki wyrastają od czerwca do listopada na martwym drewnie drzew liściastych, w lasach liściastych i mieszanych, w parkach i zadrzewieniach. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Płomiennica długozarodnikowa – *Flammulina elastica*
– Penízovka pružná 🍄

Grzyb częsty – wyrasta zimą, w zadrzewieniach. W Cieszynie występowanie gatunku stwierdzono w łęgu lesie Bielowiec, na kłodzie wierzby (saprotrof, podłożem jest martwe drewno drzew liściastych).

Płomiennica zimowa – *Flammulina velutipes*
– Penízovka sametonohá 🍄

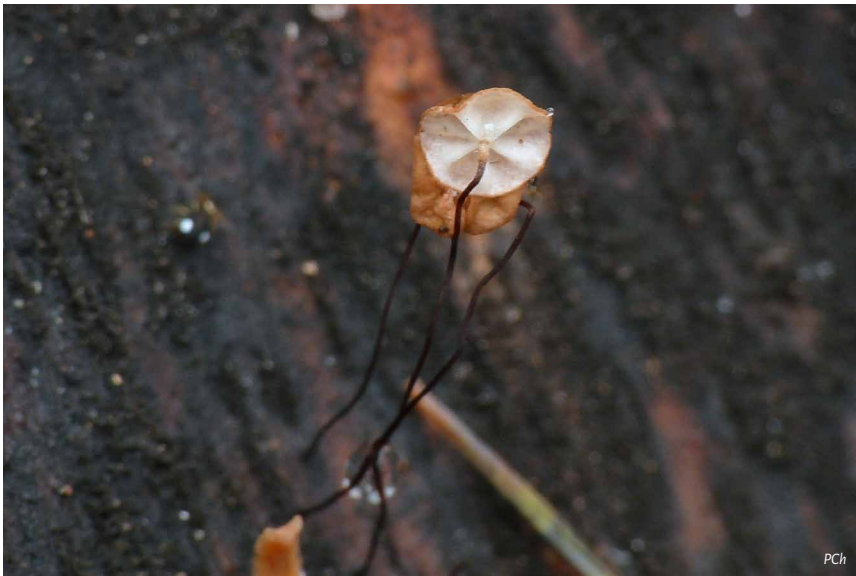
Synonimy: zimówka aksamitna, pieniążek aksamitnotrzonowy, monetka aksamitna, opieńka aksamitnotrzonowa. Grzyb bardzo pospolity na terenie całego kraju. Owocniki rozwijają się zimą lub wczesną wiosną na martwym drewnie drzew liściastych, w lasach, zadrzewieniach, parkach i ogrodach. W Cieszynie obserwowany m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lesie Bielowiec, w ogrodach na osiedlu Karolinka.

Twardziaczek cuchnący – *Marasmiellus foetidus*
– Špička odporná 🍄 (PL-R) 🚫

Synonim: pępownik niemity. Wyrasta od czerwca do października w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie znajdowany w łęgu nad Olzą w Markłowicach. Jest saprotrofem, rozwija się na

| Twardzioszek malutki w lesie Bielowiec

martwym drewnie drzew liściastych. Ma nieprzyjemny zapach.

Twardziaczek gałązkowy – *Marasmiellus ramealis* – Špička větvená

Synonim: twardzioszek gałązkowy. Grzyb nieczęsty. Można go spotkać od maja do listopada w lasach. Rozwija się na martwym drewnie, w szczególności na ściółce – igliwie, patyczki (saprotrof). W Cieszynie występuje w rezerwacie „Kopce”.

Twardzioszek bukowy – *Marasmius setosus* – Špička listožijná

Grzyb wyrasta od września do października na martwych szczątkach roślinnych, w szczególności na liściach bukowych, dębowych i klonowych, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”.

Twardzioszek ciemnotrzonowy – *Marasmius cohaerens* – Špička rohonohá

Synonim: twardzioszek spoisty. Grzyb nieczęsty. Owocniki spotyka się od maja do października, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej. Saprotrof – rozwija się na ściółce leśnej.

Twardzioszek malutki – *Marasmius minutus* – Špička vlasonohá

Grzyb posiadający nieliczne stanowiska w Polsce. Wyrasta od czerwca do października w lasach, parkach, ogrodach na martwych szczątkach roślinnych. W Cieszynie znaleziony w lesie Bielowiec.

Twardzioszek obrożowy – *Marasmius rotula* – Špička kolovitá

Synonimy: bedłka szpilkowa, twardzio-

| Bocznik lyżkowaty w rezerwacie „Kopce”

szek okrągły. Grzyb bardzo pospolity w całym kraju. Rozwija się na martwych szczątkach roślinnych w lasach, parkach i ogrodach. W Cieszynie występowanie gatunku potwierdzone w rezerwacie „Kopce”. Ma charakterystyczny sposób przyrośnięcia blaszek do kapelusza – w tym miejscu tworzy się swego rodzaju „kołnierż”.

Twardzioszek przydrożny – *Marasmius oreades* – Špička obecná

Synonimy: podróżniczek, tańcówka. Grzyb pospolity. Można go spotkać od czerwca do listopada, w lasach mieszanych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”. Saprotrof – rozwija się na martwych szczątkach roślinnych.

Gniazdnicowate (*Nidulariaceae*)

Kubecznik pospolity – *Crucibulum laeve* – Pohárovka obecná

Grzyb bardzo pospolity w całym kraju. Spotkać go można od czerwca do października w lasach różnego typu, najczęściej jednak nad potokami i w dolinach rzek. W Cieszynie obserwowany w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową i w lesie Bielowiec. Jest to saprotrof odżywiający się na martwych szczątkami roślinnymi (gałązki, martwe drewno).

Kubek ołowianoszary – *Cyathus olla* – Čišenka hrnečková

Synonim: kubek ogrodowy, czarkówka ogrodowa. Grzyb pospolity. Charakterystyczne owocniki wyrastają na martwych gałązkach i na drewnie, od marca do li-

stopada na polach, w ogrodach, parkach, na brzegach lasów. W Cieszynie znaleziony na łące oraz w śródpolnej alei drzew na zachód od lasu Strzeblin.

Kubek prążkowany – *Cyathus striatus* – Čišenka rýhovaná

Synonimy: kubecznik porysowany, czarkówka porysowana, pucharek prążkowany. Grzyb bardzo pospolity. Owocniki podobne do gatunku poprzedniego, wyrastają w okresie od lipca do października w lasach mieszanych, w parkach. W Cieszynie obserwowany w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową i w lesie Bielowiec. Saprofyt – rozwija się na martwych szczątkach roślinnych.

Bocznikowate (*Pleurotaceae*)

Bocznik łyżkowany – *Pleurotus pulmonarius* – Hlíva plicní

Grzyb wyrasta od sierpnia do października w lasach, zadrzewieniach, w parkach, gdzie rozwija się na martwym drewnie drzew liściastych (rzadko iglastych). W Cieszynie stwierdzony na terenie rezerwatu „Kopce” oraz w rejonie ul. Rolnej.

Bocznik ostrygowaty – *Pleurotus ostreatus* – Hlíva ústříčná

Synonimy: bedłka ostrygowata, bocznotrzoniec ostrygokształtny, przyrusek ostrygowaty. Grzyb nieczęsty. Owocniki wyrastają od października do kwietnia, w lasach liściastych i mieszanych, parkach i ogrodach. W Cieszynie znaj-

dowany w rezerwacie „Kopce”, w lasach Szczybie i Bielowiec, na orzechu włoskim w rejonie ul. Pikiety. Saprofyt – żywi się martwym drewnem. Grzyb rzadko zbierany ze względu na zimową i wczesnowiosenną porę występowania.

Bocznianka niebieskoszara – *Hohenbuehelia atrocerulea* – Hlíva siná

Synonim: przyrusek ciemnobłękitny. Grzyb nieczęsty. Wyrasta od lipca do listopada w lasach mieszanych, zadrzewieniach, na martwym drewnie drzew liściastych. W Cieszynie obserwowany w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową.

Drobnołuszcakowate (*Pluteaceae*)

Drobnołuszcak białokremowy – *Pluteus pellitus* – Štítovka bílá

Synonim: łuskowiec omszony. Grzyb nieczęsty w Polsce. Owocniki najczęściej wyrastają od lipca do sierpnia. Rośnie w lasach liściastych i jest grzybem saprotroficznym, wyrastającym na martwym drewnie, w szczególności bukowym i brzożowym. W Cieszynie stwierdzony w lesie Bielowiec.

Drobnołuszcak jeleni – *Pluteus atricapillus* – Štítovka jelení

Synonimy: łuskowiec jeleni, bedłka jelenia, rumieniak jeleni, daszak jeleni. Grzyb bardzo pospolity na terenie kraju. Wyrasta w lasach liściastych i iglastych, od maja do listopada. W Cieszynie zna-

Drobnołuszcak kosmaty w spasanym zadrzewieniu w rejonie ul. Rolnej

lezione w rezerwacie „Kopce” i w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej. Jest grzybem saprotroficznym, wyrastającym na martwym drewnie złomu dębowego.

Drobnołuszcak kosmaty – *Pluteus hispidulus* – Štítovka huňatá

Synonimy: łuskowiec kosmaty, łuskowiec szorstki. Grzyb wyrasta najczęściej w lipcu, w lasach liściastych, na martwym drewnie zakopanym w ziemi (saprofyt). W Cieszynie obserwowany

MF

Muchomor czerwienięcy

1 MF

2 MF

1 i 2 Muchomornica winnoczerwona (*Limacella vinosorubescens*) w rezerwacie „Kopce”

| Muchomor cytrynowy w lesie bukowym w rejonie ul. Dzikiej

w zadrzewieniu w pobliżu pastwiska w rejonie ul. Rolnej.

Drobnołuszczak pomarszczony – *Pluteus phlebophorus* – Štítovka sítnatá ☠️

Synonim: łuskowiec pomarszczony. Grzyb nieczęsty. Owocniki rozwijają się na martwym drewnie bukowym, od lipca do października w lasach liściastych, czasami także iglastych. W Cieszynie występuje w lesie Strzeblin, a także w lesie mieszanym pomiędzy ul. Majowej, ul. Katowicką i ul. Łanową.

Drobnołuszczak zielonawoszary – *Pluteus salicinus* – Štítovka vrbová ☠️

Synonim: łuskowiec wierzbowy. Grzyb dość częsty w Polsce. Wyrasta od czerwca do listopada w lasach liściastych i iglastych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”. Jest grzybem saprotroficznym, żywiącym się na martwym drewnem liściastym.

Muchomor cytrynowy – *Amanita citrina* – Muchomůrka citronová ☠️

Synonimy: muchomór cytrynowy, muchomór płowy, muchomór żółtawy. Grzyb pospolity w Polsce. Owocniki wyrastają od sierpnia do listopada. Jest grzybem mykoryzowym występującym w różnych lasach, najczęściej w iglastych. Miąższ wydziela charakterystyczny zapach surowych ziemniaków. W Cieszynie obserwowano w bukowym, nawapiennym lesie w rejonie ul. Dzikiej. Słabo trujący.

Muchomor czerwieniejący – *Amanita rubescens* – Muchomůrka růžovka 🍄

Synonimy: muchomór czerwonawy, muchomór krostowaty, bedłka nakrapiana, muchar czerwonawy. Grzyb bardzo pospolity w całej Polsce. Owocniki spotyka się od czerwca do października w różnych lasach, zwłaszcza iglastych. Również w Cieszynie występuje na

| Muchomor złotawy w lesie Szczypie

wielu stanowiskach – m.in. w rezerwacie „Kopce”, w Lesie Szczypie, w rejonie ul. Mlecznej w Krasnej, czy też w rejonie wyrobiska cieszynitu przy ul. Majowej. Jest to grzyb mykoryzowy. Jadalny, ale ze względu na możliwość pomyłki z innymi bardzo trującymi muchomorami, zaleca się dużą ostrożność. Co ciekawe – w Polsce nie ma tradycji jego zbierania, podczas gdy w np. w Czechach jest to grzyb chętnie zbierany, którego kulinarna popularność wzrosła zwłaszcza w drugiej połowie XX w.

Muchomor szarawy – *Amanita vaginata* – Muchomůrka pochvatá 🍄

Synonimy: muchomór mglejarka, bedłka pochwowata, muchar pochwiasty, mglejarka pochwiasta, podsadka pochwiasta. Gatunek pospolity. Jest grzybem mykoryzowym, wyrastającym od lata do jesieni w różnych typach lasów. W Cieszynie znaleziony w lesie w rejo-

nie wyrobiska cieszynitu przy ul. Majowej. Za jadalny uważany w niektórych krajach.

Muchomor złotawy – *Amanita ceciliae* – Muchomůrka šupinatá 🍄

Gatunek nieczęsty w kraju. Owocniki spotykane od lata do jesieni, we wszystkich typach lasów. Kapelusz oliwkowo-brązowy, z grubymi, szaro-brązowymi łatkami, o prążkowanym brzegu. Grzyb mykoryzowy, preferujący gleby zasadowe i obojętne. W Cieszynie stwierdzony w lesie Szczypie.

Muchomornica winnoczerwona – *Limacella vinosorubescens* 🍄

Dotychczas brak publikowanych informacji o występowaniu tego gatunku w Polsce, aczkolwiek znane są jego stanowiska w Beskidzie Niskim (P. Chachuła – informacje niepublikowane). Owocniki wyrastają od lata do późnej jesieni,

Woskownik zębaty na gałązce dębowej w śródpolnym zadrzewieniu powyżej ul. Gospodarskiej

w lasach liściastych na cieplejszych stanowiskach. W Cieszynie stwierdzony został w rezerwacie „Kopce” (14.09.2014 r.) i w lesie Szczypie (10.08.2014 r.). Gatunek saprotroficzny, wyrastający na martwych szczątkach roślinnych.

Pochwiak okazały – *Volvariella gloiocephala* – Kukmák okazały 🍄

Synonimy: bedłka okazała, bedłka wytworna. Gatunek niezbyt częsty. Wyrasta od maja do października, pojedynczo lub gromadnie przy drogach, w ogrodach, czasem w lasach lipowo-grabowych. W Cieszynie obserwowany w lesie Bielowiec na miejscu składowania drewna przy ul. Harcerskiej. Gatunek wyrastający na martwych szczątkach roślinnych. W niektórych krajach uważany za jadany.

Piórniczkowate (*Pterulaceae*)

Woskownik zębaty – *Radulomyces molaris* – Struhák blanitý 🍄

Grzyb dość rzadki w Polsce. Kolczaste owocniki rozpostarte na martwych gałęziach drzew liściastych, głównie dębów (gatunek saprotroficzny), obserwować można w ciągu całego roku. W Cieszynie znaleziony na terenie rezerwatu „Kopce” i w śródpolnym lasu powyżej ul. Gospodarskiej.

Rozszczepkowate (*Schizophyllaceae*)

Kosmatek uchowaty – *Auriculariopsis ampla* (= *Schizophyllum amplum*) – Mušlovka plstnatá 🍄

Grzyb nieczęsty. Owocniki o średnicy do 2 cm, o gładkim hymenoforze, uszkowate, wewnątrz brązowe, z zewnątrz

Rozszczepka pospolita jest jednym z najczęściej spotykanych grzybów Cieszyna

pokryte białymi kosmkami, wyrastają prawie przez cały rok, w lasach i poza lasami. W Cieszynie obserwowany w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”. Saprotrof – rozwija się na martwych gałęziach drzew i krzewów liściastych.

Rozszczepka pospolita – *Schizophyllum commune* – Klanolístka obecná 🍄

Synonimy: olszówka pospolita, kosmatek, dwójlistek towarzyski. Jeden z najczęstszych grzybów w Polsce. Owocniki wachlarzowate, do 3 cm wielkości, z blaszkami rozdzielającymi się na dwie części (stąd polska nazwa), z zewnątrz pokryte białymi kosmkami, wyrastają przez cały rok na martwych gałęziach i pniach drzew liściastych, w lasach i poza lasami. Pasożyt i saprotrof.

Skupisko owocników łuskiwaka zmiennego w rejonie wyrobiska cieszynitu przy ul. Majowej

Pierścieniakowate (*Strophariaceae*)

Łuskiwak tłustawy – *Pholiota adiposa* – Šupinovka slizká 🍄 (PL-R)

Synonimy: łuskiwak okazały, opieńka sosnowa. Owocniki wyrastają w pęczkach od sierpnia do października, na martwych gałęziach i pniach drzew liściastych (saprotrof), w lasach, parkach i ogrodach. W Cieszynie znaleziony na paklonie w zadrzewieniu na zachód od lasu Strzeblin.

Łuskiwak szafranowoczerwony – *Pholiota astragalina* – Šupinovka kozincová 🍄

Grzyb nieczęsty. Owocniki wyrastają od lipca do października w lasach. W Cieszynie obserwowany w lesie Bielowiec. Gatunek saprotroficzny, wyrastający na martwym drewnie liściastym i iglastym.

Łuskiwak złotawy – *Pholiota aurivella* – Šupinovka zlatozávojná 🍄

Synonimy: łuskiwak złotorunny, łuszcak złotawy. Owocniki wyrastają na martwym drewnie liściastym i iglastym

| Pierścieniak niebieskozielony w rezerwacie „Kopce” | MF

| Pierścieniak uprawny na ugorowanym polu w rejonie ul. Majowej

od kwietnia do października, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”.

Łuskwiak zmienny – *Pholiota mutabilis* (= *Kuehneromyces mutabilis*) – Opeńka měnlivá 🍄

Synonimy: opieńki zmienne, łuszczak zmienny. Grzyb częsty w całym kraju. Owocniki wyrastają w pęczkach na martwym drewnie liściastym i iglastym, od kwietnia do listopada w lasach mieszanych. W Cieszynie znaleziony w lesie w rejonie wyrobiska cieszynitu przy ul. Majowej. Jest grzybem jadalnym, ale ze względu na duże podobieństwo do hełmówki jadowitej (tak silnie trującej, że nawet próby smakowe kawałka owocnika mogą spowodować podtrucie!) nie polecany do spożycia.

Maślanka ceglasta – *Hypholoma lateritium* (= *Psilocybe lateritia*) – Třepeňitka cihlová ☠️

Synonimy: łysiczka ceglasta, bedłki ceglaste, opieńki olszowe gorzkie, maślanka ceglasta, bedłka ceglasta, ostrzępka ceglasta, płomiennica rozpocarta. Grzyb w Polsce pospolity. Owocniki w wiązkach wyrastają od maja do października w lasach mieszanych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie przyrody „Kopce”. Gatunek saprotroficzny, wyrasta na martwym drewnie liściastym, rzadko iglastym.

Maślanka trująca – *Hypholoma fasciculare* (= *Psilocybe fascicularis*) – Třepeňitka svazčítá ☠️

Synonimy: łysiczka trująca, łysiczka wiązkowa, opieńki olszowe żółte, maślanka wiązkowa, ostrzępka wiązkowa, opieńka fałszywa, opieńka trująca, ma-

| Czubniczka cuchnąca w runie leśnym rezerwatu „Kopce”

ślanka jadowita. Grzyb pospolity. Owocniki o blaszkach zielonkawych wyrastają w wiązkach na martwym drewnie liściastym i iglastym, od kwietnia do października w lasach iglastych i mieszanych. W Cieszynie znajdowany w rezerwacie „Kopce” i w lesie Bielowiec.

Pierścieniak niebieskozielony – *Stropharia aeruginosa* (= *Psilocybe aeruginosa*) – Límčovka měděnková

Synonimy: łyczka niebieskozielona, bedłka grynszpanowa, pieczarka zielona, pierścieniak zielony, pierścieniak grynszpanowy. Grzyb pospolity. Owocniki wyrastają pojedynczo, od sierpnia do listopada w lasach iglastych, liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”. Gatunek saprotroficzny, odżywia się martwymi szczątkami roślinnymi.

Pierścieniak uprawny – *Stropharia rugosoannulata* (= *Psilocybe rugosoannulata*) – Límčovka obrovská

Synonimy: łyczka trocinowa, łyczka uprawna. Grzyb nieczęsty. Owocniki z brązowo-czerwonawym kapeluszem rosną od maja do października, na łąkach, pastwiskach i na polach uprawnych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”, w lesie Bielowiec i na polu uprawnym pomiędzy ul. Majową, ul. Katowicką i ul. Łanową. Gatunek saprotroficzny, wyrasta na martwych szczątkach roślinnych. Jest gatunkiem obcego pochodzenia, rozprzestrzeniającym się na terenie Polski od lat 70. XX w.

Gąskowate (*Tricholomataceae*)

Białogrzybówka żywokostowa – *Hemimycena candida* – Helmovka bělostná

Grzyb niezbyt częsty w Polsce. Owocniki

białe, do 2 cm wysokości, wyrastają od czerwca do października na trawnikach, w ogrodach, parkach i lasach. W Cieszynie obserwowany w lesie Bielowiec. Gatunek saprotroficzny, wyrastający na martwych szczątkach roślinnych.

Białokrowiak okazały – *Leucopaxillus giganteus* – Běločehratka hořká

Grzyb nieczęsty. Okazałe, białe owocniki o kapeluszach do 40 cm średnicy, wyrastają latem i jesienią w parkach, lasach i na łąkach, na szczątkach roślinnych (saprotrof). W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Boczniczek pomarańczowy – *Phyllotopsis nidulans* – Hlíva hnězdovitá

Synonimy: bedłka gnieźna, bocznik gnieździsty, bedłka gnieździsta. Owocniki pomarańczowe, o kapeluszach do 3-4 cm średnicy pokrytych drobnymi rzęskami, wyrastają od wiosny do zimy w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony na świerku w lesie Bielowiec (29.03.2015 r.). Gatunek saprotroficzny, rozwijający się na martwym drewnie liściastym i iglastym.

Czubniczka bukowa – *Cystolepiota adalterina* – Bedla podvržená

Grzyb znany w Polsce zaledwie z kilku stanowisk. Owocniki spotyka się jesienią w lasach, parkach i na łąkach. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie przyrody „Kopce” i w lesie Bielowiec. Sa-

protrof – żywi się martwymi szczątkami roślinnymi.

Czubniczka cuchnąca – *Cystolepiota bucknallii* – Bedlička Bucknallova

Synonim: czubajeczka Bucknala. Biało-fioletowe owocniki wyrastają od sierpnia do września w lasach liściastych i mieszanych na podłożu wapiennym. W Cieszynie grzyb obserwowany w rezerwacie przyrody „Kopce” (14.09.2014 r.). Grzyb saprotroficzny, rozwija się na martwych szczątkach roślinnych.

Czubniczka łysawa – *Cystolepiota seminuda* – Bedlička polonahá

Grzyb pospolity. Owocniki białe, drobne 2-3 cm, wyrastają na martwych szczątkach roślinnych od lipca do października, w lasach liściastych, w szczególności w sąsiedztwie olch. W Cieszynie znaleziony w lesie Bielowiec.

Cystolepiota fumosifolia – Bedla żlutocystá

Gatunek znany zaledwie z kilku stanowisk w Polsce. Owocniki (nieco podobne do pospolitej *C. sistrata*, ale większe i z charakterystycznymi butelkowatymi cheilocystydami) wyrastają na martwych szczątkach roślinnych w lasach liściastych i mieszanych na wapiennym podłożu, przez cały rok z wyjątkiem zimy. W Cieszynie stwierdzony w lesie Bielowiec (15.09.2014 r.).

1 MF

2 MF

1 i 2 Gąska bukowa w lasku przy ul. Dzikiej

Cystolepiota moelleri – Bedla Mölleroва

Grzyb podawany zaledwie z kilku stanowisk w Polsce. Owocniki na kapeluszu mają charakterystyczne czerwobrązowe ziarnistości i cheilocystidia zakończone dzióbkami. Saprotrof wyrastający na martwych szczątkach roślinnych, od lipca do listopada, w lasach i parkach na wapiennym podłożu. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce” (14.09.2014 r.).

Gąska bukowa – *Tricholoma ustale* –

Čirůvka osmahlá

Synonim: gąska ogorzala. Grzyb nieczęsty. Owocniki spotyka się od sierpnia do listopada w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w lesie bukowym w rejonie ul. Dzikiej. Grzyb mykoryzowy, współwystępuje w sąsiedztwie korzeni buka pospolitego.

Gąska mydlana – *Tricholoma saponaceum* – Čirůvka mýdlová

Synonim: bedłka popielata. Grzyb w Polsce częsty. Owocniki szare lub szarobrązowe o zapachu mydła, wyrastają od sierpnia do listopada w lasach liściastych i iglastych. W Cieszynie znaleziony w parku Pod Wałką (w rejonie ul. Bolko Kantora). Grzyb mykoryzowy, współwystępuje w sąsiedztwie korzeni jodły lub świerka.

Gąska siarkowa – *Tricholoma sulphureum*

– Čirůvka sírožlutá

Synonim: bedłka siarkowa. Grzyb pospolity. Owocniki w kolorach cytrynowożółtych i o intensywnym siarkowym, nieprzyjemnym, zapachu wyrastają od października do listopada w lasach, parkach i ogrodach. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce” i w lesie bukowym w rejonie ul. Dzikiej. Grzyb mykoryzowy – w symbiozie z drzewami liściastymi.

1 MF

1 i 2 Gąsówka fioletowawa w buczynie w rejonie ul. Dzikiej

Gąska ziemistoblaźkowa – *Tricholoma terreum* ss. lato – Čirůvka zemní

Synonim: gąska ziemista. Grzyb na terenie kraju pospolity. Owocniki w kolorach szarobrązowych i o ziemistym zapachu, rozwijają się od sierpnia do września w lasach mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”. Grzyb mykoryzowy, współwystępuje w sąsiedztwie korzeni sosny.

Gąsówka dwubarwna – *Lepista personata* – Čirůvka dvoubarvá

Synonim: gąska (bedłka) zdradliwa. Grzyb nieczęsty. Owocniki rozwijają się od września do listopada na łąkach, czasem w lasach, parkach i w ogrodach. W Cieszynie znaleziony w zadrzewieniu na zachód od lasu Strzeblin. Gatunek saprotroficzny, żywi się szczątkami roślinnymi.

2 MF

Gąsówka fioletowawa – *Lepista nuda* –

Čirůvka fialová

Synonimy: gąska naga, gąsówka fioletowa. Grzyb pospolity. Owocniki spotyka się od lipca do listopada w lasach liściastych i mieszanych, w parkach, sadach i ogrodach. W Cieszynie posiada kilka stanowisk – występuje m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lesie bukowym w rejonie ul. Dzikiej i w centrum miasta w rejonie ul. Bobreckiej. Gatunek saprotroficzny, wyrasta na martwych szczątkach roślinnych.

Grzybolubka purchawkowata – *Asterophora lycoperdoides* –

Rovetka pýchavkovitá

Synonim: nicniczka purchawkowata. Białe lub białobrązowe owocniki wyrastają od lipca do listopada w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie

| Grzybówka dyskowata w rezerwacie „Kopce”

znaleziony w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową. Gatunek pasożytniczy i saprotroficzny, rozwijający się zazwyczaj na martwych owocnikach innych grzybów z rodzaju gołąbek *Russula*.

Grzybówka cienkotrzonowa – *Mycena speirea* – Helmovka tenkonohá

Grzyb w Polsce częsty. Owocniki wysokie do 2 cm, rozwijają się od maja do listopada w lasach rosnących w dolinach potoków i rzek. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce” i w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”. Saprotrof – rozwija się na korze drzew i na martwym drewnie.

Grzybówka cytrynowoostrowa – *Mycena citrinomarginata* – Helmovka žlutobřitá

Synonim: grzybówka cytrynowoobrzeżona. Grzyb niezby częsty. Owocniki żółte, z cytrynowożółtymi ostrzami blaszek, wyrastają na ściółce iglastej, od czerwca do października w lasach iglastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony w zadrzewieniach na zachód od lasu Strzeblin.

Grzybówka dębowa – *Mycena polyadelphia* – Helmovka mnohobratrá

Grzyb niezby częsty. Owocniki białe, drobne, spotyka się od października do grudnia w lasach liściastych. W Cieszynie znaleziony w zadrzewieniach na zachód od lasu Strzeblin. Jest to saprotrof wyrastający na opadłych liściach dębu, olchy i grabu.

Grzybówka dyskowata – *Mycena stylobates* – Helmovka deskovitá

Grzyb w Polsce pospolity. Owocniki białe i drobne, rozwijają się na opadłych liściach, gałązkach i innych szczątkach roślinnych w ściółce. W miejscu przyrastania do podłoża wytwarzają rozszerzoną podstawę trzonu w formie dysku. Wyrastają od maja do października w lasach mieszanych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Grzybówka dzwoneczkowata – *Mycena tintinnabulum* – Helmovka pařezová

Grzyb pospolity. Spotykany od kwietnia do grudnia, w lasach mieszanych. Jest saprotrofem, rozwija się na martwym drewnie drzew liściastych. W Cieszynie stwierdzony

| Grzybówka elastyczna w ściółce lasu Szczypie | MF

Grzybówka niebieskoszara na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach”

dzony na Mnisztwie, nad Boguniówką i w rejonie ul. Barteczka, na wierzbie i na konarach leszczyny.

Grzybówka elastyczna – *Mycena vitilis* – Helmovka měnlivá

Grzyb pospolity. Owocniki wyrastają od maja do października w lasach liściastych, czasami także w iglastych. W Cieszynie stwierdzony w lesie Szczypie. Jest saprotrofem, rozwija się na martwym drewnie, a także na leżących liściach i szczątkach roślinnych ściółki.

Grzybówka fioletowawa – *Mycena pura* – Helmovka ředkvičková

Synonimy: bedłka liliowa, grzybówka czysta. Grzyb w kraju pospolity. Owocniki fioletowe, biało fioletowe, rozwijają się od maja do listopada, na szczątkach

roślinnych w ściółce lasów mieszanych i iglastych. W Cieszynie znaleziony w lesie Bielowiec. Owocniki mają smak i zapach rzodkiewki, co może zmylić amatora ciekawostek kulinarnych, gdyż jest to grzyb trujący.

Grzybówka gołębia – *Mycena pelianthina* – Helmovka zoubkatá

Synonim: bedłka ząbkowana. Owocniki fioletowe z ciemnofioletowymi ostrzami blaszek, rosną od maja do października w lasach liściastych, w szczególności w sąsiedztwie buków. W Cieszynie stwierdzony w lesie Bielowiec. Jest saprotrofem, rozwija się na szczątkach roślinnych ściółki. Podobnie jak u grzybówki fioletowawej, owocniki mają smak i zapach rzodkiewki, jednak jest to grzyb trujący.

Grzybówka hełmiasta – *Mycena galericulata* – Helmovka tuhonohá

Synonimy: bedłka hełmiasta, bedłka kołpakowata, grzybokarlik pospolity. Grzyb pospolity. Wyrasta od kwietnia do października w lasach mieszanych, w parkach i ogrodach. W Cieszynie znajdowany w zadrzewieniach na zachód od lasu Strzeblin. Saprotrof – do rozwoju potrzebuje martwego drewna lub innych szczątków roślinnych w ściółce leśnej.

Grzybówka krwista – *Mycena haematopus* – Helmovka krvonohá

Grzyb pospolity. Owocniki winnofioletowe, z wydzielającym się po uszkodzeniu sokiem krwistego koloru, spotyka się od czerwca do września, w lasach i parkach na martwym drewnie i szczątkach roślinnych w ściółce. W Cieszynie zaobserwowany w rezerwacie „Kopce”.

Grzybówka modrooliwkowa – *Mycena amicta* – Helmovka modravá

Grzyb nieczęsty. Białoniebieskie owocniki pokryte drobnymi kosmkami, wyrastają od czerwca do listopada w lasach mieszanych. W Cieszynie znaleziony w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową. Saprotrof – żywi się martwym drewnem i innymi szczątkami roślinnymi ściółki.

Grzybówka niebieskoszara – *Mycena pseudocorticola* – Helmovka koromilná

Synonimy: bedłka korowa, grzybówka nibykorowa. Owocniki niebiesko-szarawe, drobne, wyrastają od sierpnia do października, czasami również wiosną, w lasach i zadrzewieniach nadrzecznych. W Cieszynie obserwowany w kilku lokalizacjach – m.in. na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach”, w zadrzewieniach oraz w obrębie alei jesionowej na zachód od lasu Strzeblin, a także w pobliżu ul. Rolnej. Jest saprotrofem, rozwija się na korze drzew liściastych, w szczególności na korze wierzb.

Grzybówka nitkowatotrzonowa – *Mycena filipes* – Helmovka nitonohá

Synonim: grzybówka nitkowata. Grzyb pospolity. Wyrasta od maja do grudnia w lasach, na martwych szczątkach roślinnych (jest saprotrofem). W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”.

Grzybówka oprószona – *Mycena corynephora* – Helmovka vločkatá

Grzyb nie podawany do tej pory z terenu Polski. Owocniki białe, delikatnie biało oprószone, na blaszkach mają rozdęte cystydy z palczastymi wyrostkami i kosmki na trzonku (kaulocystydy) rozszerzone na końcach. Rozwijają się jesienią w lasach, parkach i zadrzewieniach, na korze drzew liściastych m.in. klonów polnych i jesionów (saprotrof). W Cie-

| Grzybówka szafranowa w rezerwacie „Kopce”

szynie obserwowany w lesie Bielowiec i w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej (15.09.2014 r.).

Grzybówka oszroniona – *Mycena atroalba* (PL-R) (P)

Owocniki spotyka się od czerwca do listopada w lasach iglastych i mieszanych, na martwym drewnie drzew iglastych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Grzybówka rdzawoplamista – *Mycena zephyrus* – **Helmovka zefýrová** (P)

Synonim: grzybówka zefirowa. Grzyb pospolity na terenie kraju. Spotyka się go od sierpnia do listopada, w lasach iglastych i mieszanych, czasami także w liściastych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”. Saprotrof żywią-

cy się martwymi szczątkami roślinnymi ściółki.

Grzybówka różowa – *Mycena rosea* – **Helmovka narůžovělá** (P)

Synonim: grzybówka czysta forma różowa. Grzyb niezbyt częsty. Różowe lub różowofioletowawe owocniki rozwijają się na martwych szczątkach roślinnych ściółki od maja do listopada, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”.

Grzybówka szafranowa – *Mycena crocata* – **Helmovka šafránová** (PL-R) (P)

Grzyb niezbyt często spotykany w Polsce. Owocniki kapeluszowe z wydzielającym się po uszkodzeniu sokiem koloru pomarańczowego, wyrastają od czerwca do listopada, czasami również wiosną w starodrzewiach bukowych i bukowo-jodłowych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce” na martwych szczątkach roślinnych ściółki (saprotrof).

Grzybówka szpilkowa – *Mycena acicula* – **Helmovka jehličková** (P)

Grzyb pospolity. Spotykany od kwietnia do października w wilgotnych lasach liściastych. W Cieszynie znaleziony w kilku enklawach leśnych w dolinie Olzy, a także w rezerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem i żywi się martwymi szczątkami roślinnymi ściółki.

| Grzybówka szpilkowa w łęgu nad olzą w Markłowicach

Grzybówka trawiasta – *Mycena aetites* – **Helmovka ovcná** (P)

Grzyb w Polsce pospolity. Rozwija się w ściółce na martwych szczątkach ro-

ślinnych od maja do listopada, w lasach liściastych i iglastych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie przyrody „Kopce”.

Grzybówka żółtobiała – *Mycena flavoalba* – Helmówka żłutobílá (🚫)

Grzyb pospolity. Owocniki spotyka się w lasach liściastych i iglastych, od czerwca do stycznia, w ściółce (saprotrof). W Cieszynie znaleziony w lesie Bielowiec.

Kępkowiec ziemistomączysty – *Lyophyllum paeochroum* – Líha nečistá (🚫)

Grzyb obserwowany na kilku stanowiskach w Polsce. Owocniki wyrastają od czerwca do października, w lasach iglastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem, rozwija się na martwym drewnie.

Lejkówka jadowita – *Clitocybe dealbata* – Strmělka odbarvená (🚫)

Synonimy: głąbik odbielony, lejkówka odbielona, lejkówka strumykowa. Kapeluszkowe owocniki lejkwate i białawe, jakby oblane lukrem, rozwijają się na martwych szczątkach roślinnych na łąkach i pastwiskach, od sierpnia do grudnia. W Cieszynie znaleziony na łąkach na zachód od lasu Strzeblin.

| Kępkowiec ziemistomączysty w rezerwacie „Kopce”

Lejkówka szarawa – *Clitocybe nebularis* – Strmělka mlženka (🌿)

Synonimy: bedłka dymowa, bedłka mgława, lejkówka (bedłka) mglista, gąsówka mglista. Grzyb pospolity. Wyrasta od lipca do grudnia, w ściółce lasów mieszanych. W Cieszynie obserwowany w lesie bukowym w rejonie ul. Dziekiej. Saprotrof – odżywia się martwymi szczątkami roślinnymi.

Lejkówka żółtobrązowa – *Clitocybe gibba* – Strmělka nálevkovitá (🌿)

Synonimy: bedłka pępiastokielichowa, lejek, bedłka lejkwata, lejkówka lejkwata, głąbik lejkwaty. Grzyb pospolity na terenie kraju. Wyrasta od czerwca do listopada na martwych szczątkach roślinnych, w ściółce w lasach mieszanych. W Cieszynie znaleziony w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową.

Lejkownica nadrzewna – *Ossicaulis lignatilis* – Strmělka dřevní (🌿)

Synonim: bedłka drzewna. Owocniki spotykane od sierpnia do listopada, w lasach liściastych, parkach, alejach i ogrodach. W Cieszynie stwierdzony w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej, na próchniejącym pniu dębowym – jest saprotrofem, do rozwoju niezbędne jest martwe drewno.

Łycznik ochrowy – *Panellus stypticus* – Pařezník obecny (🚫)

Synonimy: bedłka ściągająca, bocznotrzoniec skupiony, łyczak ściągający,

łycznik trzonkowy. Wyrasta od maja do grudnia na martwym drewnie, w lasach, parkach i ogrodach. W Cieszynie obserwowany na gałęziach leszczyny na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach”. Interesujące jest to, że nieróżniące się genetycznie i morfologicznie osobniki tego gatunku występujące w Ameryce Północnej posiadają zdolności bioluminescencyjne – świecą w ciemności.

Łysostopek cierpki – *Gymnopus peronatus* – Penízovka hřebíkatá (🚫)

Synonimy: twardzioszek siodełkowaty, pieniążek pałacy. Grzyb pospolity na terenie Polski. Owocniki rozwijają się na opadłych liściach i szczątkach roślinnych ściółki od maja do listopada, w lasach mieszanych i parkach. W Cieszynie znaleziony w lesie Szczypie.

Łysostopek pozrastany – *Gymnopus confluens* – Penízovka splývavá (🚫)

Synonimy: pieniążek zlewający się, bedłka zlewająca się, pieniążek pozrastany. Grzyb pospolity, wyrastający w kępkach, o połączonych u nasady trzonach sąsiadujących owocników. Spotykany od czerwca do listopada w ściółce leśnej, na liściach i innych szczątkach roślinnych. W Cieszynie obserwowany m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lesie Szczypie i w lesie Bielowiec.

| Łysostopek pozrastany w lesie Szczypie

Mokronózka bukowa – *Hydropus subalpinus* – Ronivka podhorská (🌿)

Synonim: mokrostopek bukowy. Owocniki rozwijają się od kwietnia do sierpnia w lasach liściastych, na glebach zasadowych lub wapiennych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”. Saprotrof – odżywia się martwym drewnem liściastym, np. wyrasta na patykach w ściółce.

Monetnica maślana – *Rhodocollybia butyracea* – Penízovka kuželovitá (🌿)

Synonimy: pieniążek maślany, bedłka maślana. Grzyb pospolity. Wyrasta od lipca do grudnia na martwych szczątkach roślinnych ściółki, w lasach mieszanych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”.

Odgietka czarniawa – *Resupinatus trichotis* – Hlívečník štětinatý

Grzyb niezbyt częsty w kraju. Owocniki bocznie przyrośnięte do kory i martwego drewna drzew liściastych, wyrastają od czerwca do września w lasach liściastych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Osiękla kępkowa – *Merismodes fasciculatus* – Čišovec svazčítý

Grzyb znany z nielicznych stanowisk. Drobne, kubeczkowate owocniki o średnicy do 2 mm, brązowe, wyrastają w skupieniach na drewnie drzew liściastych (saprotrof) przez cały rok, w lasach i parkach. W Cieszynie stwierdzony na terenie użytku ekologicznego „łęgu nad Puńcówką”, na czeremsze.

Osiękla nierówna – *Merismodes anomala* (*anomala*) (= *Cyphellopsis anomala*) – Čišovec nahloučený

Grzyb częsty w Polsce. Owocniki miseczkowate i drobne (o średnicy do 3 mm), brązowe, wyrastają w skupieniach na drewnie drzew liściastych, przez cały rok w lasach i parkach. W Cieszynie odnotowany w rezerwacie „Kopce” i w lesie Bielowiec.

Pieniążek żółtobulwkowy – *Collybia cookei* – Penízovka Cookeova

Grzyb częsty. Spotykany od września do listopada w lasach, na martwych owocnikach innych grzybów (saprotrof). W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie

przyrody „Kopce”, na owocnikach grzybów z rodzaju gołąbek *Russula*.

Puchareczka szarobrząza – *Stigmatomma urceolata* (= *Resupinatus urceolatus*) – Hlívečník pohárkovitý

Grzyb nieczęsty. Owocniki kubkowatego kształtu, rozwijają się od kwietnia do lipca i od września do maja, w lasach liściastych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”. Saprotrof – rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Rycerzyk czerwonożłoty – *Tricholomopsis rutilans* – Šafránka červenožlutá

Synonimy: złotawka, bocznik czerwonożłoty, bedłka czerwonożłota, brzegowłosek czerwonożłoty. Grzyb w Polsce pospolity. Owocniki spotyka się od maja do listopada, w lasach mieszanych i iglastych, gdzie wyrastają na drewnie drzew iglastych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce”.

Rzęsostopek żdźbłowy – *Crinipellis scabellae* – Vlasokožka drsná

Grzyb częsty. Jest saprotrofem – wyrastające na źdźbłach traw owocniki spotkać można na łąkach i pastwiskach od czerwca do października. W Cieszynie znajdowany na łąkach kośnych w Chmielniku oraz na pastwiskach w rejonie ul. Rolnej.

Spinka pomarańczowa – *Rickenella fibula* – Kalichovka oranžová

Synonimy: pępkowiec żółtawy, ric-

Rycerzyk czerwonożłoty w rezerwacie „Kopce”

kenella spinkowata. Grzyb pospolity. Spotykany od maja do października w lasach mieszanych, gdzie wyrasta na drewnie drzew liściastych, a czasem na ziemi wśród mchów. W Cieszynie odnotowany w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową.

Wilgotnica kwaskowata – *Hygrocybe nitrata* – Voskovka ledková

Synonim: wodnicha kwaskowata. Owocniki wyrastają od sierpnia do października, na łąkach i pastwiskach. W Cieszynie znaleziony na łąkach na zachód od lasu Strzeblin (3.10.2014 r.). Żyje w mykoryzie z korzeniami roślin zielnych.

Wilgotnica łąkowa odm. jasna – *Hygrocybe pratensis* var. *pallida* (= *Camarophyl-*

Rzęsostopek żdźbłowy na łące w Chmielniku

lus pratensis) – Voskovka luční Berkeleyova

Synonim: kopułek łąkowy. Spotykany od sierpnia do listopada na łąkach i pastwiskach, gdzie prowadzi mykoryzę z korzeniami roślin zielnych. W Cieszynie stwierdzony na łąkach na wschód od ul. Zamarskiej.

Wilgotnica łąkowa odm. typowa – *Hygrocybe pratensis* var. *pratensis* (= *Camarophyllus pratensis*) – Voskovka luční

Synonim: kopułek łąkowy. Owocniki wyrastają od sierpnia do listopada, na łąkach i pastwiskach. W Cieszynie znaleziony na pastwisku przy ul. Łanowej. Grzyb mykoryzowy – w symbiozie z korzeniami roślin zielnych.

Wielobarwna wilgotnica papuzia występuje na łąkach w Chmielniku

Wilgotnica papuzia – *Hygrocybe psittacina* (= *Cliophorus psittacinus*) – Voskovka papouščí (PL-R) (🚫)

Synonim: wilgotnica żywobarwna. Żółto-zielone owocniki spotyka się od czerwca do listopada na łąkach i pastwiskach, gdzie żyje w mykoryzie z roślinami zielnymi. W Cieszynie obserwowany na łąkach na zachód od lasu Strzeblin.

Wilgotnica śnieżna – *Hygrocybe virginea* (= *Camarophyllus virgineus*) – Voskovka panenská (🌱)

Synonimy: kopułek śnieżny, bedłka pannieńska, bedłka śnieżna, wodnica śnieżna, kopułek okazały, kopułek promienisty. Grzyb częsty. Wyrasta od czerwca do listopada na łąkach i pastwiskach. W Cieszynie stwierdzony na łąkach na zachód od lasu Strzeblin. Gatunek mykoryzowy – współżyje z korzeniami roślin zielnych.

Wilgotnica stożkowata

Wilgotnica stożkowata – *Hygrocybe conica* – Voskovka kuželovitá (🚫)
Synonimy: bedłka koniczna, wilgotnica wysmukła, wilgotnica zastrzona. Grzyb pospolity w Polsce. Owocniki spotykane od maja do listopada, na łąkach i pastwiskach; żyje w mykoryzie z roślinami zielnymi. W Cieszynie odnotowany na pastwisku w rejonie ul. Rolnej.

Wilgotnica wypukła – *Hygrocybe quieta* – Voskovka klidná (PL-R) (🚫)

Wyrasta od września do listopada na łąkach i pastwiskach. W Cieszynie znaleziony na łąkach na zachód od lasu Strzeblin. Prowadzi mykoryzę z korzeniami roślin zielnych.

Wilgotnica żółtknąca – *Hygrocybe chlorophana* – Voskovka citronová (PL-R) (🌱)

Synonim: wilgotnica lepka. Owocniki wyrastają od września do października na łąkach i pastwiskach (grzyb mykoryzowy, żyjący w symbiozie z korzeniami roślin zielnych). W Cieszynie znajdujący na łąkach rozciągających się w kierunku południowo-zachodnim od lasu Strzeblin, a także na pastwisku w rejonie ul. Rolnej.

Wilgotnica żółtknąca nadaje jesiennego kolorytu łąkom w Cieszynie-Chmielniku

Wilgotnica żółtostopa – *Hygrocybe flavipes* (= *Cupophyllus flavipes*) – Voskovka žlutonohá (🚫)

Grzyb niepodawany do tej pory z terenu Polski. Owocniki z brązowo-szarym kapeluszem, blaszkach i trzonku białym oraz żółtawej podstawie nóżki, rozwijają się na łąkach i pastwiskach, od lipca do października. Grzyb ten, podobnie jak wszystkie wilgotnice, wymaga łąki użytkowanej ekstensywnie i nienawożonej. W Cieszynie znaleziony 15.09.2014 r. na spasanym miedzy w rejonie ul. Łanowej. Żyje w mykoryzie z korzeniami roślin zielnych.

Wodnica biała – *Hygrophorus eburneus* – Šťavnatka slonovinová (🌱)

Synonimy: bedłka biała, bedłka słonowokostna, ślimak biały. Grzyb niezbyt częsty. Wyrasta od lipca do grudnia, w lasach mieszanych, w których prowadzi mykoryzę z korzeniami jodły, świerka lub buka. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce” i w lesie w rejonie wyrobiska cieszynitu przy ul. Majowej.

Wilgotnica żółtostopa (*Hygrocybe flavipes*)

Wodnica modrzewiowa – *Hygrophorus lucorum* – Šťavnatka modřínová (PL-R) (🌱)

Owocniki spotyka się od września do października, w lasach mieszanych – grzyb mykoryzowy, w symbiozie z korzeniami modrzewia. W Cieszynie znajdowany w lesie Strzeblin.

Wodnica złocista – *Hygrophorus chrysodon* – Šťavnatka žlutolupenná (🌱)

Grzyb niezbyt częsty. Białe owocniki ze złotawym obrzeżeniem kapelusza, rozwijają się w mykoryzie z korzeniami buka od września do października, w lasach mieszanych. W Cieszynie znajdujący w rezerwacie „Kopce” i w lesie Strzeblin.

Porotrzęsak szarawy w zadrzewieniu łęgowym nad Puńcówką

Uszakowate (*Auriculariaceae*)

Porotrzęsak szarawy – *Aporpium canescens* – Pórovka šedá

Grzyb bardzo rzadki, znany zaledwie z kilku stanowisk w Polsce. Owocniki można spotkać przez cały rok, w lasach o charakterze pierwotnym. W Cieszynie znaleziony na terenie użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”. Jest saprotrofem – do rozwoju potrzebuje drewna drzew liściastych.

Uszak bżowy – *Auricularia auricula-judae* – Boltcovitka ucho Jidášovo

Synonimy: grzyb bżowy, judaszowe uszy, uszak judaszowy, ucho judaszowe, ucho bżowe. Grzyb pospolity w całym kraju. Charakterystycznego kształtu owocniki, przypominające małżowiny uszne, obserwować można przez cały rok, w lasach, parkach, ogrodach i sa-

dach na drewnie drzew liściastych, głównie na czarnym bzie (saprotrof i słaby pasożyt). W Cieszynie odnotowany w wielu miejscach. Jego bliski krewny – uszak gęstowłosy jest ceniony w kuchni azjatyckiej, gdzie znany jest jako grzyb „mun”.

Borowikowate (*Boletaceae*)

Borowik ceglastopory – *Boletus luridiformis* var. *luridiformis* – Hřib kovář

Synonimy: grzyb wilczy, czerwonończka, pociec, gniewus. Grzyb częsty. Owocniki spotykane od maja do października w lasach liściastych i iglastych, w których żyje w mykoryzie z korzeniami drzew. W Cieszynie obserwowany w lesie bukowym w rejonie ul. Dzikiej. Grzyb ten można łatwo rozpoznać po powierzchni trzonka, na którym nie ma siateczki, są za to drobne, czerwone zia-

| 1 Uszak bżowy o oryginalnych kształtach można spotkać nawet w ściśłym centrum Cieszyna | 2 Borowik ceglastopory w lesie bukowym w rejonie ul. Dzikiej | 3 Koźlarz grabowy w runie leśnym rezerwatu „Kopce”

renka. Jadalny, ale dopiero po obróbce termicznej (gotowanie, smażenie). Substancje szkodliwe występujące u borowików, powodują niebieszczenie pod wpływem kontaktu z powietrzem, na przykład po uszkodzeniu lub przekrojeniu owocnika.

Borowik klinowotrzonowy – *Boletus pulverulentus* – Hřib modračka (PL-R) (M)
Synonimy: borowik omglony, borowik wrażliwy, borowik siniejący, podgrzybek omglony, borowik czerniejący. Wyrasta od czerwca do października w lasach liściastych, iglastych i mieszanych – grzyb mykoryzowy (w symbiozie z korzeniami drzew). W Cieszynie zaobserwowany w lesie przy ul. Dzikiej.

Borowik ponury – *Boletus luridus* – Hřib koloděj (M)
Synonimy: świniak, grzyb ponury, grzyb świniak, podciecz, potecz. Grzyb częsty w Polsce. Owocniki rozwijają się od czerwca do października, w lasach liściastych, iglastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany w zaroślach w rejonie ul. Kościelnej. Prowadzi mykoryzę z korzeniami drzew. Można go pomylić z innymi, kolorowymi borowikami, różni się od nich między innymi granatowobordową warstwą między mięszem kapelusza i hymenoforem. Uwaga – niektórzy autorzy podają, że na surowo trujący!

Koźlarz grabowy – *Leccinum pseudoscabrum* – Kozák habrový (M)
Grzyb pospolity. Spotyka się go od czerwca do września, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony m.in. w rezerwacie „Kopce”. Gatunek mykoryzowy – żyje w symbiozie z korzeniami drzew liściastych, w szczególności grabów i leszczyn.

Podgrzybek czerwonawy – *Xerocomus rubellus* – Hřib červený (M)
Synonim: podgrzybek wielobarwny. Grzyb niezbyt częsty. Owocniki wyrastają od lipca do października w lasach, parkach i ogrodach. W Cieszynie znajdowany w lasach Wierzbina w Markłowicach i Bielowiec oraz na południe od ul. Pikiety. Prowadzi mykoryzę z korzeniami drzew liściastych.

Podgrzybek zajączek – *Xerocomus subtomentosus* – Hřib plstnatý (M)
Synonimy: huba rzeszotnik, podgrzybek, zajączy grzyb, grzyb cynamonowobrunatny, grzyb zajączy. Grzyb pospolity w całym kraju. Spotykany od czerwca do listopada w lasach, parkach i ogrodach, gdzie żyje w mykoryzie z korzeniami drzew. W Cieszynie obserwowany w lesie Bielowiec.

Podgrzybek złotopory – *Xerocomus pascus* – Hřib žlutomasý (M)
Synonim: podgrzybek złotawy. Grzyb pospolity. Owocniki wyrastają od lipca do listopada w lasach mieszanych

(grzyb mykoryzowy – w symbiozie z drzewami). W Cieszynie znajdowany w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową oraz w lesie Bielowiec.

Klejówkowate (*Gomphidiaceae*)

Klejek czerwonawy – *Chroogomphus rutilus* – Slizák lepkavý (M)
Synonim: klejek lepki. Grzyb pospolity. Wyrasta od lipca do listopada, w lasach iglastych i mieszanych, głównie pod sosnami, z których korzeniami żyje w symbiozie. W Cieszynie zaobserwowany m.in. pod zadrzewieniem sosnowym w rejonie ul. Kościelnej. Smaczny, a po wysuszeniu bądź ugotowaniu owocnik przyjmuje winnoczerwoną barwę.

Czarnobrzuszkowate (*Melanogastraceae*)

Czarnobrzuszek drobnozardnikowy – *Melanogaster broomeanus* – Černoušek pestrý (M)
Grzyb nieczęsty. Podziemne, kulistawe owocniki (brązowe z czarnym wnętrzem – tzw. gębą) wyrastają latem w lasach liściastych i mieszanych, w pobliżu korzeni drzew, z którymi wchodzi w my-

Czarnobrzuszek drobnozardnikowy w lesie bukowym przy ul. Dzikiej

koryzę. Preferuje gleby nawapienne. Wydziela zapach, który w zależności od stopnia dojrzenia przypomina owoce bądź ropę naftową. W Cieszynie znaleziony w lesie bukowym przy ul. Dzikiej.

Podziemkowate (*Octavianiaceae*)

Podziemka gwiazdzistozarodnikowa – *Octaviania asterosperma* – Masovka hvězdovýtřusá (M)
Grzyb niezbyt częsty w Polsce. Owocniki podziemne, po uszkodzeniu ich zewnętrzna warstwa przebarwia się na zielono albo czerwono, a z czasem brunatnieje. Wyrasta latem, w lasach liściastych i mieszanych, w mykoryzie z korzeniami drzew. W Cieszynie stwierdzony w lesie bukowym przy ul. Dzikiej.

Krowiakowate (*Paxillaceae*)

Krowiak olszowy – *Paxillus rubicundulus* – Čehratka olšová (PL-R) (M)
Spotykany od lipca do września, w lasach z olszą szarą lub czarną, z którymi żyje w mykoryzie. W Cieszynie odnotowany w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową.

Podziemka gwiazdzistozarodnikowa w buczynie w rejonie ul. Dzikiej

Krowiak podwinięty – *Paxillus involutus*
– Čechratka podvinutá ☠

Synonim: bydłęca gęba, krowia gęba, krowia warga, krówka, pieczeń, świnka pospolita, tłuszcz, tłustocho, olszówka. Grzyb pospolity w kraju. Owocniki wyrastają od maja do listopada w lasach mieszanych, najczęściej na glebach wilgotnych. W Cieszynie występowanie stwierdzono w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową. Gatunek mykoryzujący z korzeniami drzew. Grzyb trujący, według niektórych autorów surowy trujący, ale w niektórych rejonach Polski uważany za jadalny.

Tęguskórowate (*Sclerodermataceae*)

Tęguskór brodawkowy – *Scleroderma verrucosum* – Pestřec bradavičnatý ☠
Synonim: tęguskór brodawkowy. Grzyb częsty. Wyrasta od sierpnia do listopada w lasach i parkach, gdzie prowadzi mykoryzę z korzeniami drzew. W Cieszynie obserwowany m.in. w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej i w lesie Bielowiec. Grzyb trujący, chociaż według niektórych autorów „tylko” niejadalny.

Maślak zwyczajny w młodniku przy ul. Dzikiej

Tęguskór lamparci – *Scleroderma areolatum* – Pestřec jamkatý ☠

Synonim: tęguskór purchawkowaty. Grzyb w Polsce nieczęsty. Owocniki spotyka się od sierpnia do października w lasach, w szczególności w otoczeniu dębu szypułkowego (żyje w mykoryzie z korzeniami drzew). W Cieszynie odnotowany w rezerwacie „Kopce”, w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”. Grzyb trujący, czasem uznawany za niejadalny.

Maślakowate (*Suillaceae*)

Maślak zwyczajny – *Suillus luteus* – Klouzek obecny 🍄

Synonimy: huba maślak, koźlak, maślak, maślarz, pępek, ślimak, grzyb maślak. Grzyb pospolity na terenie Polski. Spotykany od czerwca do listopada, w lasach iglastych i mieszanych, w których prowadzi mykoryzę z korzeniami sosen. W Cieszynie znaleziony w lesie w rejonie ul. Łanowej.

Maślak ziarnisty – *Suillus granulatus* – Klouzek zrnitý 🍄

Gatunek pospolity. Owocniki wyrastają

Maślak ziarnisty na skarpie powyżej ul. Bobreckiej

od końca maja do początków listopada, w grupach, pod sosnami (grzyb mykoryzowy), w miejscach nasłonecznionych, często na obrzeżach lasów. W Cieszynie obserwowany w licznych skupieniach na skarpie powyżej ul. Bobreckiej.

Maślak szary – *Suillus aeruginascens* (= *S. viscidus*) – Klouzek slizký 🍄

Synonim: maślak lepki. Grzyb częsty. Wyrasta od lipca do października w lasach mieszanych, parkach i ogrodach, w pobliżu modrzewi, z których korzeniami wchodzi w mykoryzę. W Cieszynie znaleziony w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową.

Goździeniowiec piękny na łące w Chmielniku

Pieprznikowate (*Cantharellaceae*)

Lekjowniczek pełnotrzonowy – *Pseudocraterellus undulatus* – Stroček kadeřavý 🍄

Grzyb częsty w Polsce. Owocniki wyrastają od czerwca do października, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie występowania stwierdzono w rezerwacie „Kopce”, w tęguszu w Markłowicach (Wierzbina) i w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową. Prowadzi mykoryzę z korzeniami drzew.

Pieprznik jadalny odmiana ametystowa – *Cantharellus amethysteus* – Liška ametystová K-1 🍄

Owocniki żółte z fioletową powierzchnią kapelusza, wyrastają od czerwca do listopada w lasach. W Cieszynie znale-

ziony w lesie Bielowiec. Żyje w mykoryzie z korzeniami buka.

Goździeńczykowate (*Clavulinaceae*)

Goździeniowiec piękny – *Clavulinopsis laeticolor* – Kyjovečka krásná ☠

Grzyb występujący sporadycznie. Owocniki wyrastają od sierpnia do września na łąkach. W Cieszynie obserwowany na łące w Chmielniku – na zachód od lasu Strzeblin. Saprotrof – odżywia się szczątkami roślinnymi.

Goździeńczyk grzebieniasty – *Clavulina coralloides* – Kuřátečko hřebenité 🍄

Synonimy: płaskosz kolczysty, goździanka koralowata, kozia broda koralowa, goździeniec grzebieniasty, goździeniec koralowy. Grzyb pospolity w całym kra-

ju. Wyrasta od lipca do października w lasach i parkach. W Cieszynie obserwowany m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lasach Wierzbina, Bielowiec i Szczypie. Saprotrof żywiący się szczątkami roślinnymi.

Goździeńczyk pomarszczony – *Clavulina rugosa* – Kuřátečko svraskalé 🍄

Grzyb częsty. Owocniki spotyka się od lipca do listopada w lasach mieszanych, gdzie wyrastają na szczątkach roślinnych (saprotrof). W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Goździeńczyk popielaty – *Clavulina cinerea* – Kuřátečko popelavé 🍄

Synonim: goździeniec popielaty. Grzyb pospolity. Owocniki wyrastają od czerwca do grudnia w lasach i parkach. W Cieszynie stwierdzony w lesie bukowym

w rejonie ul. Dzikiem. Jest saprotrofem, odżywia się szczątkami roślinnymi.

Kolczakowate (*Hydnaceae*)

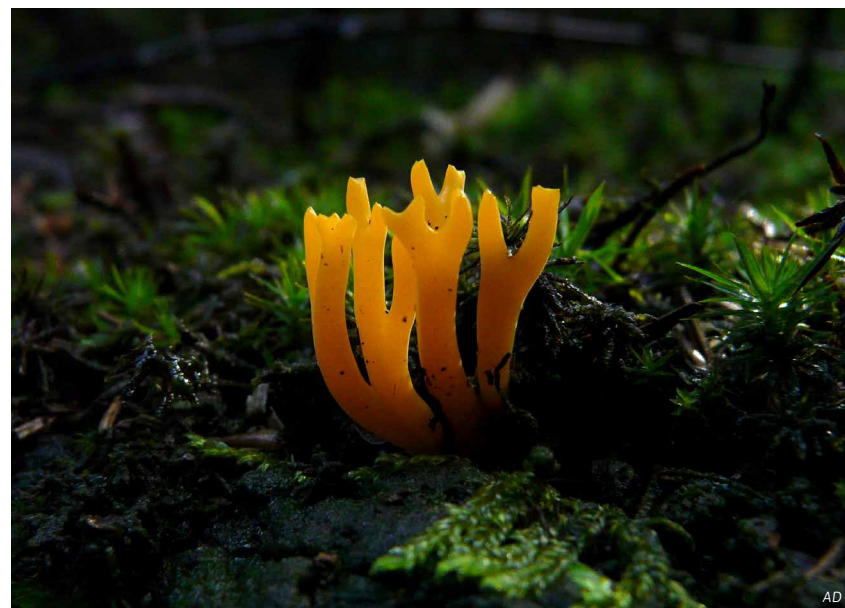
Kolczak obłączasty – *Hydnum repandum* – Lišák zprohýbaný 🍄

Synonimy: kolczak blaszkowaty, sarna zaroślowa, siarna, kolczak obłączysty. Grzyb częsty. Owocniki z kolczastym hymenoforem zbiegającym się na trzonek, wyrastają od lipca do listopada w lasach (gatunek mykoryzujący z korzeniami drzew). W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Łzawnikowate (*Dacrymycetaceae*)

Łzawnik drobnoowocnikowy – *Dacrymyces minor* – Kropilka menší 🍄

Grzyb w kraju częsty. Spotykany przez

| Pięknoróg największy

Błyskoporek szczotkowaty na jesionie w parku Pod Wałką

cały rok, w lasach mieszanych i iglastych, w których wyrasta na martwym drewnie drzew liściastych (saprotrof). W Cieszynie obserwowany w zadrzewieniu nad Boguniówką.

Pięknoróg największy – *Calocera viscosa* – Krásnorůžek lepkavý

Synonimy: pięknoróg lepki, goździeniec lepki. Grzyb pospolity w całym kraju. Owocniki wyrastają od czerwca do listopada na martwym drewnie drzew iglastych (saprotrof), w lasach mieszanych i iglastych. W Cieszynie znaleziony m.in. w lasach: Strzeblin i Bielowiec.

Pięknoróg szydłowaty – *Calocera cornea* – Krásnorůžek rohovitý

Synonimy: goździeniec wiązkowy, goździeniec bruzdowany, pięknoróg rogowaty. Grzyb pospolity. Owocniki spotyka się od maja do listopada w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie znajdujący w rezerwacie „Kopce” i w parku Pod Wałką, na martwym drewnie drzew liściastych (saprotrof).

Czyreń dębowy

Szczecinkowcowate (*Hymenochaetaceae*)

Błyskoporek promienisty – *Inonotus radiatus* – Rezavec lesknavý

Synonimy: huba promienista, żagiew promienista, włóknouszek promienisty. Grzyb pospolity. Owocniki wyrastające na martwym drewnie drzew liściastych, najczęściej na leszczynie i olszy, obserwować można przez cały rok w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony na leszczynach w rezerwacie „Kopce” i w zadrzewieniu nad Boguniówką.

Błyskoporek szczotkowaty – *Inonotus hispidus* – Rezavec štětinatý

Synonimy: włóknouszek szczotkowaty, żagiew szczotkowata. Huba dochodząca do 30 cm średnicy, przyrasta bocznie do powierzchni drzewa. Młode owocniki szczeciniasto owłosione na wierzchniej stronie. Porowaty hymenofor posiada dodatkowe większe otwory (2 mm średnicy), przez które wydostają się krople wodnistej wydzieliny o gorzkim smaku. Wyrasta od sierpnia do października na drewnie drzew liściastych (najczęściej na jesionach, dębach i jabłoniach) w par-

Czyreń ogniowy węgłu nad Olzą w Błogocicach

kach, alejach, ogrodach. W Cieszynie odnotowany na jesionach, w użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką”, w parku Pod Wałką oraz w śródpolnym lesie liściastym powyżej ul. Gospodarskiej.

Czyreń bukowy – *Phellinus nigricans* – Ohňovec černající

Grzyb nieczęsty. Wieloletnie owocniki można znaleźć w lasach liściastych i mieszanych, na bukach i grabach. W Cieszynie obserwowany w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej. Jest pasożytem, który po śmierci drzewa staje się saprotrofem.

Czyreń dębowy – *Phellinus robustus* – Ohňovec statný

Grzyb umiarkowanie częsty w kraju. Owocniki wieloletnie, rosną na starych dębach w lasach liściastych i mieszanych, a także w parkach i alejkach. W Cieszynie znaleziony w śródpolnych laskach ze stałorodrzewiem dębowym, powyżej ul. Gospodarskiej. Jest pasożytem, a po śmierci drzewa saprotrofem.

Czyreń gąbczasty – *Phellinus contiguus* – Ohňovec dotýkavý

Synonimy: huba przylegająca, porak zwarty. Grzyb nieczęsty. Wyrasta od marca do listopada w lasach liściastych. W Cieszynie znaleziony w zadrzewieniu na zachód od lasu Strzeblin, na klonie polnym. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Czyreń jabłoniowo-olszowy – *Phellinus alni* – Ohňovec olšový

Grzyb w kraju nieczęsty. Wieloletnie owocniki rozwijają się na drewnie olch i jabłoni (saprotrof), w lasach łęgowych i sadach. W Cieszynie odnotowany w sadzie w rejonie ul. Barteczka, na jabłoni.

Czyreń ogniowy – *Phellinus igniarius* – Ohňovec obecný

Synonimy: huba twarda, huba ogniowa, huba wierzbowa, żagiew ogniowa. Grzyb na terenie Polski pospolity. Owocniki wieloletnie, wyrastają na drewnie różnych gatunków wierzb w lasach łęgowych, a także na drzewach rosnących samotnie. W Cieszynie obserwowany m.in. na terenach chronionych „Lasek Miejski w Błogocicach” i „Łęg nad Puńcówką”, w lasach Strzeblin i Bielowiec. Początkowo pasożyt, a później saprotrof.

Czyreń rdzawy – *Phellinus ferruginosus* – Ohňovec rezavý

Synonim: korkowiec rdzawy. Owocniki spotkać można od czerwca do sierpnia

Czyreń śliwowy w starym sadzie przy ul. Barteczka

Charakterystyczne skupienie owocników cylindrowca białawego

Napień omszony na korze paklonu w Chmielniku

w lasach liściastych. W Cieszynie znajdowany w rezerwacie „Kopce”, w lesie Strzeblin i w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej. Początkowo pasożyt drzew liściastych, a po ich śmierci saprotrof.

Czyreń rozpostarty – *Phellinus punctatus* – **Ohňovec tečkovaný**

Synonim: czyreń kropkowany. Grzyb pospolity na terenie całej Polski. Owocniki rozwijają się na drewnie drzew liściastych przez cały rok, w lasach mieszanych. W Cieszynie obserwowany w lasach Strzeblin i Bielowiec, na leszczynie i na olszy. Jest pasożytem, a po śmierci drzewa saprotrofem.

Czyreń śliwowy – *Phellinus pomaceus* – **Ohňovec ovocný**

Grzyb pospolity. Wieloletnie owocniki wyrastają na śliwach (w tym na śliwie tarninie), na brzegach lasów, w sadach i ogrodach. Powoduje intensywną białą zgniliznę i zamieranie porażonych drzew. W Cieszynie stwierdzony w większości starych sadów – m.in. w rejonie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową, w rejonie ul. Barteczka, ul. Wisłańskiej, a także na południe od ul. Pikiety. Pasożyt, a po obumarciu żywiciela saprotrof.

Szczeciniak rdzawy – *Hymenochaete rubiginosa* – **Kožovka rezavá**

Synonimy: pleśniak rdzawy, skórník rdzawy, szczecinkowiec rdzawy. Grzyb pospolity, w górach rzadszy. Owocniki obserwować można przez cały rok w la-

sach liściastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”. Saprotrof, który rozwija się na drewnie drzew liściastych, w szczególności na drewnie dębu.

Drewniczkowate (Schizoporaceae)

Cylindrowiec białawy – *Henningsomyces candidus* – **Čišovec trubkovitý**

Grzyb podawany z nielicznych stanowisk na terenie kraju. Białawe owocniki, przypominające drobne rurczki (wysokość 1-1,5 mm, średnica 0,3 mm), tworzą skupienia, które zauważyć można bez używania przyrządów optycznych. Wyrastają przez cały rok, w lasach o charakterze naturalnym, na korze i w drewnie drzew iglastych (saprotrof). W Cieszynie obserwowany w rezerwa-

cie „Kopce”, w przepotokowym zadrzewieniu poniżej ul. Pikiety, a także na terenie użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”.

Nakorownik radełkowaty – *Basidioradulum radula* – **Kornatec okrouhlý**

Synonim: strzępkoskórka kolista. Grzyb częsty. Wyrasta przez cały rok w lasach, parkach i ogrodach. W Cieszynie znajdowany w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową oraz w lesie w rejonie wyrobiska cieszynitu przy ul. Majowej, na trześni. Saprotrof – do rozwoju potrzebuje drewna drzew liściastych i iglastych.

Napień omszony – *Oxyporus populinus* – **Ostropórka topolová**

Synonimy: huba topolowa, huba zrosta,

Gwiazdosz frędzelkowany w rezerwacie „Kopce”

napień topolowy. Grzyb w Polsce nieczęsty. Owocniki spotyka się w lasach liściastych i mieszanych przez cały rok. Grzyb tworzy całoroczne, wielorzędowe skupiska poprzerastanych ze sobą owocników. W Cieszynie notowany na kilku stanowiskach – m.in. w śródpolnym zadrzewieniu na zachód od lasu Strzeblin (na korze klonu polnego) oraz w parku Pod Wałką (w ubytku pnia kasztanowca i na jaworze). Jest pasożytem i saprotrofem drzew liściastych.

Strzępkoząb ostrokolczasty – *Hyphodontia arguta* – Kornatek šídlovitý

Synonim: kolczak ostry. Grzyb nieczęsty. Owocniki rozwijają się na drewnie drzew liściastych (sporadycznie na iglastym) od lata do jesieni, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany na korze wierzb na terenie użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”.

Strzępkoząb wielkopory – *Hyphodontia paradoxa* – Pórnovitka růzopórá

Grzyb pospolity. Spotykany od maja do grudnia w lasach, parkach i ogrodach. W Cieszynie odnotowany w większości lasów i zadrzewień m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lasach Bielowiec i Strzeblin w lesie bukowym w rejonie ul. Dziekiej, na terenie użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”, na drewnie buka, grabu, leszczyny i wierzb. Jest saprotrofem, odżywia się drewnem drzew liściastych.

Strzępkoząb żółtopory – *Hyphodontia flavipora* (= *Schizopora flavipora*) – Pórnovitka drobnopórá

Synonimy: drewniczka drobnopora, drewniczek czyreniowy. Grzyb niezbyt częsty. Owocniki wyrastają przez cały rok w lasach liściastych (głównie lipowo-grabowych). W Cieszynie występowanie potwierdzono w rezerwacie

Chroniona buławka pałeczkowata występuje w rezerwacie „Kopce”

„Kopce” i w lesie Bielowiec, na leżących gałęziach lipy i buka (saprotrof).

Gwiazdoszowate (*Gaeastraceae*)

Gwiazdosz frędzelkowany – *Geastrum fimbriatum* – Hvězdovka brvitá

Synonimy: gwiazda ziemna. Charakterystyczne owocniki wyrastają od maja do listopada, w lasach liściastych, iglastych i mieszanych. Otwierająca się osłona zewnętrzna peka do połowy na trójkątne płaty, odginające się ku dołowi. Osłona wewnętrzna kulistawa, bez trzonka, zakończona frędzlastym ujściem zarodników. Grzyb saprotroficzny. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Gwiazdosz potrójny – *Geastrum triplex* – Hvězdovka trojitá

Owocniki wyrastają od sierpnia do listo-

pada w lasach liściastych i mieszanych, a także w zaroślach i parkach, w miejscach bogatych w szczątki organiczne. Dojrzałe owocniki wyróżniają się obecnością kołnierza szyjkowego otaczającego osłonę wewnętrzną. W Cieszynie znaleziony w dniu 30.08.2014 r. lesie Szczypie oraz w zaroślach pomiędzy ul. Frysztacką a doliną Olzy. Grzyb saprotroficzny.

Strzykacz gwiazdkowaty – *Sphaerobolus stellatus* – Hrachovec hvězdovitý

Grzyb umiarkowanie częsty w Polsce. Owocniki o średnicy 1-3 mm, wyrastają od sierpnia do listopada w lasach, parkach i uprawach leśnych, na drewnie drzew iglastych i liściastych. Pękająca osłona odkrywa pojedynczą kulistawą perydiolę, która w momencie dojrzenia zostaje z dużą siłą odrzucona od owocnika. W Cieszynie grzyb stwierdzony

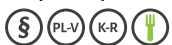

1 i 2 Sromotnik smrodliwy i przekrój przez jego „czarcie jajo”

w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” oraz w zadrzewieniu bukowym w rejonie ul. Dzikiej.

Siatkoblazzkowate (*Gomphaceae*)

Buławka pałeczkowata – *Clavaria delphus pistillaris* – Kyj Herkulův

Synonimy: goździeniec pałkowaty, goździeniec pałka, buławnik pałeczkowaty. Maczugowate owocniki wyrastają od lipca do października, w runie lasów liściastych i mieszanych o charakterze naturalnym, w pobliżu buków, z którymi wchodzi w mykoryzę. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Mądziałk psi w ściółce lasu bukowego przy ul. Dzikiej

Sromotnikowate (*Phallaceae*)

Mądziałk malinowy – *Mutinus ravenelli* – Psivka Ravenelova

Synonim: mądziałk szkarłatny. Grzyb nieczęsty. Jest gatunkiem obcego pochodzenia. Jak wszystkie grzyby z rodziny sromotnikowatych jest rozsiewany przez muchy (entomozoochoria), które wabione nieprzyjemnym dla człowieka zapachem zjadają masę zarodnikową ze śluzem (tzw. glebę), a po strawieniu wydają zarodniki przyczyniając się do rozprzestrzeniania gatunku. Owocniki wyrastają od czerwca do listopada, w lasach i ogrodach na martwych szczątkach roślin (saprotrof). W Cieszynie znaleziony w lesie Bielowiec.

Mądziałk psi – *Mutinus caninus* – Psivka obecna

Synonimy: sromotnik psi, smardzik psi, smardz psi, chwościak psi. Owocniki wyrastają od czerwca do października, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany w lesie bukowym w rejonie ul. Dzikiej. Jest saprotrofem, rozwija się na szczątkach roślinnych, czasem na butwiejącym drewnie.

1 Koralówka sztywna w lesie Bielowiec | 2 Koralówka zielonawa w śródpolnym zadrzewieniu na zachód od lasu Strzeblin

Sromotnik smrodliwy – *Phallus impudicus* – Hadovka smrdutá

Synonimy: sromotnik bezwstydnny, sromotnik śmierdzący, sromotnik wstydlivy, słupek cuchnący, sromotnik. Grzyb pospolity. Owocniki o zapachu padliny

wyrastają od czerwca do listopada, w lasach o charakterze naturalnym i sztucznym. W Cieszynie notowany w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową, w lesie Bielowiec oraz w zadrzewieniu nad Bobrówką na Gułdowach. Saprotrof –

| Kolczasty hymenofor owocnika kolcówki jabłoniowej | MF

| Radłóweczka Eichlera (*Cristinia eichleri*) w rezerwacie „Kopce”

żywi się martwymi szczątkami roślin. Jadalne tylko młode osobniki, w postaci okrągłych kuli, zwanych czarcimi jajami (mają smak rzodkiewki).

Gałęziakowate (*Ramariaceae*)

Koralówka sztywna – *Ramaria stricta* –
Kuřátka přímá

Synonimy: goździeńczyk sztywny, goździeńec wyprężony, goździeńec prosty, gałęziak zbity. Grzyb nieczęsty w Polsce. Rozwija się od sierpnia do listopada w różnego typu lasach, czasami również w parkach. W Cieszynie znaleziony w lesie Bielowiec. Saprotrof, rozkłada drewno drzew liściastych.

Koralówka zielonawa – *Ramaria abietina* –
Kuřátka zelenající

Synonimy: goździeńczyk sosnowy, goździeńec jodłowy. Grzyb nieczęsty.

Owocniki wyrastają od sierpnia do listopada, w lasach głównie iglastych. Z wiekiem, bądź po uszkodzeniu owocniki przebarwiają się na kolor zielonawy. W Cieszynie stwierdzony w śródpolnym zadrzewieniu na zachód od lasu Strzeblin. Grzyb mykoryzujący z korzeniami drzew iglastych.

Błonkowate (*Atheliaceae*)

Radłóweczka Eichlera – *Cristinia eichleri* (= *Cristinia gallica*) – Kornatec galský

Grzyb bardzo rzadki, w Polsce notowany tylko raz, ponad 100 lat temu. Żółtawe owocniki spotkać można od marca do listopada, na obumarłym drewnie drzew liściastych, głównie buka. W Cieszynie odnotowany w rezerwacie „Kopce”. Grzyb saprotroficzny.

Drzewkostrzępka klonowa rozwija się w licznych skupieniach na korze klonów

Powłocznikowate (*Corticaceae*)

Czerwona nitkowatość traw – *Laetisaria fuciformis* – Kornatka trawni
 Grzyb pospolity. Wyrasta na łąkach i trawnikach po dłuższych okresach deszczowych, od lata do jesieni. Jest zwalczany przez ogrodników grzybem pasożytniczym traw. W Cieszynie obserwowany na łące powyżej ul. Gospodarskiej.

Drzewkostrzępka klonowa – *Dendrothele acerina* – Kornatec javorowy
 Synonimy: pleśniak klonowy, płaskosz wapniowaty, powłocznik wapniowaty, powłocznik kredowy. Owocniki występują przez cały rok na korze drzew liściastych, głównie klonów, w lasach liściastych, w parkach i alejkach. Jeden z częściej spotykanych grzybów na tere-

nie Cieszyna, obserwowany w większości zbiorowisk leśnych z udziałem klonu polnego w składzie, którego kora, w przypadku obfitego występowania grzyba, wygląda niczym pokryta warstwą białej farby.

Drzewkostrzępka wąskozarodnikowa – *Dendrothele alliacea* – Kornatec czesnekowy
 Spotykany przez cały rok w lasach liściastych, w parkach i alejkach. W Cieszynie odnotowany na korze wiązu szypułkowego w rejonie ul. Żeromskiego. Saprotrof rozwijający się na korze drzew liściastych, które przy licznych występowaniu grzyba wyglądają niczym pomalowane białą farbą.

1 AD

2 MF

3 MF

| 1 Białoporek brzozowy w lesie Szczypie | 2 Labiryntowaty hymenofor gmatwka dębowego – zespół przyrodniczo-krajobrazowy Lasek Miejski w Błogocicach | 3 Pniarek obrzeżony jest jednym z najczęściej spotykanych grzybów w Cieszynie

Kolcówka jabłoniowa – *Sarcodontia crocea* – Hrotnatka zápašná (PL-R)

Synonim: kolczak jabłoniowy. Żółtawe owocniki ze zwisającymi niczym sople lub organy piszczalkowe kolcami, dochodzącymi do 3 cm długości, wyrastają od kwietnia do grudnia na drewnie jabłoni lub grusz (pasożyt), w sadach i ogrodach. W Cieszynie znaleziony na starych jabłoniach w rejonie ul. Kościelnej, a także w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”.

Powlecza olchowa – *Vuilleminiaalni* – Větvovka olšová

Grzyb nieczęsty. Owocniki rozpostarte na gałęziach spotyka się przez cały rok w olszynkach nadrzecznych i w łęgach. W Cieszynie znaleziony w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej, na gałęziach olszy. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie liściastym.

Powłocznic różowy – *Corticium roseum* – Kornatec růžový

Synonim: nalotek różowy. Grzyb w Polsce nieczęsty. Rozpostarte owocniki wyrastają na drewnie liściastym (pnie, gałęzie) przez cały rok, w łęgach nadrzecznych. W Cieszynie obserwowany w Gułdowach w dolinie potoku Krasna, na korze wierzb (saprotrof).

Pniarkowate (*Fomitopsidaceae*)

Białoporek brzożowy – *Piptoporus betulinus* – Březovník obecný

Synonimy: huba brzożowa, żagiew brzożowa, porek brzożowy. Grzyb bardzo pospolity. Owocniki obserwować można przez cały rok w lasach, parkach i ogrodach. W Cieszynie stwierdzony m.in. w lesie Szczypie i w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową, na brzozie brodawkowatej. Jest pasożytem i saprotrofem, rozwija się na drewnie brzoź.

Drobnoporek modry – *Oligoporus caesius* (= *Postia caesia*) – Bělochoroš modrý

Synonimy: żagiew modra, białak modry. Grzyb pospolity. Spotykany przez cały rok w lasach iglastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony w zadrzewieniu w rejonie ul. Rolnej, na drewnie świerka. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew iglastych.

Powłocznic różowy rozpościera się niczym tapeta na powierzchni kory wierzbowej

Gmatwek dębowy – *Daedalea quercina* – Sítkovec dubový

Synonimy: huba dębową, siatkwiec dębowy, gmatwak dębowy. Grzyb w całym kraju pospolity. Owocniki wyrastają przez cały rok na drewnie dębowym (saprotrof), w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony m.in. w rezerwacie „Kopce” i w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”.

Murszak rdzawy – *Phaeolus schweinitzii* – Hněďák Schweinitzův

Synonimy: huba gąbczasta, żagiew płaskowklęsta, żagiew wklęsta, murszak wklęsty, murszak Schweinitza. Grzyb nieczęsty. Występuje od kwietnia do listopada w lasach, parkach i ogrodach. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce” i w rejonie ul. Garncarskiej, na korzeniach modrzewia. Jest pasożytem i saprotrofem, rozwija się na korzeniach drzew iglastych.

Pniarek obrzeżony – *Fomitopsis pinicola* – Troudnatec pásovaný

Synonimy: huba obrzeżona, huba sosnowa, żagiew sosnowa, huba czerwonoobrzeżna. Grzyb bardzo pospolity. Owocniki o charakterystycznym, kwaśkowanym zapachu, obserwować można przez cały rok, w lasach i parkach. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”. Pasożyt i saprotrof drzew liściastych i iglastych; rozwija się również po śmierci drzewa.

Lakownicowate (*Ganodermataceae*)

Lakownica brązowoczarna – *Ganoderma carnosum* – Lesklokorka jehličnanová (PL-V)

Synonim: huba lśniąca. Owocniki rosną od lipca do listopada, w lasach iglastych i mieszanych. W Cieszynie znajdujący w rezerwacie „Kopce” (u podstawy miodrzewi) oraz w lesie Bielowiec (pniaki świerkowe). Wyrasta u podstawy pni drzew iglastych, jest pasożytem i saprotrofem (rozwija się również po śmierci drzewa).

Lakownica czerwonawa – *Ganoderma pfeifferi* – Lesklokorka Pfeifferova (PL-R)

Synonim: lakownica Pfeiffera. Wyrasta u podstawy drzew liściastych od września do listopada, w parkach, alejkach i lasach liściastych. W Cieszynie znaleziony w wypróchniałym wnętrzu starego dębu szypułkowego w rejonie ul. Piłkiety. Jest pasożytem i saprotrofem, rozwija się również po śmierci drzewa.

Lakownica spłaszczona – *Ganoderma applanatum* – Lesklokorka płoská

Synonimy: huba płaska, wrośniak płaski. Grzyb w Polsce bardzo pospolity. Owocniki obserwowane są przez cały rok w lasach, parkach i ogrodach. W Cieszynie obserwowany w wielu miejscach, m.in. w rezerwacie „Kopce” i w lesie Bielowiec. Jest pasożytem i saprotrofem, rozwija się na drzewach liściastych,

Lakownica żółtawa u podstawy dębu rosnącego w śródpolnym zadrzewieniu na wschód od ul. Gospodarskiej

czasami także na iglastych (również po śmierci drzew).

Lakownica żółtawa – *Ganoderma lucidum* – Lesklokorka lesklá (S) (PL-R) (P)

Synonimy: huba lakierowana, żagiew lśniąca, lakownica lśniąca, wrośniak lśniący, lśniak połyskliwy. Wyrasta od czerwca do października, u podstawy drzew liściastych (zwykle dębów), dla których jest pasożytem i saprotrofem. W Cieszynie znaleziona w śródpolnym lasku liściastym powyżej ul. Gospodarskiej.

Niszczycowate (*Gloeophyllaceae*)

Niszczycza anyżkowa – *Gloeophyllum odoratum* – Anýzovník vonný (P)

Synonimy: huba pachnąca, wrośniak pachnący, anyżak pachnący, niszczyca

pachnąca. Grzyb częsty. Owocniki o zapachu anyżu obserwować można przez cały rok w lasach iglastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce” i w lasach: Bielowiec oraz Strzeblin. Saprotrof rozwijający się na drewnie drzew iglastych.

Niszczycza płotowa – *Gloeophyllum sepiarium* – Trámovka plotní (P)

Synonimy: siatkowiec płotowy, bedłka płotowa, skórzak płotowy, grzyb słupowy. Grzyb bardzo pospolity. Występuje przez cały rok w lasach iglastych i mieszanych, a także na drewnianych elementach ogrodzeń, mostów itp. W Cieszynie odnotowany w rejonie dawnej stancyi harcerskiej przy ul. Harcerskiej oraz na drewnianych ogrodzeniach w rejonie ul. Majowej. Odżywia się drewnem drzew iglastych (saprotrof).

Miękuszowate (*Haplophilaceae*)

Gąbczak piankowy – *Spongipellis spumeus* – Plstnatec pěnový (PL-E) (P)

Owocniki wyrastają na drzewach liściastych od sierpnia do października, w zadrzewieniach i sadach. W Cieszynie obserwowany w zaroślach wierzbowych na obrzeżu starego sadu na Gułdowach (1.01.2015 r.). Pasożyt drzew liściastych.

Szaroporka podpalana – *Bjerkandera adusta* – Šedopórka osmahlá (P)

Synonimy: huba czarniawa, huba podpalona, żagiew podpalona, huba

Woszczyńka purpurowa

oymiona, bjerkandera podpalana. Grzyb bardzo pospolity. Owocniki występują przez cały rok w różnego typu lasach, parkach i ogrodach. W Cieszynie odnotowany w rezerwacie „Kopce” i w północnej części lasu Strzeblin. Jest pasożytem i saprotrofem, rozwija się na drzewach liściastych, rzadko na iglastych (również po śmierci drzew).

Woszczyńka purpurowa – *Ceriporia purpurea* – Pórnatka purpurová (PL-E) (K-R) (P)

Synonimy: porak purpurowy, woszczyńka Bresadoli. Wyrasta od marca do listopada w lasach liściastych, iglastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany w dniu 15.11.2014 r. w zadrzewieniu na zachód od lasu Strzeblin. Jest saprotrofem, rozwija się na butwiejącym drewnie drzew liściastych, rzadziej iglastych.

Woszczyńka różowawa – *Ceriporia excelsa* – Pórnatka nádherná (PL-V) (P)

Synonim: woszczyńka piękna. Rozpostarte owocniki w zmiennych odcieniach różu obserwować można w ciągu całego roku, na drewnie drzew liściastych (saprotrof). W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”.

Strzępkoskórkowate (*Hyphodermataceae*)

Szydłowniczek długozarodnikowy – *Subulicystidium longisporum* – Kornatec dlouhovýtrusý (P)

Grzyb w kraju nieczęsty. Białawe, rozpostarte owocniki wyrastają od maja do września w lasach liściastych i w parkach. W Cieszynie odnotowany na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach”, na

| 1 Woszczyńka różowawa na butwiejącym konarze bukowym w rezerwacie „Kopce” | 2 Jamkówka jabłoniowa rozwijająca się na starej jabłoni przy ul. Kościelnej | 3 Wachlarzowiec olbrzymi u podstawy dorodnego buka w rezerwacie „Kopce”

powalonym pniu lipy. Saprotrof – odżywia się drewnem drzew liściastych.

Wachlarzowcowate (*Meripilaceae*)

Jamkówka jabłoniowa – *Antrodia malicola* – Outkóvka jabloňová (PL-E) (K-R) (F)

Grzyb posiadający nieliczne stanowiska w kraju. Owocniki wyrastają od maja do początku grudnia na drewnie drzew liściastych (saprotrof), w sadach, lasach. W Cieszynie stwierdzony na starych jabłoniach w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” i w rejonie ul. Kościelnej i ul. Pikiety.

Jamkówka różnokształtna – *Antrodia heteromorpha* – Outkóvka různotvará (PL-R) (K-R) (F)

Synonimy: jamkówka biała, podskórnik heteromorficzny, jamkówka biaława, podskórnik biały, podskórnik płożący. Białawe owocniki można obserwować przez cały rok, wyrastają na drewnie drzew liściastych w różnego typu lasach, parkach, sadach i ogrodach. W Cieszynie odnotowany w rezerwacie „Kopce”.

Jamkówka rzędowa – *Antrodia serialis* – Outkóvka řadová (F)

Synonimy: huba rzędowa. Grzyb w Polsce niezbyt częsty. Owocniki całoroczne, wyrastają w lasach iglastych i mieszanych. W Cieszynie znajdowany w rezerwacie „Kopce” i w lesie Bielowiec. Jest

saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew iglastych, sporadycznie również na liściastych.

Różnoporek dwuwarstwowy – *Abortiporus biennis* – Různopórka pletová (PL-E) (F)

Synonim: innoporek dwuwarstwowy. Owocniki o bardzo nietypowym i zmiennym wyglądzie, zazwyczaj wyglądają, jak rosący na krótkim trzonku grzyb typu „huba”. Wyrastają od wiosny do jesieni, w lasach, parkach, alejkach. W Cieszynie obserwowany w rezerwacie „Kopce” (12.10.2013 r.), a także w lasach Bielowiec i Strzeblin (7.09.2014 r.). Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Wachlarzowiec olbrzymi – *Meripilus giganteus* – Vějířovec obrovský (F)

Synonimy: żagiew olbrzymia, flagowiec olbrzymi. Grzyb dość częsty w Polsce. Znacznych rozmiarów rozetowate owocniki (do 0,5 m średnicy), rosną u podstawy starych drzew (pasożytuje na ich korzeniach, po śmierci drzewa staje się saprofitem). Owocniki obserwować można od lata do jesieni, w lasach, parkach i alejkach. W Cieszynie gatunek stwierdzony został u podstawy dębów i buków w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową, w rezerwacie „Lasek Miejskim nad Olzą” i w rezerwacie „Kopce”.

Strocznikowate (*Meruliaceae*)

Chrząstkoskórnik purpurowy – *Chondrostereum purpureum* – Pevník nachový

Synonimy: pleśniak purpurowy, skórnik purpurowy, skórniak purpurowy, ziarnoskórnik purpurowy. Grzyb bardzo rozpowszechniony. Wyrasta przez cały rok w różnego typu lasach. W Cieszynie znajdujemy m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lasach Bielowiec i Strzeblin. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Iglóweczka słodkowonna – *Mycocacia nothofagi* – Hrotnatečka sladkovonná

Grzyb bardzo rzadki, nie podawany w literaturze z terenu Polski. Owocniki o kolczastym bądź zębowatym hymenoforze, mocno przystając do powierzchni obumarłego drewna drzew liściastych. Podstawa hymenoforu posiada barwę ciemnobrązową, zakończenia kolców biało kremowe. Owocniki spotkać można od maja do listopada. Wydzielają intensywny i charakterystyczny zapach, przypominający woń korka od wina. W Cieszynie odnotowany w rezerwacie „Kopce”. Grzyb saprotroficzny.

Iglóweczka kolczasta – *Mycocacia uda* – Hrotnatečka žlutá

Grzyb bardzo rzadko notowany, mimo iż owocniki spotkać można przez cały rok, na obumarłym drewnie drzew liściastych, głównie jesionu i buka. Na

powierzchni rozpostartych owocników, o żółtawej bądź cytrynowo-zielonkawej barwie, wyrastają jaśniejsze, drobne kolce (do 3 mm długości). W Cieszynie odnotowany w rezerwacie „Kopce”. Grzyb saprotroficzny.

Powłóczniczek gładki – *Cylindrobasidium laeve* – Kůrovka hladká

Synonimy: pleśniak gładki, płaskosz gładki, powłócznik gładki, zadrzak okrągły. Grzyb dość często spotykany. Całoroczne owocniki wyrastają na martwym drewnie drzew liściastych (sporadycznie na iglastych), w różnego typu lasach o charakterze naturalnym. W Cieszynie obserwowany m.in. w śródpolnych zadrzewieniach powyżej ul. Gospodarskiej.

Włókniczek skórkowaty – *Byssomerulius corium* – Dřevokaz kožový

Synonimy: stroczek skórkowaty, włókniczek skórkowaty. Grzyb pospolity. Owocniki całoroczne spotyka się w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany w lesie Strzeblin i w zadrzewieniu nad Boguniówką. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Żyłak czerwony – *Phlebia rufa* – Žilnatka proměnlivá

Gatunek spotykany od kwietnia do października w lasach liściastych i mieszanych, a także w parkach. W Cieszynie stwierdzony w zespole przyrod-

| 1 Iglóweczka słodkowonna (*Mycocacia nothofagi*) w rezerwacie „Kopce” | 2. Iglóweczka kolczasta (*Mycocacia uda*) w rezerwacie „Kopce” | 3 Powłóczniczek gładki w rejonie ul. Gospodarskiej

Żylak promienisty jest stosunkowo często obserwowanym grzybem na terenie Cieszyna

nico-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” oraz w lesie Szczypie, na kłodach i gałęziach drewna liściastego, które są niezbędne do jego rozwoju (saprotrof).

Żylak promienisty – *Phlebia radiata* – Żilnatka oranżowa

Synonimy: żylak kosmaty, żylak ukośny. Grzyb pospolity na terenie całego kraju. Owocniki obserwować można przez cały rok w różnego typu lasach i parkach. W Cieszynie obserwowany w wielu lokalizacjach, m.in. w rezerwacie „Kopce”, w rejonie ul. Rolnej, na terenie użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”, w zadrzewieniu nad Boguniówką. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Skórniczek szarobrzązowy na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach”

Żylak trzęsakowaty – *Phlebia tremellosa* – Dřevokaz rosolovitý

Synonimy: stroczek trzęsidłowaty, stroczek trzęśliwy, stroczek kiselcowaty. Grzyb częsty. Wyrasta od sierpnia do grudnia, w różnego typu lasach na drewnie drzew liściastych i iglastych (saprotrof). W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce” i w lesie Szczypie.

Korownicowate (*Phanerochaetaceae*)

Korownica okazała – *Phanerochaete gigantea* – Kornatec obrovský

Synonimy: korownica olbrzymia, powłocznic olbrzymi, osnówka olbrzymia, żylak olbrzymi. Grzyb nieczęsty. Owocniki całoroczne, rozwijają się na drewnie drzew iglastych w lasach iglastych i mieszanych, a także w parkach. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”.

Skórniczek szarobrzązowy – *Porostereum spadiceum* – Pevník kaštanový

Synonim: skórnik cisawy. Owocniki spotkać można w ciągu całego roku, na obumarłym drewnie drzew liściastych,

Gęstoporek cynobrowy w Krasnej

głównie buka i dębu. W Cieszynie odnotowany w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”. Grzyb saprotroficzny.

Żagwiowate (*Polyporaceae*)

Białak czerniejący – *Tyromyces fissilis* – Bělochoroš jabloňový

Synonimy: białak niemity, huba biała. Owocniki obserwuje się od lipca do listopada w lasach, parkach, ogrodach, alejkach. W Cieszynie znaleziony na Cułdowach, na pniu wierzby w zaroślach na obrzeżu starego sadu. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Gęstoporek cynobrowy – *Pycnoporus cinnabarinus* – Outkovka rumělková

Synonimy: huba cynobrowa, wrośniak cynobrowy, żagiew cynobrowa. Całoroczne owocniki wyrastają na martwym drewnie drzew liściastych, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany na terenie dawnej piaszkowni w Krasnej.

Gmatwica chropowata w rezerwacie „Kopce”

Gmatkówka szarawa – *Cerrena unicolor* – Outkovka jednobarvá

Synonimy: siatkowiec jednobarwny, gmatwek jednobarwny, cerena jednobarwna. Owocniki całoroczne, wystają w lasach liściastych i mieszanych, w parkach, na cmentarzach. W Cieszynie odnotowany w rezerwacie „Kopce” i w zadrzewieniu nad Boguniówką, na rozkładających się pniach – jest saprotrofem, żywi się martwym drewnem drzew liściastych.

Gmatwica chropowata – *Daedaleopsis confragosa* – Sítkovec načervenalý

Synonimy: siatkowiec czerwony, gmatkowiec drzewiasty. Grzyb bardzo pospolity w Polsce. Owocniki przez cały rok wyrastają w różnego typu lasach. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”, w lasach Strzeblin i Bielowiec. Jest saprotrofem i pasożytem - rozwija się na drewnie drzew liściastych, sporadycznie na iglastych.

Hubiak pospolity – *Fomes fomentarius* – Troudnatec kopytovitý

Synonimy: huba żagwiowa, huba buko-

Hubiak pospolity rozwijający się na zamierającym buku w lesie Szczypie

wa, huba prawdziwa, huba pospolita, żagiew pospolita, czyr hubkowy. Grzyb bardzo pospolity. Wieloletnie, kopytowe owocniki rozwijają się na drewnie drzew liściastych, sporadycznie na iglastych, w różnego typu lasach, parkach, alejkach. Obserwowany we wszystkich kompleksach leśnych na terenie Cieszyna. W przeszłości wykorzystywany był w charakterze „hubki do krzesania ognia”, a jego chłonny miąższ używano do opatrywania ran i hamowania upływu krwi. Grzyb pasożytniczy, powodujący białą zgniliznę drewna.

Jamczatka wielkopora – *Datronia mollis* – Outkovka měkká

Synonimy: jamczatka gmatwopora, jamczatka miękka. Grzyb częsty. Owocniki całoroczne spotyka się w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie

Wrośniak anyżkowy na wierzbie nad potokiem Bielowiec

obserwowany w większości zbiorowisk leśnych i zadrzewień – m.in. w rezerwacie „Kopce” oraz w użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką”. Saprofrof – do rozwoju niezbędne drewno drzew liściastych.

Niszczyk iglastodrzewny – *Trichaptum abietinum* – Bránovitec jedlový

Synonimy: huba fioletowa, niszczyk jodłowy. Grzyb bardzo pospolity. Rozwija się od stycznia do listopada w lasach iglastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony m.in. w rezerwacie „Kopce” i w zadrzewieniu otaczającym obiekty pompowni Wodociągów Ziemi Cieszyńskiej w rejonie ul. Zamarskiej. Jest saprotofem, rozwija się na drewnie drzew iglastych.

Włochatka ciemna w parku Pod Wałką

Szkieletnica biaława – *Skeletocutis nivea* – Kostrovka polokloboukatá

Synonim: białak półkonsolkowaty. Grzyb częsty. Wyrasta od kwietnia do października w różnego typu lasach. Na terenie gminy Cieszyn notowany w większości zbiorowisk leśnych i zadrzewień – m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową. Rozwija się na drewnie drzew liściastych, sporadycznie również na iglastych – jest saprotofem.

Włochatka ciemna – *Coriolopsis gallica* – Outkovka francouzská

Synonim: brunatka włochata. Całoroczne owocniki wyrastają na drewnie drzew liściastych (saprofrof), w lasach liściastych i mieszanych, w parkach, na cmentarzach i w alejkach drzew. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”, w parku Pod Wałką i w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” (15.09.2014 r.), na jesionach i bukach.

Wrośniak garbaty często posiada zielonkawe zabarwienie wierzchniej części owocnika, spowodowane rozwojem glonów

Włochatka jasna – *Coriolopsis trogii* – Outkovka Trogoва

Synonim: brunatka Trogiusza. Grzyb w Polsce nieczęsty. Owocniki całoroczne spotyka się w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony na wierzbach w zaroślach nad potokiem na południe od ul. Pikiety oraz w zaroślach nad bezimiennym lewobrzeżnym dopływem potoku Krasna. Jest saprotofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Wrośniak anyżkowy – *Trametes suaveolens* – Outkovka vonná

Synonimy: huba wonna, żagiew wonna, wrośniak pachnący, huba wierzbowa, huba przyjemna. Grzyb częsty w Polsce. Całoroczne owocniki o intensywnym zapachu anyżu, wyrastają na drewnie drzew liściastych w lasach, parkach, ogrodach, cmentarzach. W Cieszynie spotykany na starych wierzbach – m.in. nad potokiem Bielowiec w rejonie ul. Mlecznej oraz w zaroślach przy ul. Motokrosowej.

| 1 Żagiew łuskowata w rezerwacie „Lasek Miejski nad Puńcówką” | 2 i 3 Żagiew wielkopora w śródpolnym zadrzewieniu grądowym na Gutdowach

Wrośniak garbaty – *Trametes gibbosa* – Outkovka hrbatá

Synonimy: siatkowiec garbaty, wrośniak okazały, gmatwek garbaty, huba garbata. Grzyb pospolity. Półkoliste owocniki, bocznie przyrośnięte do drewna, pokryte są na wierzchu filcowatymi włoskami, pomiędzy którymi często rozwijają się glony, nadające im zielonawe zabarwienie. Wyrasta od lipca do września w lasach, parkach, na cmentarzach. W Cieszynie znaleziony m.in. w rezerwacie „Kopce”, w łęgu nad Olzą w Markłowicach, w rezerwacie „Lasek Miejski nad Puńcówką”. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Wrośniak różnobarwny – *Trametes versicolor* – Outkovka pestrá

Synonimy: huba różnokolorowa, żagiew różnobarwna, skórzak różnobarwny, hubka różnobarwna, hubczak różnobarwny. Grzyb bardzo pospolity. Owocniki całoroczne wyrastają w lasach, parkach, ogrodach, na cmentarzach. W Cieszynie występuje pospolicie zarówno w siedliskach antropogenicznych, jak i zbliżonych do naturalnych. Saprotrof – żywi się drewnem drzew liściastych.

Wrośniak strefowany – *Trametes ochracea* – Outkovka pásovaná

Synonimy: huba strefowana. Grzyb częsty. Owocniki wyrastają przez cały rok na drewnie drzew liściastych (bardzo rzadko spotykany także na jodle),

w lasach, parkach, ogrodach i na cmentarzach. W Cieszynie znaleziony w lesie Bielowiec.

Wrośniak szorstki – *Trametes hirsuta* – Outkovka chlupatá

Synonim: huba szorstka, huba aksamitna, huba kosmata. Grzyb bardzo pospolity. Całoroczne owocniki rozwijają się w lasach, parkach, ogrodach, na cmentarzach. W Cieszynie obserwowany w większości lasów i zadrzewień. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Żagiew kasztanowa – *Polyporus badius* – Choroś smolonoń

Synonimy: żagiew czarnotrzonowa, huba czarnotrzonowa. Grzyb niezbyt częsty. Rozwija się na drewnie drzew liściastych (saprotrof), od maja do listopada w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”, w lesie Strzeblin oraz w zadrzewieniu nad Boguniówką.

Żagiew łuskowata – *Polyporus squamosus* – Choroś šupinatý

Synonimy: huba łuskowata, horosz szupinowaty, huba wielka. Grzyb bardzo pospolity w całym kraju. Owocniki wyrastają od kwietnia do listopada, na drzewach liściastych, w lasach, parkach, ogrodach, na cmentarzach. W Cieszynie obserwowany m.in. na terenie Rodzinnego Ogrodu Działkowego „Celma” przy ul. Dębowej, w śródpolnym lasku na

wschód od ul. Gospodarskiej, w rezerwacie „Lasek Miejski nad Puńcówką”. Pasożyt, a po śmierci drzewa prowadzi saprotroficzny tryb życia.

Żagiew orzęsiona – *Polyporus ciliatus* – Choroś brvity

Synonim: huba brunatnawa. Grzyb bardzo pospolity. Wyrasta od września do listopada w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony we wszystkich większych kompleksach leśnych gminy. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Żagiew wielkopora – *Polyporus alveolaris* – Choroś voštinový

Synonim: żagiew morwowa. Owocniki rozwijają się na drewnie drzew liściastych w czerwcu i lipcu, w lasach liściastych. W Cieszynie znaleziona na kilku stanowiskach – m.in. w lesie Strzeblin, w obrębie śródpolnych zadrzewień na zachód od lasu Strzeblin, w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”, w lesie Wierzbina w Markłowicach oraz w rezerwacie „Kopce”, głównie na opadłych gałęziach jesienowych.

Żagiew zmienna – *Polyporus varius* – Choroš měnlivý

Synonimy: żagiew wysmukła, huba zmienna, huba okazała. Grzyb w Polsce pospolity. Owocniki obserwować można przez cały rok w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony w re-

1 | Żółciak siarkowy jest częstym grzybem na terenie Cieszyna

zerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Żółciak siarkowy – *Laetiporus sulphureus* – Sírovec žlutooranžový

Synonimy: huba żółta, żagiew Rosta-fińskiego, żagiew topolowa, grzyb siarkowy, huba siarkowa. Grzyb bardzo pospolity. Wyrasta na drewnie drzew liściastych (saprotrof), od lata do jesieni, w lasach, parkach, ogrodach, alejach drzew. W Cieszynie stosunkowo często obserwowany, m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lesie Strzeblin, w śródpolnych laskach na wschód od ul. Gospodarskiej, a także w centrum miasta (np. na robiniaach przed budynkiem Sądu Rejonowego przy ul. Garncarskiej). Grzyb jadalny po odpowiedniej obróbce (po ugotowaniu jego cielista barwa przypomina mięso, stąd w Anglii określany bywa mianem „chicken of the woods”, czyli kurczakiem leśnym).

1 | Jamkóweczka półrozpostarta w starym sadzie przy ul. Barteczka | 2 Porokolczak kulistozarodnikowy na terenie użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką” | 3 Porokolczak strzępiasty w rezerwacie „Kopce”

Wielozarodniczkowate

(*Sistotremataceae*)

Szorstkozarodniczka mączysta – *Trechispora farinacea* – Trechispora mączysta

Synonim: kolczak opylony, kolczak biały. Grzyb nieczęsty. Owocniki spotyka się od maja do października, w lasach liściastych i mieszanych, w których rozwija się na drewnie drzew liściastych i iglastych (saprotrof). W Cieszynie odnotowany w lesie Szczypie.

Ząbkowcowate (*Steccherinaceae*)

Jamkóweczka półrozpostarta – *Antrodiella semisupina* – Outkovka polorozlitá

Synonim: białek półrozpostarty. Wyrasta od lipca do października w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony na konarze trześni w lesie mieszanym pomiędzy ul. Majową, ul. Katowicką i ul. Łanową, a także w starym zarośniętym sadzie przy ul. Barteczka. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Porokolczak kulistozarodnikowy – *Irpex bourdotii* (= *Steccherinum bourdotii*) – Ostnateček Bourdotův

Grzyb nieczęsty. Owocniki obserwować można przez cały rok w lasach liściastych, w parkach, na cmentarzach. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”, na terenie użytku ekologiczne-

go „Łęg nad Puńcówką” i w lesie Strzeblin, na pniach olch i wierzb. Saprotrof żywiący się drewnem drzew liściastych.

Porokolczak ochrowy – *Irpex ochraceus* (= *Steccherinum ochraceum*) – Ostnateček okrový

Grzyb niezbyt częsty. Całoroczne owocniki wyrastają na drewnie drzew liściastych, czasami również iglastych, rok w lasach, parkach, ogrodach. W Cieszynie stwierdzony w lasach Strzeblin i Bielowiec, na korze leszczyny i w olszy – w otworach wykutych przez dzięcioła.

Porokolczak strzępiasty – *Irpex fimbriatus* (= *Steccherinum fimbriatum*) – Ostnateček brvitý

Synonim: ząbkowiec strzępiasty. „Tape towate” owocniki spotyka się od kwietnia do listopada w lasach mieszanych, na drewnie drzew liściastych, czasami również iglastych (saprotrof). W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Szyszkolubkowate (*Auriscalpiaceae*)

Szyszkolubka kolczasta – *Auriscalpium vulgare* – Lžičkovec šiškový

Synonimy: szyszkogłówka kolczasta. Grzyb pospolity w całym kraju, aczkolwiek łatwy do przeoczenia, z uwagi na małe rozmiary i barwę zlewającą się z runem leśnym. Owocniki można odnaleźć od kwietnia do listopada w każdego rodzaju lesie z udziałem sosny, na której martwych szyszkach wyrasta (sa-

1 AD

2 AD

| 1 Wyrastająca z szyszki sosnowej szyszkolubka kolczasta w lesie przy ul. Majowej | 2 Świecznica rozgałęziona w rezerwacie „Kopce”

Soplówka bukowa

protrof). W Cieszynie odnotowany w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową.

Świecznica rozgałęziona – *Clavicornia pyxidata* – Korunokyjka svíčnovitá

Synonimy: goździeniec kieliszkowaty, goździeniec kubkowaty, świecznik rozgałęziony. Krzaczkowate, kandelabrowa to rozgałęziające się owocniki wyrastają od lata do jesieni na zmurszałych pniach drzew liściastych (saprotrof). W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce” (12.10.2013 r.).

Jodłownicowate (*Bondarzewiaceae*)

Korzeniowiec wieloletni – *Heterobasidium annosum* – Kořenovník vrstevnatý

Synonimy: huba gładka, huba korzenio-

wa, huba wieloletnia, korzenica wieloletnia. Grzyb bardzo pospolity. Owocniki wieloletnie wyrastają w lasach różnego typu. W Cieszynie obserwowany w śródpolnym lasku powyżej ul. Gospodarskiej. Jest pasożytem lub saprotrofem, rośnie początkowo na żywym drzewie iglastym, a po śmierci drzewa rozwija się również na martwym.

Soplówkowate (*Hericiaceae*)

Drobnokolec białawy – *Mucronella bresadolae* – Ostenatka Bresadolova

Grzyb podawany zaledwie z kilku stanowisk w Polsce. Kolczaste owocniki (drobne, o długości do 3 mm, białawe lub bezbarwne) wyrastają na pniu drzewa iglastego – jest saprotrofem. Komórki strzępek owocników połączone sterygmami, w powiększeniu mikro-

Jedyny cieszyńskie stanowisko drobnokolca żółtego znajduje się w rezerwacie „Kopce”

skopowym widoczne kryształki dwunasto- lub sześćościenne (tetraedryczne). Wyrasta jesienią w lasach mieszanych o charakterze naturalnym. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce” w dniu 14.09.2014 r.

Drobnokolec żółty – *Mucronella flava* – Ostenatka żłutá

Grzyb znany z nielicznych stanowisk na terenie Polski. Owocniki – kolczaste, drobne (do 5 mm długości), żółtawe – wyrastają na drewnie drzew liściastych, posiadają strzępki połączone sterygmami i zarodniki okrągławe do elipsoidalnych. Rozwijają się jesienią w lasach mieszanych o charakterze naturalnym. W Cieszynie odnaleziony w dniu 15.11.2014 r. w rezerwacie „Kopce”, na rozkładającej się kłodzie buka (saprotrof).

Soplówka bukowa – *Hericium coralloides* – Korálovec bukový

Synonimy: soplówka gałęzista, kolczak koralowy. Owocniki biało-żółtawej barwy tworzą nieregularne, igiełkowate bryły, przypominające wyglądem koralowce. Wyrastają jesienią w lasach liściastych i mieszanych, głównie na powalonym drewnie bukowym. W Cieszynie odnotowana w lesie Szczypie, na pociętej na pniaki kłodzie buka. Jest saprotrofem.

Ząbczak kruchy – *Dentipellis fragilis* – Ostnateček křehký

Owocniki białe, rozpostarte, z kolcami, rozwijają się na drewnie drzew liściastych, głównie buka (saprotrof), od sierpnia do listopada w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie występuje w rezerwacie „Kopce”.

Powłocznicza dębowa w rezerwacie „Kopce”

AD

Wełnogałzkwcowate (Lachnocladiaceae)

Skórówka kulistozarodnikowa – *Scytinostroma portentosum* – Tlustěnka kařová

Grzyb znany dotąd z nielicznych stanowisk w Polsce. Rozpostarte owocniki wyrastają wiosną na drewnie drzew liściastych, w lasach łęgowych. W Cieszynie znaleziony na terenie użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”, na konarze wierzbowym.

Powłocznicowate (*Peniophoraceae*)

Powłocznicza cielista – *Peniophora incarnata* – Kornatka masová

Synonimy: powłocznicza cielista, pleśniak cielisty, osnówka dębowa. Grzyb w kraju bardzo pospolity. Całoroczne owocniki

spotyka się w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w lesie Bielowiec. Grzyb saprotroficzny, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Powłocznicza dębowa – *Peniophora quercina* – Kornatka dubová

Synonimy: pleśniak dębowy, powłocznic dębowy, osnówka dębowa. Grzyb bardzo pospolity w całej Polsce. Całoroczny saprotrof – owocniki rozwijają się na drewnie drzew liściastych, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie w większości lasów i zadrzewień.

Powłocznicza jesionowa – *Peniophora limitata* – Kornatka jasanová

Grzyb częsty. Owocniki całoroczne, wyrastają w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany w lasach Strzeblin i Bielowiec, na jesionowych

Gołąbek czarniawy w zadrzewieniu przy ul. Majowej

MF

gałęziach – jest wyspecjalizowanym saprotrofem, rozwijającym się na drewnie jesionowym.

Powłocznicza kulistorozwierkowa – *Peniophora lycii* – Kornatka kustovnicová

Grzyb nieczęsty. Owocniki spotyka się przez cały rok w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany na terenie użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”, na gałęzi czeremchy. Jest saprotrofem, rozwija się na drewnie drzew liściastych.

Powłocznicza lipowa – *Peniophora rufomarginata* – Kornatka lipová

Grzyb częsty. Wyrasta przez cały rok w lasach, parkach, alejkach, na drewnie lipowym (jest gatunkiem saprotroficznym). W Cieszynie stwierdzony w ze-

spole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”.

Gołąbkowate (*Russulaceae*)

Gołąbek czarniawy – *Russula nigricans* – Holubinka černající

Grzyb częsty. Spotykany od czerwca do listopada, w lasach różnego typu i w parkach. Liczna populacja cieszyńska znajduje się w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową. Grzyb mykoryzowy, wyrasta w pobliżu korzeni jodły i buka.

Gołąbek kruchy – *Russula fragilis* – Holubinka křehká

Synonimy: mglejarka, serojeszka krucha. Grzyb częsty w Polsce. Owocniki wyrastają od czerwca do listopada w lasach liściastych i mieszanych i w parkach, w pobliżu korzeni dębów, brzozy, grabu,

Macowanites candidus znaleziony w rejonie ul. Dzikiej

buka, świerka i sosny – jest to grzyb mykoryzujący. W Cieszynie obserwowany w lesie Szczypie.

Gołąbek śmierdzący – *Russula foetens* – Holubinka smrdutá
Synonim: serojeszka śmierdząca. Grzyb

w całym kraju pospolity. Spotykany od lipca do września w lasach liściastych, iglastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”. Grzyb mykoryzowy, rozwijający się w pobliżu korzeni różnych gatunków drzew liściastych i iglastych.

Gołąbek wymiotny – *Russula emetica* – Holubinka vrhavka

Synonimy: bedłka mierzliwa, gołąbek stegnówka, serojeszka mierzliwa. Grzyb bardzo pospolity. Owocniki wyrastają od czerwca do listopada w lasach liściastych, iglastych i mieszanych. W Cieszynie występuje we wszystkich większych kompleksach leśnych. Jest grzybem mykoryzującym – wyrasta w pobliżu korzeni różnych gatunków drzew liściastych i iglastych, zwłaszcza sosny.

Gołąbek zielonawofioletowy – *Russula cyanoxantha* – Holubinka namodralá

Synonimy: gołąbek modrożółty, gołąbek fioletowy. Grzyb bardzo pospolity w całym kraju. Rozwijają się od czerwca do listopada w lasach liściastych, iglastych i mieszanych, w pobliżu korzeni różnych gatunków drzew, w szczególności jodły, brzozy, grabu, buka i dębu (grzyb mykoryzowy). W Cieszynie znaleziony we wszystkich większych kompleksach leśnych.

***Macowanites candidus* – Lanýžovec holubinkovitý (= Tvrdošek bělostný)**

Gatunek bardzo rzadki w Polsce, znany zaledwie z kilku stanowisk. Białe, podziemne, kulistawe owocniki, z mocno zredukowanym trzonkiem, wyrastają latem w pobliżu korzeni drzew (głównie liściastych), z którymi wchodzi w mykoryzę. W Cieszynie odnaleziony 17.07.2015 r. w lesie przy ul. Dzikiej.

Mleczaj bukowy – *Lactarius subdulcis* – Ryzec nasłádlý

Synonimy: podrydzik łagodny, bedłka słodkawa, mleczaj łagodny, podrydzik, mleczaj słodkawy. Grzyb pospolity. Wyrasta od lipca do listopada w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”. Jako grzyb mykoryzowy, wyrasta w pobliżu korzeni różnych gatunków drzew liściastych, zwłaszcza buka, jodły, brzozy, leszczyny i dębu.

Mleczaj chrząstka – *Lactarius vellereus* – Ryzec plstnatý

Grzyb w kraju pospolity. Spotykany od czerwca do listopada w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie występuje w rezerwacie „Kopce”. Grzyb rozwija się w pobliżu korzeni różnych gatunków drzew (głównie brzozy, buka i sosny) – jest gatunkiem mykoryzującym.

Mleczaj dębowy – *Lactarius quietus* – Ryzec dubový

Synonimy: mleczaj łagodny, mleczaj miły. Grzyb pospolity. Owocniki wyrastają od czerwca do października w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany w lesie Szczypie. Grzyb mykoryzowy, wyrasta w pobliżu korzeni drzew, w szczególności dębów. Grzyb niejadalny.

Mleczaj omszony licznie występuje na osiedlu Podgórze

Mleczaj omszony – *Lactarius pubescens* –

Ryzec pýřitý

Grzyb umiarkowanie częsty. Owocniki spotkać można od lipca do października w lasach liściastych i mieszanych, w parkach, ogrodach. Liczne stanowisko na terenie Cieszyna stwierdzone zostało na trawniku między blokami na osiedlu Podgórze, w pobliżu brzoź, z których korzeniami wchodzi w mykoryzę.

Mleczaj śluzowaty – *Lactarius blennius* –

Ryzec zelený

Synonim: mleczaj lepki. Grzyb w Polsce pospolity. Owocniki rozwijają się w pobliżu buków, z którymi wchodzi w mykoryzę. Spotykany od lipca do listopada, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Skórnikowate (*Stereaceae*)

Drewnowiec popękany – *Xylobolus frustulatus* – Pevník rozpraskaný

Synonim: skórník popękany. Grzyb rzadko spotykany w Polsce. Owocniki można obserwować przez cały rok w starych drzewostanach liściastych i mieszanych – rozwijają się na leżących, okorowanych kłodach i konarach dębowych, przybierając postać szarobrazowej, popękanej powłoki. Jedyne cieszyńskie stanowisko znalezione zostało w rezerwacie „Kopce”. Jest saprotrofem.

Skórnicek świerkowy – *Amylostereum areolatum* – Pevník smrkový

Synonim: skórnicek szczelinowaty. Grzyb nieczęsty w Polsce. Spotykany przez cały rok w lasach iglastych i mieszanych, na drewnie drzew iglastych

(saprotrof). W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”.

Skórník aksamitny – *Stereum subtomentosum* – Pevník plstnatý

Synonim: skórník pilśniowaty. Grzyb częsty. Owocniki rozwijają się od maja do listopada, w lasach liściastych, iglastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce” i na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach”. Saprotrof wyrastający na drewnie drzew liściastych.

Skórník krwawiący – *Stereum sanguinolentum* – Pevník krvavějící

Synonim: skórník kędzierzawy. Grzyb bardzo pospolity w Polsce. Owocniki, które po uszkodzeniu przebarwiają się na kolor krwistoczerwony, występują przez cały rok w lasach iglastych i mieszanych, czasami również w lasach liściastych. W Cieszynie zaobserwowany w rezerwacie „Kopce”, na korze modrzewia. Saprotrof wyrastający na drewnie drzew iglastych.

Skórník pomarszczony – *Stereum rugosum* – Pevník korkovitý

Synonimy: skórník leszczynowy, skórník pomarańczowy. Grzyb w całym kraju bardzo pospolity. Owocniki całoroczne, występuje w lasach mieszanych, w których rozwija się na drewnie drzew liściastych (grzyb saprotroficzny). W Cieszynie znajdowany we wszystkich

większych kompleksach leśnych – m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lesie Strzeblin oraz w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową.

Skórník szorstki – *Stereum hirsutum* – Pevník chlupatý

Synonimy: pleśniak szorstkowłosisty, skórník kosmaty. Grzyb bardzo pospolity. Wierzchnia warstwa owocników szarobrazowa, szorstko owłosiona, hymenofor gładki, brązowo-pomarańczowy. Spotykany od maja do października, w lasach mieszanych. W Cieszynie odnotowany m.in. w rezerwacie „Kopce” i w innych kompleksach leśnych. Saprotrof odżywiający się drewnem drzew liściastych, czasami również iglastych.

Chropiatkowate (*Thelephoraceae*)

Chropiatka cuchnąca – *Thelephora palmata* – Plesňák zápašný

Synonimy: chropiatka palmiasta, pleśniak gałęzisty. Grzyb częsty. Występuje od lata do późnej jesieni w lasach iglastych i mieszanych. Grzyb mykoryzowy, związany z drzewami iglastymi. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Chropiatka kwiatowa – *Thelephora anthocephala* – Plesňák měnlivý

Synonim: chropiatka bukietowa. Owocniki wyrastają od lipca do listopada w lasach liściastych. W Cieszynie stwierdzany w rezerwacie „Kopce”, w lesie Szczypie oraz w zespole przy-

| Skórnik szorstki

rodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”. Grzyb mykoryzowy, rozwijający się na martwych szczątkach roślinnych zalegających na dnie lasu.

Chropiatka pędzelkowata – *Thelephora penicillata* – Plesňák čekankovitý

Synonimy: chropiatka piórowata, pleśniak pędzelkowaty. Występuje od sierpnia do października w lasach liściastych, wyrastając na martwych gałązkach drzew leżących na ziemi. W Cieszynie jego występowanie odnotowano w lesie Strzeblin oraz w lesie Bielowiec.

Kutnerka brązowieńbieszka – *Tomentella neobourdotii* – Vatička Bourdotova

Grzyb znany z nielicznych stanowisk w Polsce. Rozpostarte owocniki koloru

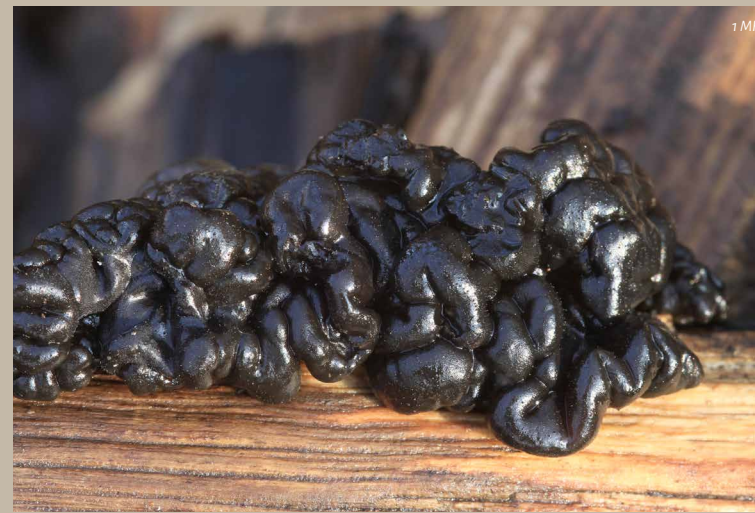
szaroniebieskawego, z kolczastymi, brązowymi zarodnikami, wyrastają jesienią na martwym drewnie drzew liściastych, w lasach liściastych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”.

Kisielcowate (*Exidiaceae*)

Galaretek kolczasty – *Pseudohydnum gelatinosum* – Rosolozub huspenitý

Synonimy: kolczak galaretowaty, galaretówka kolczasta, szczękacz galaretowaty. Grzyb pospolity. Spotykany od marca do listopada w lasach mieszanych. W Cieszynie obserwowany w lesie pomiędzy ul. Majową i ul. Łanową, na pniaku świerkowym i w lesie Szczypie. Jest saprotrofem, rozwija się na martwym drewnie drzew iglastych.

1 MF

2 MF

3 AD

| 1 Kiselnica kędzierzawa jest często spotykana na martwym drewnie liściastym | 2 Trzęsak kulistozarodnikowy na gałęzi dębowej w rejonie ul. Dzikiej | 3 Trzęsak mózgowaty w rezerwacie „Kopce”

| Trzęsak pomarańczowożółty w zaroślach w dolinie Boguniówki

Kisielnica dwubarwna – *Exidia cartilaginea* – Černorosol chrupavčitý (PL-E) (🚫)
 Synonimy: kisielec dwubarwny. Owocniki rozwijają się wczesną wiosną, w lasach liściastych. W Cieszynie znaleziony

w dniu 29.03.2015 r. w lesie Bielowiec, na leżących gałęziach lipowych. Jest saprotrofem, rozwija się na martwym drewnie drzew liściastych.

Kisielnica kędzierzawa – *Exidia plana* – Černorosol bukový (🚫)

Synonimy: kisielec brodawkowany, kisielec przyplaszczony, wypotek gruczolowaty, kisielec kędzierzawy. Grzyb w kraju bardzo pospolity. Owocniki o charakterystycznym wyglądzie smolistej galarety można zaobserwować w ciągu całego roku, w lasach, parkach, sadach, ogrodach, gdzie wyrasta na martwym drewnie krzewów i drzew liściastych, rzadziej iglastych (grzyb saprotroficzny). W Cieszynie występuje w wielu miejscach, m.in. w rezerwacie „Kopce”, w lesie Szczypie, w parku Pod Wałką.

Łojek bezkształtny – *Sebacina incrustans* – Pokrytka naśloutlá (🚫)

Synonimy: pleśniak grzebieniasty, pleśniak strzępiasty. Grzyb niezbyt częsty. Wyrasta od lipca do listopada w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce” i w lesie Bielowiec. Saprotrof rozwijający się na martwych szczątkach ściółki.

Trzęsakowate (*Tremellaceae*)

Trzęsak kulistozarodnikowy – *Tremella globispora* – Rosolovka kulatovýtrusá (PL-E) (K-I) (🚫)

Grzyb posiadający nieliczne stanowiska w kraju. Owocniki rozwijają się przez cały rok, w lasach, parkach i na cmentarzach, na opadłych gałęziach drzew liściastych, głównie dębu. W Cieszynie

nie znaleziony w zaroślach w rejonie ul. Dzikiej w dniu 7.12.2014 r., na gałęzi dębu czerwonego. Grzyb pasożytniczy, wyrastający na grzybni i na owocnikach grzybów workowych z rodziny *Gnomoniaceae* i *Xylariaceae*.

Trzęsak mózgowaty – *Tremella encephala* – Rosolovka průsvitná (🚫)

Synonimy: kisielec cielisty, trzęsidło mózgowate. Grzyb nieczęsty. Rozwija się od kwietnia do listopada we wszystkich typach lasów. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”. Grzyb pasożytniczy, wyrastający na owocnikach grzybów podstawkowych z rodzaju skórnik *Stereum*.

Trzęsak pomarańczowożółty – *Tremella mesenterica* – Rosolovka mozkovitá (🚫)

Synonimy: trzęsak złotożółty, kisielec pomarańczowy, galaretowiec kruszkowy, mózdzak kruszkowy, trzęsidło pomarańczowe. Grzyb bardzo pospolity. Wyrasta od czerwca do listopada w lasach liściastych, iglastych i mieszanych. W Cieszynie obserwowany m.in. w rezerwacie „Kopce”, w zadrzewieniu nad Boguniówką i w lesie Bielowiec. Grzyb pasożytniczy, wyrastający na grzybni grzybów podstawkowych z rodzaju powłocznicza *Peniophora*.

Śluzowoszczkowate (*Tulasnellaceae*)

Śluzowoszczka fioletowa – *Tulasnella violea* – Tulasneovka liláková

Grzyb w Polsce pospolity. Owocniki rozpostarte, fioletowe, rozwijają się od marca do stycznia następnego roku, w lasach liściastych i mieszanych. W Cieszynie stwierdzony w lesie Bielowiec. Grzyb saprotroficzny, wyrasta na martwym drewnie drzew liściastych.

GRZYBY SPRZĘŻNIOWE (*Zygomycota*)

Endogonaceae

Endogone pisiformis – Endogone hrachowita

Grzyb bardzo rzadki. Zaliczany do grzybów podziemnych, choć obserwowano go można wyrastającego na mchach. Owocniki wyrastają od wiosny do jesieni w lasach, w miejscach wilgotnych, w rejonie cieków wodnych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”, na mchach w dolinie potoku. Saprotrof żywiący się szczątkami roślinnymi.

Entomophthoraceae

Muchotoczek – *Entomophthora muscae* – Hmyzomorka muś

Grzyb nieczęsty. Obserwować go można przez cały rok, w miejscach bardzo wilgotnych. W Cieszynie stwierdzony w rezerwacie „Kopce”, w jaskini „On-

draszkowa Dziura”, na muchach. Grzyb pasożytniczy, entomopatogeny, wystający na muchach.

Erynia aquatica

Grzyb niezbyt częsty. Podobnie jak gatunek poprzedni, występuje przez cały rok, w miejscach bardzo wilgotnych. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce”, w jaskini „Ondraszowa Dziura”, na terenie rezerwatu „Kopce”, wystający na komarach z rodzaju *Culiseta*. Entomopatogeny grzyb – pasożyt komarów.

Pilobolaceae

Zrywka kryształowa – *Pilobolus crystallinus* – Měchomršt krystalický

Grzyb częsty, choć raczej pomijany. Wytworza bardzo interesujące sporangiofory, zakończone czarnymi zarodnikami, które są wyrzucane na znaczne odległości – wyglądają jak gałki oczne na patyczkach, które z uwagi na wielkość obserwować można przy pomocy lupy. Pojawiają się przez cały rok, w okresie bez pokrywy śnieżnej, w lasach, na łąkach i pastwiskach. W Cieszynie znaleziony w rezerwacie „Kopce” oraz w lasach Strzeblin i Bielowiec. Jest saprotrofem, odżywiającym się odchodami zwierzt (koprofag).

Phycomycetaceae

Szpileczka czerniejąca – *Spinellus fusiger* – Houbáš hnědý

Grzyb częsty. Trzonki zarodnionośne zakończone czarnymi zarodnikami przypominają szpilki powbijane w owocniki grzybów kapeluszowych. W Cieszynie

znaleziony w lesie mieszanym pomiędzy ul. Majową, ul. Katowicką i ul. Łanową, a także w lesie Bielowiec (miejsce składowania drewna przy ul. Harcerskiej). Grzyb pasożytniczy, rozwijający się na owocnikach innych grzybów, najczęściej z rodzaju grzybowka *Mycena*.

Szpileczka czerniejąca wyrastająca na powierzchni kapelusza grzybowki

11. SŁOWNICZEK WYBRANYCH POJĘĆ

Anamorfa – forma grzybni tworząca zarodniki wegetatywnie (stadium rozmnażania bezpłciowego). Niektóre gatunki grzybów występują w różnych stadiach (wegetatywnym lub generatywnym – patrz teleomorfa), co najczęściej jest uzależnione od warunków środowiska. Anamorfa rzadko występuje u grzybów podstawkowych, często u grzybów workowych, ale zawsze u tzw. grzybów niedoskonałych.

Cheilocystyda – płonny, jednokomórkowy twór występujący w hymenium niektórych grzybów.

Cystyda – płonny jednokomórkowy twór, występujący między podstawkami w warstwie hymenialnej. W zależności od miejsca występowania, kształtu, grubości ścian, urzeźbienia, zabarwienia i struktury wnętrza wyróżniamy szereg rodzajów: cheilocystydy, gleocystydy, lamprocystydy, metulojdy, pleurocystydy i inne.

Egzoperydium – zewnętrzna część podwójnej osłony owocników. Jest nietrwała. Po dojrzaniu zarodników pęka promieniście.

Endoperydium – okrywa wewnętrzna, po dojrzaniu zarodników otwiera się na szczycie jednym otworem, lub rozrywa. Jest dość trwała i zazwyczaj pozostaje po otwarciu się lub odpadnięciu okrywy zewnętrznej.

Grzyby podstawkowe – gromada grzybów (*Basidiomycota*), których zarodniki formują się na podstawkach (basidium, bazydium) – charakterystycznym elemencie hymenium grzybów kapeluszowych wytwarzający zarodniki (najczęściej cztery), na mniej lub bardziej widocznych trzoneczkach.

Grzyby workowe – gromada grzybów (*Ascomycota*), których zarodniki (najczęściej osiem) wytwarzane są wewnątrz specjalnej, workowatej, cylindrycznej lub maczugowatej komórki.

Hymenofor – część owocnika grzybów, na której występuje warstwa hymenialna, wytwarzająca zarodniki. Hymenofor u grzybów podstawkowych może mieć postać: blaszek, rurek, kolców.

Kryształki tetraedryczne – kryształy 12-ścienne lub sześciennie.

Mykoryza – współżycie korzeni roślin (między innymi drzew) z grzybami. W układzie tym, zazwyczaj grzyb, który nie wytwarza dla siebie substancji pokarmowych, otrzymuje od rośliny związki organiczne (węglowodany), a w zamian przekazuje związki mineralne (głównie fosforowe i azotowe) oraz wodę.

Parafiza – wydłużona, płonna komórka znajdująca się pomiędzy workami u grzybów workowych, zwane także wstawkami.

Perydiola – otoczony własną ścianą fragment owocnika, w którym powstają zarodniki. Występują m.in. u grzybów z rodzaju *Cyathus* kubek i zachowuje się jak diaspora (np. nasiono, owoc, kłącze u roślin).

Perystom – otwór na szczycie okrywy wewnętrznej, otwiera się po dojrzaniu zarodników.

Perytecjum – rodzaj owocnika u grzybów workowych, zazwyczaj o kulistym, gruszkowatym lub butelkowatym kształcie, z otworem na szczycie.

Podkładka – u grzybów jest to zbita warstwa grzybni złożona z mocno z sobą splecionych płonnych strzępek. U niektórych gatunków grzybów workowych powstają na niej perytecja.

Ryzomorfy – forma przetrwalnikowa grzybni w postaci „sznurów”, wytwarzana m.in. u grzybów z rodzaju opieńka *Armillaria*.

Sporangiofor – twór unoszący zarodnie, nazywany również trzonkiem zarodnio-nośnym, obserwowany między innymi u grzybów z rodzaju *Pilobolus*.

Saprotrof – inaczej saprobiont, czyli organizm żyjący na martwych szczątkach organicznych.

Sterygma – u grzybów podstawkowych zwykle krótki wyrostek podstawki, na którym powstaje zarodnik.

Sukcesja mykologiczna – następowanie po sobie gatunków grzybów na tym samym substracie (podłożu) i w tym samym miejscu; jeden gatunek zmienia środowisko (np. częściowo, wstępnie rozkłada drewno), co umożliwia rozwój kolejnego gatunku.

Teleomorfa – owocnik grzyb tworzący zarodniki generatywnie (stadium rozmnażania płciowego).

12. INDEKS NAZW GATUNKOWYCH

Indeks nazw polskich

- białak czerniejący 44, **151**
- białogrybówka żywokostowa 106
- białokrowiak okazały 24, **107**
- białoporek brzozowy 32, 141, **142**
- błyskoporek promienisty 130
- błyskoporek szczotkowaty 8, 44, **130**, 184
- boczniaček pomarańczowy 43, **107**
- boczniaček tyżkowaty 23, 43, 95, **96**
- boczniaček ostrygowaty 24, **96**
- bocznianka niebieskoszara 96
- borowik ceglastopory 17, 24, 41, 122, **123**
- borowik klinowotrzonowy 44, **124**
- borowik ponury 24, 30, 31, 41, **124**
- borowik szlachetny 33
- borowik usiatkowany 33
- bruzdniaček największy 88
- buławka pałeczkowata 17, 42, 43, 44, 135, **136**
- chropiatka cuchnąca 169
- chropiatka kwiatowa 43, **169**
- chropiatka pędzelkowata 43, **170**
- chrząstkoscórnik purpurowy 148
- ciemnoboczniaček bukowy 82
- ciżmówka mchowa 84
- ciżmówka miękka odm. typowa 84
- ciżmówka płaska 44, **84**
- ciżmówka szafranowa 46, 83, **84**
- ciżmówka zmienna 84
- cylindrowiec biały 35, 45, 132, **133**
- czarka austriacka 17, **64**
- czarnobrususzek drobnozarnikowy 30, **125**
- czarnorzęska drobna 45, **60**, 61
- czarnorzęska większa **60**, 61
- czasznica oczkowata 24, **89**
- czasznica workowata 24, **89**
- czernidłaček blyszczący 24, **80**
- czernidłaček fałdowany 80
- czernidłaček gromadny **80**, 81
- czernidłaček kołpakowaty 24, **80**
- czernidłaček pospolity 82
- czernidłaček srokaty **82**, 83
- czerwona nitkowatość traw 140
- czubajeczka Boudiera 76
- czubajeczka cuchnąca 75
- czubajeczka niebieskozielonawa 26, 43, 46, **76**
- czubajeczka ostrołuskowa 76
- czubajeczka tarczowata 77
- czubajeczka winna 45, **77**
- czubajeczka zamieszowata 26, 43, **77**
- czubajka czerwieniejąca 24, **77**
- czubajka gwiazdzista 44, **77**
- czubniczka bukowa 107
- czubniczka cuchnąca 44, 106, **107**
- czubniczka łysawa 107
- czyreń bukowy 131
- czyreń dębowy 32, **131**
- czyreń gąbczasty 131
- czyreń jabłoniowo-olszowy 28, **131**
- czyreń ogniowy 131
- czyreń rdzawy 44, **131**
- czyreń rozpostarty 132
- czyreń śliwowy 132
- drewniak kwiatowy 72
- drewniak szkarłatny 72
- drewnowiec popekany 18, 43, 166-167, **168**
- drobnokolec biały 26, 35, 45, **160**
- drobnokolec żółty 26, 35, 45, **161**
- drobnokropka czerwona 68, **69**
- drobnokropka zieloniejąca **69**, 70
- drobnofuszczaček białokremowy 96
- drobnofuszczaček jeleni 96
- drobnofuszczaček kosmaty 44, **97**
- drobnofuszczaček pomarszczony 100
- drobnofuszczaček zielonawoszary 100
- drobnoporek modry 142
- drzewkostrzępka klonowa 18, 44, **144**
- drzewkostrzępka wąskozarnikowa 18, 44, **144**
- dwuzarniczka cytrynowa **49**, 51
- dzwonkówka popielatofioletowa 43, **88**
- dzwonkówka wiosenna 88
- galaretek kolczasty 170
- galaretnica mięsista 17, **49**
- gąbczak piankowy 43, **144**
- gąska bukowa 108
- gąska mydlana 108
- gąska siarkowa 108
- gąska ziemistoblaszkowa 109
- gąsówka dwubarwna 109
- gąsówka fioletowawa 24, 26, **109**
- gęstoporek cynobrowy 44, **151**
- gmatkówka szarawa **151**
- gmatwek dębowy 141, **143**
- gmatwica chropowata **151**
- gnojanka usiatkowana 44, **78**
- gnojanka żółtawa 19, **78**
- gołąbek czarniawy 163
- gołąbek kruchy 163
- gołąbek śmierdzący 164
- gołąbek wymiotny 165
- gołąbek zielonawofioletowy 165
- goździeniec zaostrozony 44, 79, **80**
- goździeniowiec piękny 19, **127**
- goździeniczek grzebieniasty 127
- goździeniczek pomarszczony 128, **129**
- goździeniczek popielaty 129
- gralowiec większy 62
- gruzełek cynobrowy 32, **66**, **68**
- grzybiec purpurowozarnikowy 41
- grzybolubka purchawkowata 44, **109**
- grzybówka cienkotrzonowa 110
- grzybówka cytrynowoostrozowa 110
- grzybówka dębowa 110
- grzybówka dyskowata 110
- grzybówka dzwoneczkowata 110
- grzybówka elastyczna 111, **112**
- grzybówka fioletowawa 112
- grzybówka gołębia 44, **112**
- grzybówka hełmiasta 113
- grzybówka krwista 19, 113
- grzybówka modrooliwkowa 113
- grzybówka niebieskoszara 43, 112, **113**
- grzybówka nitkowatotrzonowa 113
- grzybówka oprószona 113
- grzybówka oszroniona 44, **114**
- grzybówka rdzawoplamista 114
- grzybówka różowa 114
- grzybówka szafranowa 19, 44, **114**
- grzybówka szpilkowa **114**, 115
- grzybówka trawiasta 115
- grzybówka żółtobiała 116
- guziczka 56
- gwiazdosz frędzelkowy 44, 134, **135**
- gwiazdosz potrójny 43, 44, 46, **135**
- hełmówka jadowita 24, 25, **85**, 105
- hubiak pospolity 32, **151**, 152
- hydrololites mózgowkształtny 30, 43, **59**
- igłowieczka kolczasta **148**, 149
- igłowieczka słodkowonna **148**, 149
- jamczatka wielkopora 152
- jamkóweczka półrozpostarta 44, 157, **158**
- jamkówka jabłoniowa 28, 43, 44, 146, **147**
- jamkówka różnokształtna 43, 44, **147**
- jamkówka rzędowa 147
- jeleniak nastroszony 30, **66**, 67
- kępkowiec ziemistomączysty 116
- kisielnica dwubarwna 43, **172**
- kisielnica kędzierzawa 171, **173**
- klejek czerwony 125
- kolcówka jabłoniowa 17, 28, 44, 46, 138, **142**
- kolczak obłączasty 24, **129**
- koralówka sztywna 137, **139**
- koralówka zielonawa 137, **139**
- korownica okazała 150
- korzeniowiec wieloletni 33, **160**
- kosmatek uchowaty 102
- koźlarz babka 41
- koźlarz czerwony 41
- koźlarz grabowy 24, 33, 41, 122, **124**
- krążkownica wrębiasta 57
- krowiak olszowy 44, **125**
- krowiak podwinięty 24, **126**
- kruchaweczka namakająca 82
- kruchaweczka twardotrzonowa 82
- kruchaweczka zaroślowa 82
- kruchawica aksamitna 82
- kubecznik pospolity 39, 40, **95**
- kubek ołowianoszary 40, **95**
- kubek prążkowany 40, **96**
- kubianka talerzykowata **53**, 54
- kustrzebiana grabowa 50
- kustrzebka azotolubna 59
- kustrzebka bukowa 59
- kustrzebka drobnotrzonowa 59
- kustrzebka fioletowawa 60
- kustrzebka soczysta 59, **60**
- kustrzebka wygięta 60
- kutnerka brązowiebieskawa 26, **170**
- lakownica brązowoczarna 43, **143**
- lakownica czerwona 44, **143**
- lakownica spłaszczona 143
- lakownica żółtawa 42, 43, 44, **144**
- lakówka ametystowa 24, 27, **88**
- lakówka dwubarwna 88

- lakówka pospolita 24, **88**
- lejkwonica nadrzewna 43, **116**
- lejkwoniczek pełnotrzonowy 127
- lejkówka jadowita 116
- lejkówka szarawa 116
- lejkówka żółtobrzowa 116
- lipnik lepki 17, 42, 43, **50**
- łęgót brązowoparafizowy 27, **48**
- łęgót jasnoparafizowy 27, **48**
- łęgót śluzowaty 27, 43, **48**
- łojek bezkształtny 173
- łuskwiak szafranowoczerwony 103
- łuskwiak tłustawy 44, **103**
- łuskwiak złotawy 103
- łuskwiak zmienny 24, 103, **105**
- łycznik ochrowy 116
- łysostopek cierpki 117
- łysostopek pozrastany 117
- łzawnik drobnoowocnikowy 129
- maślak szary 127
- maślak ziarnisty 126
- maślak zwyczajny 126
- maślak żółty 33
- maślanka ceglasta 105
- maślanka trująca 20, 24, 25, **105**
- mądział malinowy 17, 38, **136**
- mądział psi 17, 38, 44, **136**
- mięsiarówka ogórkowonna 21, **91**
- mleczaj bukowy 165
- mleczaj chrząstka 165
- mleczaj dębowy 165
- mleczaj omszony 30, 69, **168**
- mleczaj śluzowaty 168
- mokronóżka bukowa 44, **117**
- monetnica maślana 117
- muchomor cytrynowy 100
- muchomor czerwieniejący 17, 24, 98, **100**
- muchomor czerwony 19
- muchomor szarawy 101
- muchomor złotawy 101
- muchomornica winnoczerwona 45, 46, 99, **101**
- muchotoczek 174
- murszak rdzawy 143
- nakorownik radełkowaty 133
- napięć omszony 133
- niszczyca anyżkowa 144
- niszczyca płotowa 144
- niszczyk iglastodrzewny 152
- odgiętka czarniawa 118
- opieńka miodowa 90, **92**
- opieńka żółtawa 92
- orzechówka mączysta **52**, 53
- osiękła kępkowa 118
- osiękła nierówna 118
- ozorek dębowy 37, 42, 43, 44, **88**, 89
- patyczka lepka 53
- pieczarka bulwiasta 78
- pieczarka leśna 78
- pieczarka łąkowa 24, 30, **78**
- pieniążek żółtobulwkowy 118
- pieniążkówka gładkotrzonowa 92
- pieprznik jadalny 41
- pieprznik jadalny odm. ametystowa 44, **127**
- pierścieniak niebieskozielony 19, 104, 106
- pierścieniak uprawny 105, **106**
- piestrzyca czarna 57
- piestrzyca giętka 57
- piestrzyca kędzierzawa 58, 59
- pięknoróg największy 17, 129, **130**
- pięknoróg szydłowaty 17, **130**
- płomiennica długozarodnikowa 92
- płomiennica zimowa 24, **92**, 93
- pniarek obrzeżony 32, 141, **143**
- pochwiak okazały 9, **102**
- podgrzybek czerwony 124
- podgrzybek zajączek 41, **124**
- podgrzybek złotopory **124**
- poduszczyca pomarańczowa 32, **62**
- podziemka gwiazdzistozarodnikowa 22, 30, **125**
- porokolczak kulistozarodnikowy 157, **158**
- porokolczak ochrowy 158
- porokolczak strzępiasty 44, 157, **158**
- porotrząsak szarawy 123
- powłoczka olchowa 142
- powłoczka cielistą 162
- powłoczka dębowa 162
- powłoczka jesionowa 162
- powłoczka kulistorozwierkowa 163
- powłoczka lipowa 163
- powłoczniczek gładki **148**, 149
- powłocznik różowy 18, **142**
- próchnilec długotrzonkowy 17, 73, **74**
- próchnilec gałęzisty 17, **74**
- próchnilec maczugowaty **74**, 75
- próchnilec owocolubny 75
- puchareczka szarobrzowa 118
- purchawica olbrzymia 8, 24, 44, **91**
- purchawka chropowata 17, 24, 90, **91**
- purchawka gruszkowata 91
- purchawka jeżowata 17, 44, 90, **91**
- purchawka łąkowa 37, 43, 44, **91**
- radłowieczka Eichlera 139
- rozszczepka pospolita 32, **103**
- różnoporek dwuwarstwowy 43, **147**
- rycerzyk czerwonozłoty 19, **118**, **119**
- rzęsostopek żdźbłowy 27, **118**, **119**
- rzutka zielona **56**, 57
- skórniczek szarobrzowy 18, 44, **150**
- skórniczek świerkowy 168
- skórnik aksamitny 169
- skórnik krwawiący 169
- skórnik pomarszczony 169
- skórnik szorstki **169**, 170
- skórowka kulistozarodnikowa 162
- soplówka bukowa 17, 42, 43, 44, 160, **161**
- spinka pomarańczowa 118
- sromotnik smrodliwy 17, 24, 38, 86, 136, **137**
- stromatinia kokoryczkowa 46, 55, **56**
- strzępiak gwiazdzistozarodnikowy 86
- strzępiak małutki 86
- strzępiak plamisty 86
- strzępiak ziemistoblaszkowy odm. liliowa 24, **86**
- strzępiak ziemistoblaszkowy odm. typowa 24, **86**
- strzępkoząb ostrokolczasty 134
- strzępkoząb wielkopory 134
- strzępkoząb żółtopory 134
- strzykacz gwiazdkowaty 135
- szaroporka podpalana 144
- szczeniak rdzawy 132
- szkieletnica biaława 153
- szorstkozarodniczka mączysta 158
- szpileczka czerniejąca **175**
- szydłowiczek długozarodnikowy 145
- szyszkolubka kolczasta **158**, 159
- śluzowoszczka fioletowa 174
- świecznica rozgałęziona 17, 26, 43, 46, 159, **160**
- tarczka brązowiejąca 53
- tęgoskór brodawkowy 126
- tęgoskór lamparci 126
- toczek biały 51
- toczek kielichowaty 52
- toczek owocowy 51, **52**
- trąbka kłaczkowata 86
- trąbka otrębiasta **86**, 87
- trufła plamista 30, 43, **64**, 65
- trufła wydrążona 24, 29, 30, 45, **64**
- trzęsak kulistozarodnikowy 17, 43, 44, 46, 171, **173**
- trzęsak mózgowaty 171, **173**
- trzęsak pomarańczowożółty 17, 172, **173**
- twardnica bulwiasta 54, **56**
- twardziaczek cuchnący 44, **92**
- twardziaczek gałązkowy 94
- twardziaczek bukowy 43, **94**
- twardziaczek ciemnotrzonowy 94
- twardziaczek małutki 94
- twardziaczek obrożowy 94
- twardziaczek przydrożny 95
- uchówka cytrynowa 17, **62**
- uchówka ośla 62
- uszak bżowy 17, 122, **123**
- wachlarzowiec olbrzymi 146, **147**
- wielogłówkowiec śluzowcolubny 71
- wilgotnica kwasowata 28, 43, 46, **119**
- wilgotnica łąkowa odm. jasna 27, 44, **119**
- wilgotnica łąkowa odm. typowa 26, 44, **119**
- wilgotnica papuzia 17, 28, 44, **120**
- wilgotnica stożkowata 27, **120**
- wilgotnica śnieżna 28, **120**
- wilgotnica wypukła 28, 44, **120**
- wilgotnica żółtnąca 27, 28, 44, **120**, 121
- wilgotnica żółtostopa 26, 45, 46, **121**
- włośchatka ciemna 44, **153**
- włośchatka jasna 153
- włosojęzyk szorstki 37, 42, 43, 44, **49**
- włosówka zielona 68, **69**
- włośnianka brunatna 87
- włośnianka gorzkawa 87
- włośnianka wrzecionowatozarodnikowa 87
- włośniczka szorstkozarodnikowa 63
- włośniczka tarczowata 63
- wódkniczek skórkowaty 148
- wódknousek szczerkowaty 8
- wodnica biała 24, **121**
- wodnica modrzewiowa 24, 44, **121**
- wodnica złocista 24, **121**
- woskownik zębąty 102
- woszczyzna purpurowa 43, 44, **145**
- woszczyzna różowawa 43, 146, **145**
- wrośniak anyżkowy 152, **153**
- wrośniak garbaty 153, **155**
- wrośniak różnobarwny 155
- wrośniak strefowany 155
- wrośniak szorstki 155
- zasłonak gorzkawy 87
- ząbaczek kruchy 44, **161**
- zgliszczak pospolity 18, **75**
- ziemica półkuliasta 63
- zrywka kryształowa 32, **174**, 176-177
- zwijka węglolubna 32, **60**, 61

- żagiew kasztanowa 155
- żagiew łuskowata 17, 154, **155**
- żagiew orzęsiona 156
- żagiew wielkopora 43, 46, 154, **156**
- żagiew zmienna 156
- żółciak siarkowy 19, **156**
- żylak czerwony 44, **148**
- żylak promienisty 18, **150**
- żylak trzęsakowaty 150

Indeks nazw łacińskich

- *Abortiporus biennis* 147
- *Agaricus campestris* 78
- *Agaricus silvaticus* 78
- *Agaricus silvicola* 78
- *Amanita ceciliae* 101
- *Amanita citrina* 100
- *Amanita rubescens* 100
- *Amanita vaginata* 101
- *Amylostereum areolatum* 168
- *Antrodia heteromorpha* 147
- *Antrodia malicola* 147
- *Antrodia serialis* 147
- *Antrodiella semisupina* 158
- *Aporpium canescens* 123
- *Arachnopeziza aurata* 52
- *Armillaria lutea* 92
- *Armillaria mellea* 92
- *Ascobolus viridis* 56
- *Ascocoryne sarcoides* 49
- *Asterophora lycoperdoides* 109
- *Auricularia auricula-judae* 123
- *Auriculariopsis ampla* 102
- *Auriscalpium vulgare* 158
- *Basidiiradulum radula* 133
- *Beauveria bassiana* 66, 67
- *Bisporella citrina* 49
- *Bjerkandera adusta* 145
- *Bolbitius reticulatus* 78
- *Bolbitius titubans* 78
- *Boletus luridiformis* var. *luridiformis* 123
- *Boletus luridus* 124
- *Boletus pulverulentus* 124
- *Byssomerulius corium* 148
- *Calocera cornea* 130
- *Calocera viscosa* 130
- *Calvatia excipuliformis* 89
- *Calvatia utriformis* 89
- *Camarophyllus pratensis* 116, 119
- *Camarophyllus pratensis*
→ *Hygrocybe pratensis* var. *pallida*
- *Camarophyllus pratensis*
→ *Hygrocybe pratensis* var. *pratensis*
- *Camarophyllus virgineus*
→ *Hygrocybe virginea*
- *Camarops lutea* 35, 45, 47, **64**, 65
- *Cantharellus amethysteus* 127
- *Ceriporia excelsa* 145
- *Ceriporia purpurea* 145
- *Cerrena unicolor* 151
- *Chondrostereum purpureum* 148
- *Chroogomphus rutilus* 125
- *Ciboria batschiana* 53
- *Clavaria acuta* → *Clavaria falcata*
- *Clavaria falcata* 80
- *Clavariadelphus pistillaris* 42, **136**
- *Clavicornia pyxidata* 46, **160**
- *Clavulina cinerea* 129
- *Clavulina coralloides* 127
- *Clavulina rugosa* 129
- *Clavulinopsis laeticolor* 127
- *Clitocybe dealbata* 116
- *Clitocybe gibba* 116
- *Clitocybe nebularis* 116
- *Clitopilus prunulus* 88
- *Collybia cookei* 118
- *Coprinus atramentarius* 82
- *Coprinus comatus* 80
- *Coprinus disseminatus* 80
- *Coprinus lagopus* 82
- *Coprinus micaceus* 80
- *Coprinus plicatilis* 80
- *Cordyceps enthomorrhiza* 34
- *Coriolopsis gallica* 153
- *Coriolopsis trogii* 153
- *Corticium roseum* 142
- *Cortinarius infractus* 87
- *Crepidotus appplanatus* 84
- *Crepidotus crocophyllus* 45, 46, **84**
- *Crepidotus epibryus* 84
- *Crepidotus mollis* var. *mollis* 84
- *Crepidotus stenocystis* 45, 46, **84**
- *Crepidotus variabilis* 84
- *Crinipellis scabella* 118
- *Cristinia eichleri* 139
- *Cristinia gallica* → *Cristinia eichleri*
- *Crucibulum laeve* 95
- *Cupophyllus flavipes* → *Hygrocybe flavipes*
- *Cyathus olla* 95
- *Cyathus striatus* 96
- *Cylindrobasidium laeve* 148
- *Cyphellopsis anomala*
→ *Merismodes anomalus*
- *Cystolepiota adulterina* 107
- *Cystolepiota bucknallii* 107
- *Cystolepiota fumosifolia* 107
- *Cystolepiota moelleri* 108
- *Cystolepiota seminuda* 107
- *Dacrymyces minor* 129
- *Daedalea quercina* 143
- *Daedaleopsis confragosa* 151
- *Datronia mollis* 152
- *Dendrothele acerina* 140
- *Dendrothele alliacea* 140
- *Dentipellis fragilis* 161
- *Diatrype disciformis* 71
- *Diatrype stigma* 71
- *Discina ancilis* 57
- *Discina perlata* → *Discina ancilis*
- *Dumontinia tuberosa* 56
- *Echinoderma pseudoasperula* 77, **78**
- *Elaphomyces muricatus* 66
- *Encoelia furfuracea* 53
- *Endogone pisiformis* 174
- *Entoloma mougeotii* 88
- *Entoloma vernum* 88
- *Entomophthora muscae* 174
- *Erynia aquatica* 34, **174**
- *Eutypa spinosa* 71
- *Eutypella quaternata* 72
- *Exidia cartilaginea* 172
- *Exidia plana* 173
- *Fistulina hepatica* 42, **88**
- *Flammulina elastica* 92
- *Flammulina velutipes* 92
- *Fomes fomentarius* 151
- *Fomitopsis pinicola* 143
- *Galerina marginata* 85
- *Ganoderma applanatum* 143
- *Ganoderma lucidum* 143
- *Ganoderma lucidum* 42, **144**
- *Ganoderma pfeifferi* 143
- *Geastrum fimbriatum* 135
- *Geastrum triplex* 46, **135**
- *Geoglossum fallax* 48
- *Geoglossum glutinosum* 48
- *Geoglossum vleugelianum* 45, **48**
- *Gibellula leiopus* **66**, 67
- *Gliophorus psittacinus*
→ *Hygrocybe psittacina*
- *Gloeophyllum odoratum* 144
- *Gloeophyllum sepiarium* 144
- *Gymnopus confluens* 117
- *Gymnopus peronatus* 117
- *Hebeloma edurum* 87
- *Hebeloma mesophaeum* 87
- *Hebeloma sordescens* 87
- *Helvella atra* 57
- *Helvella crispa* 59
- *Helvella elastica* 57
- *Hemimycena candida* 106
- *Henningsomyces candidus* 133
- *Hericium coralloides* 42, **161**
- *Heterobasidium annosum* 160
- *Hohenbuehelia atrocerulea* 96
- *Holwaya mucida* 42, **50**
- *Humaria hemisphaerica* 63
- *Hyalopeziza millepunctata* 52
- *Hydnobolites cerebriformis* 59
- *Hydnum repandum* 129
- *Hydrosus subalpinus* 117
- *Hygrocybe chlorophana* 120
- *Hygrocybe conica* 120
- *Hygrocybe flavipes* 45, 47, **121**
- *Hygrocybe nitrata* 46, **119**
- *Hygrocybe pratensis* var. *pallida* 119
- *Hygrocybe pratensis* var. *pratensis* 119
- *Hygrocybe psittacina* 120
- *Hygrocybe quieta* 120
- *Hygrocybe virginea* 120
- *Hygrophorus chrysodon* 121
- *Hygrophorus eburneus* 121
- *Hygrophorus lucorum* 121
- *Hymenochaete rubiginosa* 132
- *Hymenoscyphus albidus* 51
- *Hymenoscyphus calyculus* 52
- *Hymenoscyphus fructigenus* 52
- *Hyphodontia arguta* 134
- *Hyphodontia flavipora* 134
- *Hyphodontia paradoxa* 134
- *Hypholoma fasciculare* 105
- *Hypholoma lateritium* 105
- *Hypocrea citrina* 69
- *Hypocrea gelatinosa* 69
- *Hypocrea rufa* 69
- *Hypomyces aurantius* 30, 33, **69**
- *Hypoxylon fragiforme* 72
- *Hypoxylon howeanum* 72
- *Hypoxylon multiforme* 74
- *Hypoxylon rubiginosum* 74
- *Hypoxylon serpens* var. *effusa*
→ *Nemania effusa*
- *Inocybe asterospora* 86
- *Inocybe geophylla* var. *geophylla* 86

- *Inocybe geophylla* var. *lilacina* 86
- *Inocybe maculata* 86
- *Inocybe petiginosa* 86
- *Inonotus hispidus* 130
- *Inonotus radiatus* 130
- *Irpex bourdotii* 158
- *Irpex fimbriatus* 158
- *Irpex ochraceus* 158
- *Isaria* sp. 66
- *Kretzschmaria deusta* 75
- *Kuehneromyces mutabilis*
→ *Pholiota mutabilis*
- *Laccaria amethystea* 88
- *Laccaria bicolor* 88
- *Laccaria laccata* 88
- *Lachnum niveum* 53
- *Lachnum virgineum* 53
- *Lacrymaria lacrymabunda* 82
- *Lactarius blennius* 168
- *Lactarius pubescens* 168
- *Lactarius quietus* 165
- *Lactarius subdulcis* 165
- *Lactarius vellereus* 165
- *Laetiporus sulphureus* 156
- *Laetisaria fuciformis* 18, **140**
- *Langermannia gigantea* 91
- *Lasiosphaeria ovina* 72
- *Lasiosphaeria spermoides* 72
- *Leccinum pseudoscabrum* 124
- *Leotia lubrica* 53
- *Lepiota aspera* 76
- *Lepiota boudieri* 76
- *Lepiota clypeolaria* 77
- *Lepiota cristata* 75
- *Lepiota fuscovinacea* 77
- *Lepiota grangei* 46, **76**
- *Lepiota pilodes* 76
- *Lepiota tomentella* 77
- *Lepista nuda* 109
- *Lepista personata* 109
- *Leucopaxillus giganteus* 107
- *Libertella faginea*
→ *Eutypella quaternata*
- *Limacella vinosorubescens* 45, 46, 99, **101**
- *Lycoperdon echinatum* 91
- *Lycoperdon mammiforme* 46, **91**
- *Lycoperdon perlatum* 91
- *Lycoperdon pyriforme* 91
- *Lyophyllum paelochroum* 116
- *Macowanites candidus* 30, 45, 46, 164, **165**
- *Macrocyttidia cucumis* 91
- *Macrolepiota konradii* 77
- *Macrolepiota rhacodes* 77
- *Marasmiellus foetidus* 92
- *Marasmiellus ramealis* 94
- *Marasmius cohaerens* 94
- *Marasmius minutus* 94
- *Marasmius oreades* 95
- *Marasmius rotula* 94
- *Marasmius setosus* 94
- *Melanogaster broomeanus* 125
- *Melastiza chateri*
→ *Melastiza cornubiensis*
- *Melastiza cornubiensis* 60
- *Melastiza flavorubens* 60
- *Meripilus giganteus* 147
- *Merismodes anomalus* 118
- *Merismodes fasciculatus* 118
- *Mollisia cinerea* 48
- *Mollisia melaleuca* 48
- *Mucronella bresadolae* 160
- *Mucronella flava* 161
- *Mutinus caninus* 136
- *Mutinus ravenelli* 136
- *Mycena acicula* 114
- *Mycena aetitis* 115
- *Mycena amicta* 113
- *Mycena atroalba* 114
- *Mycena citrinomarginata* 110
- *Mycena corynephora* 45, **113**
- *Mycena crocata* 114
- *Mycena filopes* 113
- *Mycena flavoalba* 116
- *Mycena galericulata* 113
- *Mycena haematopus* 113
- *Mycena pelianthina* 112
- *Mycena polyadelphe* 110
- *Mycena pseudocorticola* 113
- *Mycena pura* 112
- *Mycena rosea* 114
- *Mycena speirea* 110
- *Mycena stylobates* 110
- *Mycena tintinnabulum* 110
- *Mycena vitilis* 112
- *Mycena zephirus* 114
- *Mycocacia nothofagi* 45, **148**, 149
- *Mycocacia uda* 43, **148**, 149
- *Nectria cinnabarina* 66
- *Nectria galligena* 69
- *Nectria peziza* 69
- *Nemania effusa* 74
- *Octaviania asterosperma* 125
- *Oligoporus caesius* 142
- *Orbilbia coccinella* 56
- *Ossicaulis lignatilis* 116
- *Otidea cantharella*
→ *Otidea concinna*
- *Otidea concinna* 62
- *Otidea onotica* 62
- *Oxyporus populinus* 133
- *Ozonium* 18, **19**
- *Panellus stypticus* 116
- *Paxillus involutus* 126
- *Paxillus rubicundulus* 125
- *Peniophora incarnata* 162
- *Peniophora limitata* 162
- *Peniophora lycii* 163
- *Peniophora quercina* 162
- *Peniophora rufomarginata* 163
- *Pezicula carpinea* 50
- *Pezicula ocellata* 51
- *Peziza arvernensis* 59
- *Peziza micropus* 59
- *Peziza nactrophila* 59
- *Peziza repanda* 60
- *Peziza succosa* 60
- *Peziza violacea* 60
- *Phaeohelotium umbilicatum* 51
- *Phaeolus schweinitzii* 143
- *Phallus impudicus* 137
- *Phanerochaete gigantea* 150
- *Phellinus alni* 131
- *Phellinus contiguus* 131
- *Phellinus ferruginosus* 131
- *Phellinus igniarius* 131
- *Phellinus nigricans* 131
- *Phellinus pomaceus* 132
- *Phellinus punctatus* 132
- *Phellinus robustus* 131
- *Phlebia radiata* 150
- *Phlebia rufa* 148
- *Phlebia tremellosa* 150
- *Pholiota adiposa* 103
- *Pholiota astragalina* 103
- *Pholiota aurivella* 103
- *Pholiota mutabilis* 105
- *Phyllostopsis nidulans* 107
- *Pilobolus crystallinus* 174
- *Piptoporus betulinus* 142
- *Pleurotus ostreatus* 96
- *Pleurotus pulmonarius* 96
- *Plicaria carbonaria* 60
- *Pluteus atricapillus* 96
- *Pluteus hispidulus* 97
- *Pluteus pellitus* 96
- *Pluteus phlebophorus* 100
- *Pluteus salicinus* 100
- *Polycephalomyces tomentosus* 71
- *Polydesmia pruinosa* 53
- *Polyporus alveolaris* 46, **156**
- *Polyporus badius* 155
- *Polyporus ciliatus* 156
- *Polyporus squamosus* 155
- *Polyporus varius* 156
- *Porostereum spadiceum* 150
- *Postia caesia* → *Oligoporus caesius*
- *Propolis farinosa* 56
- *Psathyrella candolleana* 82
- *Psathyrella conopilus* 82
- *Psathyrella piluliformis* 82
- *Pseudocraterellus undulatus* 127
- *Pseudohydnum gelatinosum* 170
- *Psilocybe aeruginosa*
→ *Stropharia aeruginosa*
- *Psilocybe fascicularis*
→ *Hypholoma fasciculare*
- *Psilocybe lateritia*
→ *Hypholoma lateritium*
- *Psilocybe rugosoannulata*
→ *Stropharia rugosoannulata*
- *Pulvinula convexella* 62
- *Pycnoporus cinnabarinus* 151
- *Radulomyces molaris* 102
- *Ramaria abietina* 139
- *Ramaria stricta* 139
- *Resupinatus trichotis* 118
- *Resupinatus urceolatus*
→ *Stigmatolemma urceolata*
- *Rhodocollybia butyracea* 117
- *Rickenella fibula* 118
- *Russula cyanoxantha* 165
- *Russula emetica* 165
- *Russula foetens* 164
- *Russula fragilis* 163
- *Russula nigricans* 163
- *Sarcodontia crocea* 46, **142**
- *Sarcoscypha austriaca* 64
- *Schizophyllum amplum*
→ *Auriculariopsis ampla*
- *Schizophyllum commune* 103
- *Schizopora flavipora*
→ *Hyphodontia flavipora*
- *Scleroderma areolatum* 126
- *Scleroderma verrucosum* 126
- *Scutellinia scutellata* 63
- *Scutellinia trechispora* 63
- *Scytinostroma portentosum* 162
- *Sebacina incrustans* 173

- *Simocybe centunculus* 82
- *Skeletocutis nivea* 153
- *Sphaerobolus stellatus* 135
- *Spinellus fusiger* 174
- *Spongipellis spumeus* 144
- *Steccherinum bourdotii*
→ *Irpex bourdotii*
- *Steccherinum fimbriatum*
→ *Irpex fimbriatus*
- *Steccherinum ochraceum*
→ *Irpex ochraceus*
- *Stereum hirsutum* 169
- *Stereum rugosum* 169
- *Stereum sanguinolentum* 169
- *Stereum subtomentosum* 169
- *Stigmatolemma urceolata* 118
- *Stromatinia rapulum* 45, 46, 55, **56**
- *Stropharia aeruginosa* 106
- *Stropharia rugosoannulata* 106
- *Subulicystidium longisporum* 145
- *Suillus aeruginascens* 127
- *Suillus granulatus* 126
- *Suillus luteus* 126
- *Suillus viscidus* → *Suillus aeruginascens*
- *Tarsetta catinus* 62
- *Thelephora anthocephala* 169
- *Thelephora palmata* 169
- *Thelephora penicillata* 170
- *Tilachlidiopsis nigra* 33, **71**
- *Tomentella neobourdotii* 170
- *Torrubiella arachnophila* 66
- *Trametes gibbosa* 155
- *Trametes hirsuta* 155
- *Trametes ochracea* 155
- *Trametes suaveolens* 153
- *Trametes versicolor* 155
- *Trechispora farinacea* 158
- *Tremella encephala* 173
- *Tremella globispora* 46, **173**
- *Tremella mesenterica* 173
- *Trichaptum abietinum* 152
- *Trichoderma viride* 69
- *Trichoglossum hirsutum* 42, **49**
- *Tricholoma saponaceum* 108
- *Tricholoma sulphureum* 108
- *Tricholoma terreum* 109
- *Tricholoma ustale* 108
- *Tricholomopsis rutilans* 118
- *Trichophaea gregaria* 62
- *Trichophaea hybryda*
→ *Trichophaea gregaria*
- *Tubaria conspersa* 86

- *Tubaria furfuracea* 86
- *Tuber excavatum* 64
- *Tuber maculatum* 64
- *Tulasnella violea* 174
- *Tyromyces fissilis* 151
- *Volvariella gloiocephala* 102
- *Vuilleminia alni* 142
- *Xerocomus pascus* 124
- *Xerocomus rubellus* 124
- *Xerocomus subtomentosus* 124
- *Xerula radicata* 92
- *Xylaria carpophila* 75
- *Xylaria hypoxylon* 74
- *Xylaria longipes* 74
- *Xylaria polymorpha* 74
- *Xylobolus frustulatus* 168

Indeks nazw czeskich

- Anýzovník vonný 144
- Bedla červenající 77
- Bedla Grangeova 76
- Bedla hnědovínová 77
- Bedla hřebenitá 75
- Bedla Konradova 77
- Bedla Möllerova 108
- Bedla ostrošupinná 76
- Bedla plavorezavá 76
- Bedla plstnatá 77
- Bedla podvržená 107
- Bedla vlnatá 77
- Bedla žlutocystá 107
- Bedlička Bucknallova 107
- Bedlička polonahá 107
- Běločehratka hořká 107
- Bělochoroš jabloňový 151
- Bělochoroš modrý 142
- Bělokosmatka polokulovitá 63
- Bělokosmatka pospolitá 62
- Bolinka žlutá 64
- Boltcovitka ucho Jidášovo 123
- Bovéria Bassova 66
- Bradavkatka čtyřčetná 72
- Bradavkatka ostnitá 71
- Bránovitec jedlový 152
- Březovník obecný 142
- Čehratka podvinutá 126
- Čehratka olšová 125
- Čepičatka jehličnanová 85

- Černorosol bukový 173
- Černorosol chrupavčitý 172
- Černoušek pestrý 125
- Chlupáček bělostný 53
- Chlupáček sněžný 53
- Chlupatka lysá 72
- Chlupatka ovčí 72
- Choroš brvitý 156
- Choroš měnlivý 156
- Choroš smolonoš 155
- Choroš šupinatý 155
- Choroš voštinovitý 156
- Chřapáč kadeřavý 59
- Chřapáč pružný 57
- Chřapáč tmavý 57
- Čihovitka masová 49
- Čirůvka dvoubarvá 109
- Čirůvka fialová 109
- Čirůvka mýdlová 108
- Čirůvka osmahlá 108
- Čirůvka sírožlutá 108
- Čirůvka zemní 109
- Čišenka hrnečková 95
- Čišenka rýhovaná 96
- Čišovec nahloučený 118
- Čišovec svazčitý 118
- Čišovec trubkovitý 133
- Cystidovka rybovonná 91
- Destice chřapáčová 57
- Dřevnatka buková 74
- Dřevnatka dlouhonohá 74
- Dřevnatka mnohotvárná 74
- Dřevnatka parohatá 74
- Dřevokaz kožový 148
- Dřevokaz rosolovitý 150
- Dřevomor červený 72
- Dřevomor Howeův 72
- Dřevomor mnohotvárný 74
- Dřevomor plazivý 74
- Dřevomor rezavý 74
- Endogone hrachovitá 174
- Hadovka smrdutá 137
- Helmovka bělostná 106
- Helmovka deskovitá 110
- Helmovka jehličková 114
- Helmovka koromilná 113
- Helmovka krvonohá 113
- Helmovka měnlivá 112
- Helmovka mnohobrtrá 110
- Helmovka modravá 113
- Helmovka narůžovělá 114
- Helmovka nitonohá 113

- Helmovka ovocná 115
- Helmovka pařezová 110
- Helmovka ředkvičková 112
- Helmovka šafránová 114
- Helmovka tenkonohá 110
- Helmovka tuhonohá 113
- Helmovka vločkatá 113
- Helmovka zefýrová 114
- Helmovka žlutobílá 116
- Helmovka žlutobřítá 110
- Helmovka zoubkatá 112
- Hlíva hnízdovitá 107
- Hlíva plicní 96
- Hlíva siná 96
- Hlíva ústříčná 96
- Hlívečník pohárkovitý 118
- Hlívečník štetinatý 118
- Hlízenka kokoříková 56
- Hlízenka sasanková 56
- Hmyzomorka muší 174
- Hnědák Schweinitzův 143
- Hnojník inkoustový 82
- Hnojník kuželovitý 82
- Hnojník nasetý 80
- Hnojník obecný 80
- Hnojník řasnatý 80
- Hnojník třpytivý 80
- Hnojník zaječí 82
- Holubinka černající 163
- Holubinka křehká 163
- Holubinka namodralá 165
- Holubinka smrdutá 164
- Holubinka vrhavka 165
- Houbáš hnědý 174
- Hovník zelený 56
- Hrachovec hvězdovitý 135
- Hřib červený 124
- Hřib koloděj 124
- Hřib kovář 123
- Hřib modračka 124
- Hřib plstnatý 124
- Hřib žlutomasý 124
- Hrotnatečka sladkovonná 148
- Hrotnatečka žlutá 148
- Hrotnatka zápašná 142
- Hvězdovka brvitá 135
- Hvězdovka trojitá 135
- Jazourek srstnatý 49
- Jehnědka Batschova 53
- Jelenka pestrá 66
- Kalichovka oranžová 118
- Klanolístka obecná 103

- Klouzek obecný 126
- Klouzek slizký 127
- Klouzek zrnitý 126
- Korálovec bukový 161
- Kořenovník vrstevnatý 160
- Kornatec česnekový 140
- Kornatec dlouhovýtrusý 145
- Kornatec galský 139
- Kornatec javorový 140
- Kornatec obrovský 150
- Kornatec okrouhlý 133
- Kornatec růžový 142
- Kornatec šídlovitý 134
- Kornatka dubová 162
- Kornatka jasanová 162
- Kornatka kustovnicová 163
- Kornatka lipová 163
- Kornatka masová 162
- Kornatka tran 140
- Kornice otrubičnatá 53
- Korovitka tečkovaná 71
- Korovitka terčovitá 71
- Korunokyjka svícovitá 160
- Kosmatka drsnovýtrusá 63
- Kosmatka štítovitá 63
- Kostrovka polokloboukatá 153
- Kozák habrový 124
- Kožovka rezavá 132
- Krásnorůžek lepkavý 130
- Krásnorůžek rohovitý 130
- Křehutka Candolleova 82
- Křehutka sametová 82
- Křehutka vodomilná 82
- Kropilka menší 129
- Kržatka hnědoolivová 82
- Kržatka otrubičnatá 86
- Kržatka poprášená 86
- Kukmák okáزالý 102
- Kuřátečko hřebenité 127
- Kuřátečko popelavé 129
- Kuřátečko svraskalé 129
- Kuřátka přímá 139
- Kuřátka zelenající 139
- Kůrovka hladká 148
- Kyj Herkulův 136
- Kyjanka špičatá 80
- Kyjovečka krásná 127
- Lakovka amethystová 88
- Lakovka dvoubarvá 88
- Lakovka laková 88
- Lanýž skvrnitý 64
- Lanýž vydutý 64
- Lanýžovec holubinkovitý 165
- Lesklokorka jehličnanová 143
- Lesklokorka lesklá 144
- Lesklokorka Pfeifferova 143
- Lesklokorka ploská 143
- Líha nečistá 116
- Límčovka měděnková 106
- Límčovka obrovská 106
- Lišák zprohýbaný 129
- Liška amethystom 127
- Lžičkovec šiřkový 158
- Masenka citrónová 69
- Masenka rezavá 69
- Masenka rosolovitá 69
- Masovka hvězdovýtrusá 125
- Měchomršť krystalický 174
- Mechovka obecná 88
- Mistička oranžová 60
- Mistička žlutočervená 60
- Muchomůrka citronová 100
- Muchomůrka pochvatá 101
- Muchomůrka růžovka 100
- Muchomůrka šupinatá 101
- Mušlovka plstnatá 102
- Nedohub oranžový 69
- Ohňovec rakouský 64
- Ohňovec černající 131
- Ohňovec dotýkavý 131
- Ohňovec obecný 131
- Ohňovec olšový 131
- Ohňovec ovocný 132
- Ohňovec rezavý 131
- Ohňovec statný 131
- Ohňovec tečkovaný 132
- Ojíněnka houbomilná 53
- Opeňka měnlivá 105
- Ostenatka Bresadolova 160
- Ostenatka žlutá 161
- Ostnateček Bourdotův 158
- Ostnateček brvitý 158
- Ostnateček křehký 161
- Ostnateček okrový 158
- Ostropórka topolová 133
- Ouško citronové 62
- Ouško kornoutovité 62
- Outkovka chlupatá 155
- Outkovka francouzská 153
- Outkovka hrbatá 155
- Outkovka jabloňová 147
- Outkovka jednobarvá 151
- Outkovka měkká 152
- Outkovka pásovaná 155
- Outkovka pestrá 155
- Outkovka polorozlitá 158
- Outkovka řadová 147
- Outkovka rumělková 151
- Outkovka různotvará 147
- Outkovka Trogova 153
- Outkovka vonná 153
- Pařezník obecný 116
- Patyčka rosolovitá 53
- Pavučinec olivový 87
- Pavučinovka zlatavá 52
- Pazoubek klamný 48
- Pazoubek mazlavý 48
- Pazoubek Vleugelův 48
- Pečárka hajní 78
- Pečárka lesní 78
- Pečárka polní 78
- Penízovka Cookeova 118
- Penízovka hřebíkatá 117
- Penízovka kuželovitá 117
- Penízovka ocasatá 92
- Penízovka pružná 92
- Penízovka sametonohá 92
- Penízovka splývavá 117
- Pestřec bradavičnatý 126
- Pestřec jamkatý 126
- Pevník chlupatý 169
- Pevník kaštanový 150
- Pevník korkovitý 169
- Pevník krvavějící 169
- Pevník nachový 148
- Pevník plstnatý 169
- Pevník rozpraskaný 168
- Pevník smrkový 168
- Plesňák čekankovitý 170
- Plesňák měnlivý 169
- Plesňák zápašný 169
- Plstnatec pěnový 144
- Poduškovka vyklenutá 62
- Podzemník mozkovitý 59
- Pohárovka obecná 95
- Pokrytka nažloutlá 173
- Pórnatka nádherná 145
- Pórnatka purpurová 145
- Pórnovitka drobnopórá 134
- Pórnovitka různopórá 134
- Pórovka šedá 123
- Psívka obecná 136
- Psívka Ravenelova 136
- Pstřeň dubový 88
- Pýchavka dlabaná 89
- Pýchavka hruškovitá 91
- Pýchavka ježatá 91
- Pýchavka obecná 91
- Pýchavka palicovitá 89
- Pýchavka závojová 91
- Řasnatka krátkonohá 59
- Řasnatka lesní 59
- Řasnatka měnlivá 60
- Řasnatka nařalovělá 60
- Řasnatka síromléčná 60
- Řasnatka uhlíková 60
- Rážovka kustřebková 69
- Rážovka rakovinová 69
- Rážovka rumělková 66
- Rezavec lesknavý 130
- Rezavec štětinatý 130
- Ronivka podhorská 117
- Rosolovka kulatovýtrusá 173
- Rosolovka mozkovitá 173
- Rosolovka průsvitná 173
- Rosolozub huspenitý 170
- Rovetka pýchavkovitá 109
- Různopórka pletová 147
- Ryzec dubový 165
- Ryzec nasládlý 165
- Ryzec plstnatý 165
- Ryzec pýřitý 168
- Ryzec zelený 168
- Šafránka červenožlutá 118
- Šedopórka osmahlá 144
- Sírovec žlutooranžový 156
- Sítkovec dubový 143
- Sítkovec načervenalý 151
- Slizák lepkavý 125
- Slzečník sítnatý 78
- Slzečník žloutkový 78
- Slzivka opásaná 87
- Slzivka zašpiněná 87
- Slzivka zatvrdlá 87
- Spálenka skořepatá 75
- Špička kolovitá 94
- Špička listožijná 94
- Špička obecná 95
- Špička odporná 92
- Špička rohonohá
- Špička větvená 94
- Špička vlasonohá 94
- Štavnatka modřínová
- Štavnatka slonovinová 121
- Štavnatka žlutolupenná 121
- Štítovka bílá 96
- Štítovka huňatá 96
- Štítovka jelení 96

- Štítovka sítnatá 100
- Štítovka vrbová 100
- Strmělka dřevní 116
- Strmělka mlženka 116
- Strmělka nálevkovitá 116
- Strmělka odbarvená 116
- Stroček kadeřavý 127
- Struhák blanitý 102
- Šupinovka kozincová 103
- Šupinovka slizká 103
- Šupinovka zlatozávojná 103
- Terčenka černobílá 48
- Terčenka popelavá 48
- Tlustěnka kafrová 162
- Trámovka plotní 144
- Trechispora moučnatá 158
- Třepenitka cihlová 105
- Třepenitka svazčitá 105
- Trepkovitka běloučká 84
- Trepkovitka měkká 84
- Trepkovitka měnlivá 84
- Trepkovitka šafránová 84
- Trepkovitka smrková 84
- Trepkovitka zploštělá 84
- Troudnatec kopytovitý 151
- Troudnatec pásovaný 143
- Tulasneovka liláková 174
- Tvrdoušek bělostný
→ Lanýžovec holubinkovitý
- Václavka hlíznatá 92
- Václavka obecná 92
- Vatička Bourdotova 170
- Vatovec obrovský 91
- Vějířovec obrovský 147
- Větrovka olšová 142
- Vlákniče hvězdovýtusá 86
- Vlákniče pavučinková 86
- Vlákniče skvrnitá 86
- Vlákniče zemní 86
- Vlákniče zemní fialová 86
- Vlasokožka drsná 118
- Vnořenka obecná 56
- Voskovička bělavá 51
- Voskovička černavá 50
- Voskovička číškovitá 52
- Voskovička citronová 49
- Voskovička plodová 52
- Voskovička pupkovitá 51
- Voskovka citronová 120
- Voskovka klidná 120
- Voskovka kuželovitá 120
- Voskovka ledková 119
- Voskovka luční 119
- Voskovka luční Berkeleyyova 119
- Voskovka panenská 120
- Voskovka papouščí 120
- Voskovka žlutohobá 121
- Vyklenutka habrová 50
- Vyklenutka věnčená 51
- Závojenka jarní 88
- Závojenka Mougeotova 88
- Zelenatka obecná 69
- Žilnatka oranžová 150
- Žilnatka proměnlivá 148
- Zvonkovka žlutavá 62

13. PIŠMIENNICTWO

Chlebicki A. 2008. Some overlooked and rare Xylariaceous fungi from Poland. *Pol. Bot. J.* 53(1): 71-80

Chmiel M.A. 2006. Checklist of Polish larger Ascomycota. *Krytyczna lista wielkoowocnikowych grzybów workowych Polski.* [w:] Mirek Z. (Ed.). *Biodiversity of Poland.* Vol. 8. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków

Desjardin D.E., Perry B.A., Lodge D.J., Stevani C.V., Nagasawa E. 2010. Luminescent *Mycena*: new and noteworthy species. *Mycologia*, 102(2): 459–477.

Dorda A. 2010. Środowisko naturalne miasta i okolicy. [w:] Panic I. (red.) *Dzieje Cieszyna od pradziejów do czasów współczesnych. T.1. Dzieje Cieszyna od zarania do schyłku średniowiecza (1528).* Książnica Cieszyńska, Cieszyn, s: 41-110.

Dorda A., Fiedor M. 2013. Stanowisko *Holwaya mucida* (Schulzer) Korf & Abawi (Ascomycota) na Pogórzu Śląskim w Cieszynie. *Przegląd Przyrodniczy* 24(2): 68-70.

Gierczyk B., Kujawa A., Szczepkowski A., Chachuła P. 2011. Rare species of *Lepiota* and related genera. *Acta Mycol.* 46 (2): 137–178.

Jagiełko J., Linert H. 2010. Ptaki Cieszyna. Urząd Miejski w Cieszynie, Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa, Cieszyn, 164 s.

Kujawa A., Gierczyk B. 2011. Rejestr gatunków grzybów chronionych i zagrożonych w Polsce. Część IV. Wykaz gatunków przyjętych do rejestru w roku 2008. *Przegląd Przyrodniczy* 22(1): 17-83.

Schroeter J. 1908. Die Pilze Schlesiens, I. In: Cohn's Kryptogamen-Flora von Schlesien. 3(1). Breslau, pp. 814.

Stevani C.V., Oliveira A.G., Mendes L.F., Fernanda F. Ventura F.F., Waldenmaier H.E., Rodrigo P. Carvalho R.P. and Pereira T.A. 2013. Current Status of Research on Fungal Bioluminescence: Biochemistry and Prospects for Ecotoxicological Application. *Photochemistry and Photobiology*, 89: 1318–1326.

Szczepka M.Z., Bernacki L. 1988. Włóknouszek szcztokowaty i jego biologia. *Wszecħświat*, Kraków, 89(6): 134-139.

Świdarska-Burek U. 2008. Ascomycota: Hypocreales. [In:] W. Mułenko, T. Majewski, M. Ruszkiewicz-Michalska, eds., *A preliminary checklist of micromycetes in Poland.* *Biodiversity of Poland* 9: 147-158. W. Szafer Institute of Botany Polish Academy of Science, Kraków.

Tadjibaeva G., Sabirov r., Tomita T. 2000. Flammutoxin, a cytolyisin from the edible mushroom *Flammulina velutipes*, forms two different types of voltage-gated channels in lipid bilayer membranes. *Biochimica et Biophysica Acta*, 1467(2000): 431-443.

Wojewoda W. 1990. Pierwsza czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych (*Macromycetes*) zagrożonych w polskich Karpatach. *Studia Ośrodka Dokumentacji Fizjograficznej*, 18: 239–261.

Wojewoda W. 2003. Checklist of polish larger Basidiomycetes. Krytyczna lista wielkoowocnikowych grzybów podstawkowych Polski. [w:] Mirek Z. (Ed.) *Biodiversity of Poland*. Vol. 7. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

Wojewoda W., Ławrynowicz M. 2006. Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych Polski. [w:] Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szelaż Z. (red.) *Czerwona lista roślin i grzybów Polski*. Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków, ss. 53-70.

Wybrane atlasy i książki o grzybach:

Buczacki S. 2012. *Collins Fungi Guide*. Harper Collins, London, 640 s.

Gumińska B., Wojewoda W. 1968. *Grzyby owocnikowe i ich oznaczanie*. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne. Wyd. I. 396 s.

Jordan M. 2004. *The encyclopedia of fungi of Britain and Europe*. London: Frances Lincoln. 384 s.

Hagara L. 2014. *Ottova encyklopedie húb*. Ottova nakladatelství, Praha, 1152 s.

Wrzosek M., Sierota Z. 2012. *Grzyby jakich nie znamy*. [w:] Milewski W. (red.), DGLP, Warszawa, 160 s.

Internetowe strony poświęcone tematyce grzybowej, w tym fora i portale dyskusyjne:

www.bio-forum.pl

www.grzybland.pl

www.grzyby.pl

www.nagrzyby.pl

www.grzybiarze.eu

www.ptmyk.pl

www.grzyby.jezioro.com.pl

Amatorska, ogólnopolska baza gromadząca krajowe obserwacje grzybów chronionych i zagrożonych (GRE): www.bio-forum.pl

The present book is the result of research carried out on diversity of macroscopic fungi occurring on the territory of the Cieszyn municipality, in the period of the years 2013-2015. The town is located on the Czech-Polish border, within Pogórze Śląskie foothills, a part of the Polish western Carpathians. The area of Cieszyn is 28,61 km², and the vast majority of land, ca. 53%, is used for agriculture. Only slightly over 9% of the town's area is covered by different kind of forests, foliage and thickets. Today's forests are usually small and scattered, with the biggest ones located in eastern and northern part of the town. Only small fragments of forests types typical for this area survived, and they comprise fertile beech forests on the upper parts of hills, hornbeam forests on hillsides, ash-alder riparian forests on the river sides as well as ash riparian forests in some stream valleys. Geological structure of the area of Cieszyn is shaped mostly by the Cieszyn nappe, which is built by three types of rocks: Lower Cieszyn shales, Cieszyn limestones and Upper Cieszyn shales. Brown soils comprise ca. 34% of soils with acidic type dominating. Rendzinas, with high calcium contents, have similar share to brown soils and ca. 10% of area is covered by podsols. In the river of valleys alluvial soils have developed. The whole town lies in the catchment area of the river Olza, which also forms a natural border between Poland and the Czech Republic. The relief of the area has a hilly character, with streaks of gentle and wide hills not exceeding 130 m of relative height. The territory of Cieszyn lies within temperate climate zone of transitional character. The mean annual air temperature is 8°C and mean annual rainfall is ca. 900 mm.

The sporocarps of fungi have been searched both in protected areas and different kinds of green areas such as lawns, pastures, orchards, roadside verges etc. The observations have been made in the way that ensured good representation of diverse habitats. The attention has been focused on the places under protection: nature reserves "Kopce", "Lasek Miejski nad Olzą", "Lasek Miejski nad Puńcówką", protected landscape area "Cieszyńskie Pogórze", ecological site "Łąki na Kopcach" and nature-landscape site "Lasek Miejski w Błogocicach".

As many as 417 species and varieties of macroscopic fungi have been noted on the territory of the town of Cieszyn, including 84 *Ascomycota*, 328 *Basidiomycota* and 5 *Zygomycota*. The group of 100 especially valuable fungi has been noted, which comprises 6 species protected by law (Rozporządzenie... 2014): *Clavariadelphus pistillaris*, *Fistulina hepatica*, *Canoderma lucidum*, *Hericium coralloides*, *Holwaya mucida* and *Trichoglossum hirsutum*, 68 species included on the Polish red list of endangered species (Wojewoda, Ławrynowicz 2006) – 12 with category E (endangered), 16 with category V (vulnerable), 38 with category R (rare), and 2 with category I (indeterminate), as well as 25 species that have been placed on the red list of species of fungi threatened in the Polish Car-

pathians, the majority with category R (rare) and one with the category Ex (extinct) (Wojewoda 1990). Furthermore, 6 species not previously recorded in Poland have been found, including *Camarops lutea*, *Crepidotus stenocystis*, *Geoglossum vleugelianum*, *Hygrocybe flavipes*, *Limacella vinosorubescens* and *Stromatinia rapulum*, as well as 17 species of fungi rare in Poland but not included on the red lists, e.g. *Aporpium canescens*, *Crepidotus crocophyllus*, *Cystolepiota adulterina*, *Lepiota boudieri*, *Macowanites candidus*, *Melastiza cornubiensis*, *M. flavorubens*, *Mucronella flava*, *M. bresadolae*, *Mycena corynephora*. The book presents the full list of recorded species and varieties, with Latin names accompanied by Polish and Czech names, if available. The sporocarps of all the species have been briefly described and complemented by notes on ecological requirements of the given fungus. Almost half of them has been illustrated in colour. The list has been preceded by the brief introduction to the biology and ecology of macroscopic fungi with examples of the species found in Cieszyn.

WFOŚiGW w Katowicach

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.
Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Natura Teschinensis

Grzyby

Cieszyna

ECZEMPLARZ BEZPŁATNY ISBN 978-83-89835-80-2